

Puternică angajare
patriotică în înlăptuirea
obiectivelor noii revoluții
agrare

flacăra

anul XXXVI
35 (1 680)
VINERI,
28 august
1987

Săptăminal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

*În cadrul vizitei de lucru întreprinsă miercuri în județele Prahova, Buzău,
Vrancea, Bacău, Neamț, Suceava, Botoșani și Iași*

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a avut un nou și amplu dialog cu lucrătorii ogoarelor

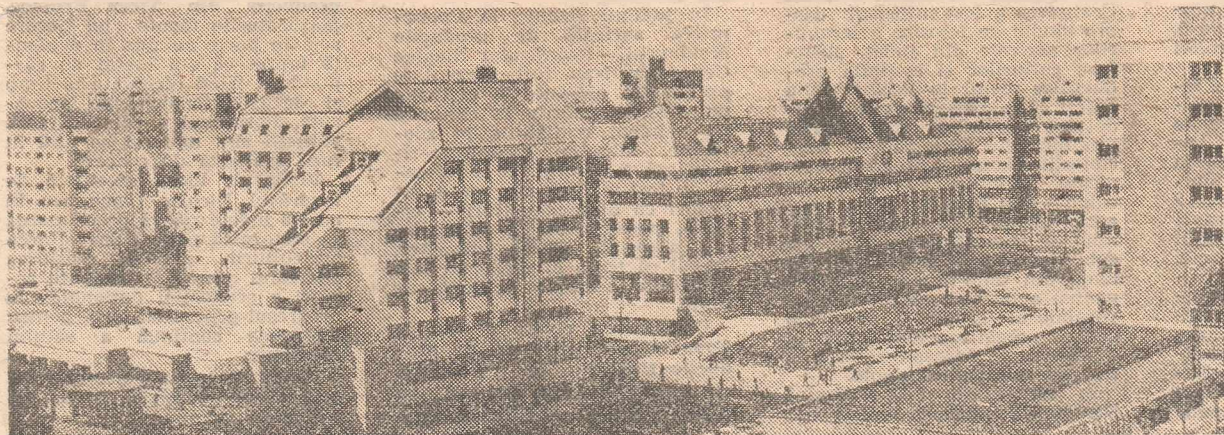

Comentariul vizitei în pagina 2

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

Adunarea festivă consacrată Zilei de 23 August

Relatare în pagina 3

O secvență din peisajul urbanistic al țării: Miercurea Ciuc

Priorități în economie

EXPORTUL

Reportaje despre efortul colectivelor
de oameni ai muncii pentru mai binele
țării și al fiecăruia în parte, în pa-
gina 5

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a avut un nou și amplu dialog cu lucrătorii ogoarelor

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat miercuri, 26 august, o vizită de lucru în județele Prahova, Buzău, Vrancea, Bacău, Neamț, Suceava, Botoșani și Iași.

În cursul vizitei au fost analizate, împreună cu primii secretari ai comitetelor județene de partid, cu alți factori de răspundere, probleme privind activitatea din agricultură, rezultatele obținute până acum, desfășurarea lucrărilor de sezon, modul cum se acționează pentru organizarea în cele mai bune condiții a strîngerii recoltei și executarea însămînțărilor de toamnă la timpul optim, pentru pregătirea corespunzătoare a producțiilor agricole din viitorul an, în vederea obținerii de recolte tot mai mari în fiecare unitate.

Noul dialog de lucru al secretarului general al partidului cu lucrătorii din agricultură s-a desfășurat în atmosfera de puternică angajare patriotică, revoluționară în care comuniștii, toți oamenii muncii acționează pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, a indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru a întâmpina Conferința Națională a partidului și cea de-a 40-a aniversare a Republicii cu noi și prestigioase realizări în toate domeniile vieții economico-sociale.

Vizita a început în județul Prahova. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat de primul secretar al Comitetului județean de partid, Virgil Cazacu, în legătură cu desfășurarea lucrărilor în unitățile agricole de stat și cooperatiste din județ. Au fost examinate lanurile de porumb aparținând Cooperativei agricole de producție Gherghita și unei ferme a Întreprinderii agricole de stat Puchenii Mari. S-a constatat că starea culturii este bună, iar evaluările făcute direct în lan indică obținerea unei recolte superioare.

Elicopterul prezidențial a aterizat, apoi, pe un teren aparținând Cooperativei agricole de producție Fintinele. În legătură cu recolta de porumb din acest an, secretarul general al partidului a atras, din nou, atenția asupra importanței însăși mîntării mai din timp a acestei culturi — la sfîrșitul lunii martie —, fapt ce va permite dezvoltarea corespunzătoare a plantelor, evitarea efectelor datorate căldurii excesive din timpul verii. S-a subliniat că pămîntul din această zonă a județului Prahova trebuie ameliorat și prin scarificare, operație ce asigură o mai bună păstrare a umidității necesare culturilor.

În județul Buzău, prima unitate înscrisă în programul vizitei a fost Cooperativa agricolă de producție Padina, din cadrul Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Pogoanele. La analiza care a avut loc au luat parte primul secretar al Comitetului județean de partid, Simion Cotoi, alte cadre cu munci de răspundere, specialiști. Au fost prezentate, cu ajutorul unor grafice, date privind repartizarea culturilor în unitățile agricole ale județului, precum și evaluarea recoltelor în acest an.

Următoarea oprire a fost pe terenurile fermei nr. 2 a Cooperativei agricole de producție Zărnești, unde au fost analizate culturile de porumb și floarea-soarelui. Secretarul general al partidului a fost informat că în această parte a județului precipitațiile au fost scăzute, cu mult sub necesar. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut comitetului județean de partid, organelor agricole să asigure buna desfășurare a lucrărilor de toamnă, ținîndu-se seama de situația concretă din fiecare zonă a județului, să fie strînsă în mod corespunzător recolta și depozitată în cele mai bune condiții. Totodată, a fost subliniată necesitatea efectuării fără întârziere a arăturilor adînci pe ogoarele județului, asigurării furajelor, precum și îndeplini-

rii integrale a programului de împăduriri.

Vizita a continuat în județul Vrancea; la Cooperativa agricolă de producție Vultur, din Consiliul unic agroindustrial Nănești. Secretarul general al partidului a analizat situația culturilor, măsurile pentru stringerea la timp și fără pierderi a recoltei din acest an, pentru sporirea continuă a producțiilor agricole. La analiză au participat Niculina Moraru, prim-secretar al comitetului județean de partid, alte cadre

rile irigate a unor recolte cit mai mari. S-a cerut organelor agricole județene, Ministerului Agriculturii, Academiei de științe agricole și silvice să stabilească soiurile de porumb cele mai potrivite pentru această zonă, ținîndu-se seama de condițiile specifice de sol și climă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat, în continuare, unități agricole din județul Bacău. Analiza directă, la fața locului, cu factorii de răspundere și specialiștii, a început la

cultivate cu sfeclă de zahăr și porumb la Cooperativa agricolă de producție din comuna Nicolae Bălcescu, localitate distinsă cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. Aici, sfecla de zahăr cultivată în sistem irigat are o bună densitate măsurătorile făcute dovedind că se va obține o recoltă de peste 70 tone la hectar. Gazdele au prezentat apoi loturi experimentale de porumb prin care se testează potențialul hibrizilor ce urmează a fi extinși în cultură în această zonă, pre-

rativă care, deși situată în zona submontană, a obținut recolte bune, îndeosebi la cerealele păioase, cartofi și sfeclă, precum și în zootehnie, mai ales la producția de lapte și lînă.

Secretarul general al partidului i-au fost prezentate culturi de cartofi, porumb și sfeclă de zahăr, toate avînd plantele dezvoltate corespunzător și bine întreținute.

Vizita a continuat în județul Suceava. La analiza care a avut loc la Cooperativa agricolă de producție Verești au luat parte Costică Stoica, prim-secretar al Comitetului județean de partid, cadre cu munci de răspundere, specialiști.

Secretarul general al partidului a fost informat pe larg despre structura culturilor, dinamica lucrărilor de îmbunătățiri funciare, evoluția producțiilor agricole. S-a arătat că, pe baza investițiilor făcute în agricultura județului în ultimii ani, au crescut și producțiile la cereale, cartofi, culturile tehnice, legume și fructe, precum și cele animaliere. Totodată, au fost înfățișate acțiunile de ameliorare a paștilor în vederea sporirii continue a producției de furaje pe aceste terenuri.

Analiza a continuat la Cooperativa agricolă de producție Dumbrăveni. Și aici, în centrul dialogului de lucru purtat de secretarul general al partidului cu specialiștii s-au situat probleme referitoare la modul care a fost evaluată producția culturilor de toamnă și măsurile ce se impun pentru ridicarea întregii activități la cote superioare de eficiență.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost în continuare oaspete al județului Botoșani. Vizita a început la Cooperativa agricolă de producție Bucecea. Secretarul general al partidului a apreciat că, dacă lucrările de întreținere s-ar fi executat la toate culturile la timp, recoltele puteau fi și mai mari și a cerut organelor agricole județene să efectueze o cit mai corectă evaluare a producțiilor la fiecare cultură, deoarece rezultatele obținute de cooperatori din Bucecea demonstrează posibilitățile mult mai mari existente în județul Botoșani.

La Cooperativa agricolă de producție Flămînzii, secretarul general al partidului i-au fost înfățișate date privind producțiile realizate la cerealele păioase, la leguminoase, precum și evaluările culturilor de toamnă. S-a subliniat că felul în care se prezintă culturile asigură obținerea unor recolte superioare, atât la porumb, cit și la sfecla de zahăr și floarea soarelui.

Secretarul general al partidului a vizitat apoi unități agricole din județul Iași.

La început au fost prezentate rezultatele obținute în acest an de Cooperativa agricolă de producție Deleni din Consiliul unic agroindustrial Hirleu. Analiza, la care a participat și primul secretar al Comitetului județean de partid, Maria Ghițuică, a prilejuit aprecieri pozitive în legătură cu starea culturilor, cu întreținerea acestora. Au fost efectuate și aici măsurători pentru evaluarea producțiilor la sfeclă, porumb și soia. A fost remarcat faptul că, dacă s-ar fi respectat peste tot densitatea optimă, nivelul producțiilor ar fi fost și mai ridicat.

Au fost examinate, de asemenea, culturi de porumb aparținînd Întreprinderii agricole de stat și cooperativei agricole de producție din Tîrgu Frumos. Măsurătorile făcute pe fiecare solă în parte au pus în evidență faptul că s-a lucrat cu răspundere, fiind efectuate la timp și de calitate lucrările prevăzute. Porumbul a crescut înalt, știuleții sînt mari și se află în fază avansată de coacere.

Vizita de lucru efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în aceste județe relevă preocuparea sa statornică pentru dezvoltarea agriculturii, pentru creșterea aportului acestei importante ramuri a economiei naționale la progresul general al țării, pentru înflorirea continuă a satului românesc.

Vizita de lucru a secretarului general al partidului în unități agricole continuă.

de conducere și specialiști. Au fost prezentate date privind amplasarea culturilor, situația producției la culturile de vară, precum și evaluările recoltei la culturile de toamnă.

Au fost vizitate mai multe terenuri ale Întreprinderii agricole de stat Focșani. Culturile de porumb, în condiții de irigare prin brazdă, ca și floarea soarelui, s-au dezvoltat bine. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția că și în această unitate însămînțatul porumbului ar fi trebuit făcut mai devreme, cu cel puțin o lună, asigurîndu-se astfel coacerea mai timpurie. A fost apreciat ca nesatisfăcător modul de întreținere a culturilor pe aceste suprafețe, subliniindu-se necesitatea de a se lua toate măsurile pentru asigurarea pe teren-

Întreprinderea agricolă de stat Sascut. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost informat despre modul de folosire a terenurilor agricole din județ, structura culturilor și evoluția producțiilor medii la hectar. S-a arătat că în această parte a județului condițiile mai puțin prielnice din acest an — precipitații reduse, temperaturi ridicate, vânturi puternice și calde — au avut un efect negativ asupra culturilor. Pornind de la această situație s-a subliniat că este necesar să fie luate din timp toate măsurile pentru a preveni efectele nefavorabile ale factorilor de climă, pentru pregătirea temeinică și desfășurarea corespunzătoare a fiecărei campanii agricole.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat sole

cum și eficiența aplicării unor noi tehnologii.

În județul Neamț, la Cooperativa agricolă de producție Moldoveni, tovarășului Nicolae Ceaușescu i-au fost prezentate producțiile obținute la culturile de vară, evaluările la culturile de toamnă, realizările în zootehnie, situația economico-financiară a unității. În continuare au fost vizitate mai multe terenuri cu diferite culturi — cîneapă, porumb, sfeclă de zahăr. S-a apreciat starea culturilor, faptul că toate lucrările au fost executate la timp și de bună calitate.

Următoarea oprire a fost la Cooperativa agricolă de producție Bodești, din Consiliul unic agroindustrial Dobreni. Au fost înfățișate realizările coope-

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

Adunarea festivă consacrată Zilei de 23 August

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a participat în după-amiaza zilei de sâmbătă, 22 august, la adunarea festivă consacrată celei de-a 43-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost întâmpinați, la sosirea în sala Palatului Republicii, unde a avut loc adunarea, cu multă căldură și însuflețire de participanți. S-a aclamat îndelung pentru gloriosul nostru partid comunist și secretarul său general, pentru eroicul popor român, pentru patria noastră socialistă. În această primire entuziastă, de puternică vibrație patriotică, și-au găsit expresie sentimentele de aleasă stimă și profundă prețuire pe care toți fiii țării le poartă secretarului general al partidului, președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Despre însemnătatea deosebită a istoricului act revoluționar de la 23 August 1944, despre marile prefaceri înnoitoare care au avut loc în patria noastră în anii socialismului a vorbit tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România. Evenimentul istoric

de la 23 August 1944, s-a afirmat cu acest prilej, a marcat nu numai actul de voință al unui popor hotărât să-și recucerească independența și să-și salveze ființa de stat, ci a schimbat cursul istoriei generale a României, inaugurând epoca împlinirii în patria noastră a idealurilor de dreptate socială și națională, epoca socialismului și comunismului.

În cei 43 de ani care au trecut de la victoria revoluției din august 1944, România, sub conducerea cetezătoare a Partidului Comunist, a parcurs mai multe etape istorice, de la orinduirea bazată pe asupra și exploatare la societatea socialistă multilateral dezvoltată. Dintr-o țară înapoiată, cu un caracter predominant agricol, România a devenit un stat industrial-agrar, cu o industrie puternică, în continuă modernizare, și cu o agricultură socialistă în plin progres.

Pe arcul de timp deschis în urmă cu mai bine de patru decenii, un loc de importanță hotărâtoare îl ocupă epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului — cea mai bogată în împliniri din întreaga noastră existență — în decursul căreia poporul roman a străbătut cu eroism un drum de mărețe izbini socialiste. Cu îndepărtată mândrie, poporul nostru numește această luminoasă perioadă „Epoca Nicolae Ceaușescu”, ce va rămâne înscrisă cu litere de aur în bogata carte a na-

mului ca o recunoaștere a faptului că toate marile împliniri ale acestor ani sint legate indestructibil de activitatea prodigioasă desfășurată cu clarviziune și fierbinte patriotism de cel mai iubit fiu al națiunii, ales de istoricul forum al comunistilor de acum 22 de ani să conducă destinele partidului și țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aceea, la glorioasa aniversare a marii noastre sărbători, a fost adus un vibrant și înflăcărat omagiu ilustrului conducător al partidului și statului, a cărui eroică și strălucită activitate revoluționară și-a pus în mod hotărâtor amprenta asupra împlinirilor fără de seamă ce definesc noul destin socialist al țării. Prin activitatea sa revoluționară de excepțională însemnătate, prin modul exemplar în care își exercită mandatul de covârșitoare răspundere încredințat de partid și popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a câștigat profunda dragoste și recunoștință ale întregii națiuni, s-a impus în conștiința umanității ca un exemplu de strălucit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, personalitate de excepție a vieții politice contemporane, promotor neobosit al nobilelor idealuri de libertate, progres și pace în întreaga lume.

În acest moment aniversar a fost adresat un cald omagiu tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, mili-

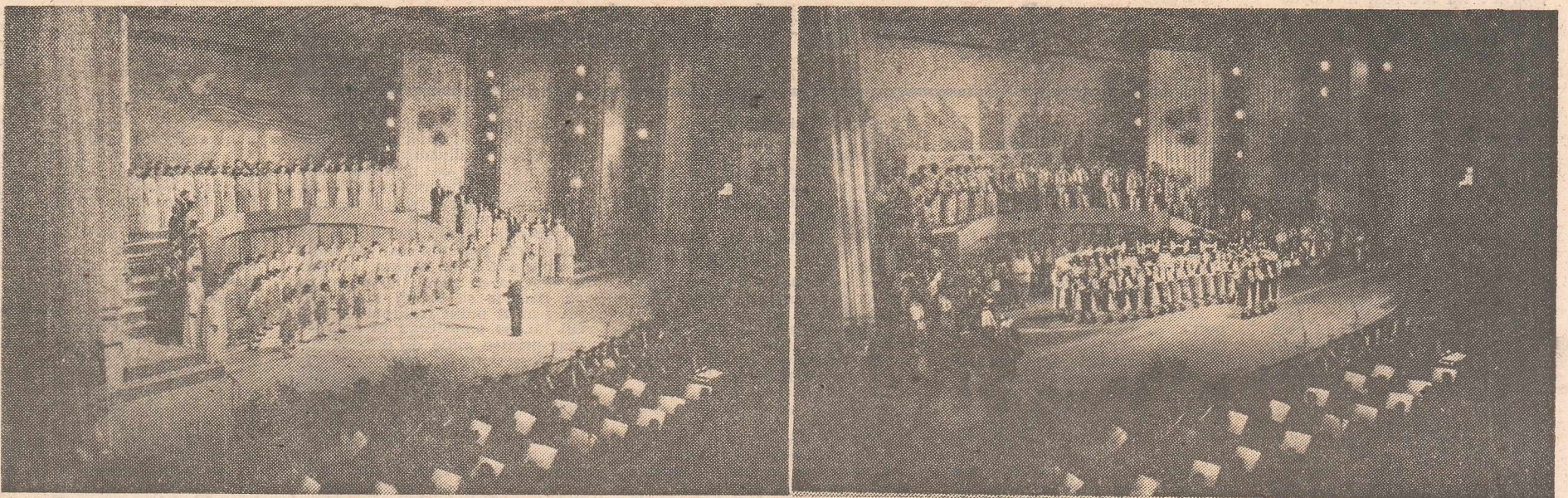
tant revoluționar de frunte al partidului și statului, ilustru savant de largă recunoaștere internațională, pentru excepționala contribuție la elaborarea și împlinirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, la înflorirea continuă și creșterea prestigiului științei, învățămîntului și culturii românești, la întărirea păcii, înțelegerii și colaborării între toate popoarele.

Înaintind neabătut pe drumul de lumină și libertate deschis de 23 August 1944, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării — s-a subliniat în cadrul adunării festive — dau glas în această zi de scumpă sărbătoare voinței lor ferme, angajamentului unanim de acțiune cu energie sporită, cu înaltă răspundere comunistă, cu abnegație și dăruire patriotică pentru a întâmpina Conferința Națională a partidului și a 40-a aniversare a proclamării Republicii cu noi și tot mai mari realizări, în toate domeniile de activitate, pentru edificarea cu succes a societății socialiste multilaterale dezvoltate și a comunismului în România.

În continuare a avut loc un spectacol festiv dedicat Zilei naționale a României. Susținut de cele mai valoroase formații artistice profesioniste și de amatori, laureate ale celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cântarea României” 1965-1967, acest spectacol a adus, prin multitudinea momen-

telor sale artistice, un fierbinte și ales omagiu secretarului general al partidului, luptei poporului nostru, condus de partidul comunist, pentru libertate națională și dreptate socială, pentru continua propășire a patriei. Au fost oglindite cu deosebită forță emoțională, de-a lungul întregului spectacol, mărețele împliniri ale țării noastre în anii de după Congresul al IX-lea, voința de neclintit a întregii națiuni, de a face totul pentru transpunerea în viață a programelor de dezvoltare economică și socială a țării, pentru trecerea României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

Manifestarea din Capitală consacrată aniversării Zilei naționale a poporului român a luat sfârșit într-o ambianță însuflețită, de puternic entuziasm. Ea s-a constituit, prin întreaga ei desfășurare, într-o nouă și vibrantă manifestare a unității de nezdruccinat a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a voinței neștrămutate a oamenilor muncii de a împlini neabătut hotărârile Congresului al XIII-lea al P.C.R., Programul de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Momente din spectacolul festiv dedicat celei de-a 43-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă

Orașul care trece peste Mureș

Te priveșcă de minute bune. Par să alcătuiască un grup de turiști aflați pentru prima dată la Ocna Mureș. Se opresc adesea din mers și schimbă impresii, apoi cite unul se pune pe istorisit și toți ceilalți se string în juru-i, ascultă cu atenție și, de cele mai multe ori, sfârșesc prin a ride în hohote. Ochii lor curioși iscodesc neconținut în dreapta și-n stînga. Dar, iată, nu-s chiar așa de străini de oraș precum crezuseră! Se salută cu mulți dintre cei ce trec pe stradă, cu unii chiar se îmbrățișează, urmează eiteodată discuții prelungite, sfîrșite prin afectuoase stringeri de mîini și obișnuitul schimb de adrese și numere de telefon. Așa se face că grupul înainteză alene, cei care-l compun putînd fi observați în tîhnă. Bărbați intrați bine în a doua (sau a treia, cum i s-o mai fi spunînd...) tinerete. Imbrăcați cu o eleganță neostentativă. Plini de o veselie lășînd să li se întrevadă plînul de bucurie din suflute. Aflu, în rîle din urmă, că au venit aici din multe colțuri de țară pentru a sărbători un sfert de veac de cînd au absolvit cursurile liceului seral din Ocna Mureș. Sint acum, în zdrobitoarea lor majoritate, absolvenții de învățămînt superior. Poartă cu naturalețe pe umeri serioase răspunderi în calitate de conducători de unități sau de locuri de muncă, de cadre didactice în învățămîntul liceal sau superior, de scriitori sau de apreciați specialiști în varii domenii. Traseul pe care-l străbat, cu dese și lungi popasuri, prin centrul orașului este — în același timp — unul al rememorații (mai puțin nostalgice; mai curînd, așa cum se întîmplă de obicei, născătoare de haz), dar și unul al uimirii. Așezarea arată altfel decît în vremea anilor lor de școală și de muncă, atînci cînd abia aveau vreme să-l observe, preocupăți fiind de mersul producției — ziua —, iar seara de orele de curs și, apoi, în noapte, de lungi lecturi. Cu toate acestea, orașul le-a intrat în sine. Cu fiecare piatră de pavaj, cu fiecare casă, cu fiecare petec de verdeață. Fără să aibă timpul să-l contemple, și-au adunat din multele și iușile treceri pe străzi impresii care, odată plecați de-aici, s-au strîns într-o unică imagine cu

dublă semnificație: pe de o parte — tabloul încărcat de amănunte și colorat de sentimentale aduceri aminte al unui tîrim unde le-a fost dat să-și croiască primele visuri, să iubească pentru prima oară și să simtă, tot pentru prima oară, gustul cel dulce al piinii trudite; pe de alta — simbolul a ceea ce copilăria și adolescența i-au învățat să numească Oraș.

Știu bine (ca unul ce și-a trăit prima jumătate de viață departe de agitația marilor aglomerări urbane) că povestea unui oraș mic se lasă mult mai greu adușă la lumină decît aceea a unei metropole. Valuri de liniște au acoperit, prin timp, mărunte-nimplări, pe cit de viu comentate la-nceput, pe atît de ușor trecute-n uitare: orele se scurgeau într-o aceeași lentoare, iar rarele evenimente adevărate se piteau printre nouii obișnuitului, totul alcătuiind un palimpsest anevoie descifrabil. Așa trebuie să se fi petrecut, și la Ocna Mureș, viața acum 25-30 de ani... Ce întîmplări de seamă de pe-atunci să se fi păstrat în memoria celor de azi? Poate doar intile surprări de teren, de prin anii '50, surprări ce prevesteau o nouă întemeiere a orașului și aduceau în atenția celor ce știu să privească dincolo de simpla derulare a unor fapte ori de izbucnirile orgolioase ale naturii și să întrevadă o mai adîncă semnificație adevărului simplu, dar nu totdeauna luat în seamă, că fiecare așezare trebuie să-și ia în stăpînire darurile oferite de natură sau, cu inteligență, de mina omenească, privindu-și de departe bogățiile. Or, Ocna Mureș s-a așezat pe sare. Sarea — sarea aceea care a dat de lucru oamenilor, sarea care a făcut ca, prin 1930, Ocna Mureș să fie, după Slănic Moldova, cea mai vizitată stațiune balneară din țară, sarea care a dus la crearea unei puternice industrii chimice —, sarea n-a mai suportat apăsarea pasului de fiecare zi al localnicilor. S-a vrut eliberată de asemenea vecinătate. S-a vrut teritoriul de sine stătător. Și oamenii au prins a numi „teritoriul” locul pe care se aflau sondele ce extrăgeau soluția saturată de sare din pămînt. Iar „teritoriul” s-a tot extins. Atunci i s-a spus „zonă”, și „zonă” i se spune și azi. Iar

„zonă” urmărește orașul, obligîndu-l să se strămute încetul cu încetul. Aceasta ar fi — în cuvinte puține și fără despicarea în patru a firului numeroaselor și seducătoarelor înțelesuri pe care le degajă destinul acestei așezări — povestea orașului Ocna Mureș. Se simte, desigur, în ea, fără a forța cuvintele s-o spună, un anume dramatism. Dar nu unul de natură să-i înspăimînte pe localnici. Ei știu că au de partea lor trei puncte de sprijin: Mureșul, colina și împădurite din preajmă și Combinatul. Beneficiind de asemenea reazem, orașul nu se poate prăbuși. Dimpotrivă, el se înalță. Întii — la propriu. Deoarece, treptat, localitatea va trece Mureșul și se va stabili la Uioara de Sus, acolo unde este deja construit un cvartal de 360 de apartamente și, unde, an de an, se mai adaugă încă o sută. În același timp, întreprinderea „Salina” și Combinatul de produse sodice realizează permanente ramblieri atît subterane, cit și de suprafață, obligînd apele care tot macină sarea la liniște. Cit despre lacurile ce au apărut ca urmare a surpărilor, ele vor fi curînd taluzate, devenînd zonă de agrement. În ceea ce privește înălțarea, în sensul figurat, a orașului, ea se datorează în primul rînd oamenilor de aici.

Orașul acesta, strîns între dealuri și înconjurat de Mureșul pe care ești obligat să-l traversezi oridinocro ai veni, s-a adunat în jurul Combinatului de produse sodice. Muncind la extragerea sării și a calcarului sau la producerea sodei, localnicii au alcătuit în timp, o mare familie. Odată ivită, tradiția a prins copii și nepoți. Sute de muncitori ai Combinatului de azi și-au urmat în muncă părinții și și-au adus alături copiii. Dar nu numai această coeziune sufletească stă la baza rezultatelor foarte bune ale unității (rezultate despre care directorul Combinatului, Ilie Morovan, spune că sint firești, ele apărînd în consecința unor noi condiții de lucru și de viață, ale unui amplu proces de modernizare). Ci mai cu seamă spiritul muncitoresc, realmente revoluționar ce animă colectivul de aici. Nu stă în intenția rîndurilor de față o prezentare amănunțită a realizărilor la zi ale tuturor unită-

ților economice de pe raza orașului Ocna Mureș și nici schițarea unei monografii a acestei localități. Ele nutresc doar dorința de a sugera modul de a gîndi și acționa al unor oameni aflați în fața unei situații cu totul aparte: necesitatea de a-și înalța o nouă așezare, dublată de dorința lor de a-și păstra vechile și dragile obișnuințe, de a se simți, pe mai departe, ai orașului în care au văzut lumina zilei. Or, pentru a fi ai orașului, trebuie, înainte de orice, să fi ai Combinatului. Eforturile depuse pînă acum și-au vădit roadele. Ce înseamnă aceste roade? Aspectul de farmacie al unei unități de mari dimensiuni; întreținerea exemplară a utilajelor din dotare, fiecare om al muncii avînd în grijă cite un aparat de a cărui curățenie și bună întreținere răspunde direct: realizarea, pînă în prezent, a planului la toți indicatorii, uneori cu însemnate depășiri, ceea ce a dus la o retribuție medie lunară la nivelul întregului Combinat de peste 3800 lei; continua căutare de noi soluții, de noi tehnologii, activitate stimulată așa cum se cuvine de către conducere; implicarea specialiștilor în modernizarea întregii activități, fiecare inginer avînd de rezolvat, anual, cel puțin o temă de cercetare; o grijă aparte pentru condițiile de viață ale celor ce muncesc aici, grijă ilustrată, în primul rînd, de modul în care se prezintă cantina și micocantinelile administrate de Ioan Szekely.

Ar fi interesant (dar acesta este mai curînd subiect pentru o întreagă carte) de evocat biografiile cu adevărat exemplare a multora dintre muncitorii Combinatului (foști și actuali), spre a surprinde cit mai exact climatul exigent în care s-au format ei. Maistrul Iuliu Martin, de pildă, lucrează în Combinat de 43 de ani. Bunicul său a fost acolo încă de la înființarea unității, descărînd piatră de calcar pînă la pensie. Iuliu Martin știe să evoce, cu vorbe pitorești, perioada sa de ucenicie, exemplele pe care le-a urmat, eforturile ce s-au depus în timp pentru ca astăzi Combinatul să fie ceea ce este — o unitate fruntasă. Tot el, vreme de un deceniu și jumătate fotbalist — coechipier, în echipa de la

Ocna Mureș, cu portarul Voinescu — poate să vorbească ore în șir despre marii jucători care au evoluat în echipa locală — de la Bazil Marian, Lengher sau Peniță Moldoveanu pînă la Kraus. Totul pare o istorie de familie, în care, alături de vecii muncitori, aflați și acum în Combinat, precum Ioan Hancă sau Virgil Stanislav, apar și alții, care au plecat din acest colectiv, precum primarul de azi al orașului, Victor Martin, apar întîmplări din perioada cînd au fost, cu toții, brigadiieri la Bumbești-Livezeni, în sectorul Lainici, și unde cea mai fină dintre sculele folosite era ranga, pe care o minuiiau prinși cu frînghii de mestecîni spre a nu se prăbuși la vale atînci cînd izbeau în blocurile de granit pentru a le dizloca. Altfel spus, Combinatul acesta este — cu rezultatele sale cu tot — creația, în timp, a unor oameni harnici și serioși, foarte exacți în tot ceea ce întreprind, avînd obiective precise, de la care nu abdică, și refuzînd să spună vreodată „nu se poate”. Iar această stare de spirit a cuprins, cu încetul, întregul oraș. Medicul Dorin Reff, de pildă, ar fi putut spune cu ușurință „nu se poate” atînci cînd a fost chemat și solicitat să organizeze secția de recuperare a spitalului orașesc. Clădirea data din 1901. Nu conținea mare lucru, în afara unor piese de mobilier uzate. Astăzi, ea este o mindrie a localității. Utilată în exclusivitate prin autototare, probînd ingeniozitatea celor care au creat o sumedenie de aparate recuperatorii din nimica toată, dar respectînd riguros cerințele de ordine medical și ergonomic a acestora — secția de recuperare este, la rîndul său (respectînd, desigur, proporțiile), alături de Combinat, un simbol a ceea ce va fi să devină orașul de mîine.

Peste zvelta siluetă a noului spital, ca și peste aceea a școlii unde, acum un sfert de secol, niște tineri un pornit pe drumurile dorite, se lasă pleoapa inserării. Spre orizontul privirii — coline rotunde, iar în auz — susurul Mureșului. Semne că viața cea adevărată își urmează netulburată cursul.

DAN MUCENIC

Anotimpurile din fisele de producție sint încărcate de paradox. Crengile copacilor au frunzele verzi, unele flori imbobocesc pe aici și în secțiile întreprinderii de confecții București iarna e demult venită. Acuș, acuș vor răsări ghiocelii...

Nu-i zăpadă la geamuri, se bea apă de la gheață, dar toți susțin că-i ianuarie, februarie. Și mă convinge imediat fișa de lucru. Ce văd? Sint ambalate pentru expediere, în lumea largă, paltoane cu fulare și căptușeli groase, fuste cadriate și pantaloni vătuiți, canadieni din stoffe călduroase, numai bune, pentru temperaturile sub zero grade.

„Vara sanie, iarna căruță” — e principul vaselor comunicante și în modă. Pe lung, pe lat, la toate etajele, la toate geamurile, în toate atelierile și birourile, sintem pe teritoriul creației. În sezonul rece ce se poartă? Nu are rost nici o descriere pentru că pe glob, se îmbracă orice, după gust și statură. Se poartă lung și scurt, larg și strîmt, umeri peste umeri, nasturi, cordoane, cătaramae fantezi, una peste alta, domină linia simplă, elegantă, linerească.

Ainur Velula are cu douăzeci de ani, cel puțin... mai puțin decît ceilalți trei interlocutori pentru care am venit astăzi aici. Maistrii Leontina Atanasie, Gheorghe Necula, Titu Popescu sint leat, ca vîrstă, vechime, funcții, drum în fabrică.

Cu două zile înainte de căsătorie, ingenera Velula nu pare preocupată nici de cum se va îmbrăca în ziua... zitelor (rochie albă sau roșie?), nici cum va traversa acele clipe sublimite, nici nu taie sau adaugă invitații pe listă. Își vede liniștită, calmă, înțeleaptă, de treburile secției sale, care are faima lucrului bine și serios făcut. Apropiatul eveniment e trăit cu discreția din totdeauna a persoanei ei.

— Ce idei personale aduceți în sprijinul calității?
— Nu sint atît de personale dar sint necesare... Conțez pe

conștiința muncitorului, pe corectitudinea lui, pe buna-i dispoziție pe care caut să i-o întretin. Nu mă servesc de hîrtii în relațiile cu el, unii șefi de compartimente comunică prin intermediul lor, nu dau sancțiuni aspre decît dacă nu mai este nici o altă cale de înțelegere. Imprim un mecanism care merge bine, cred eu, prin respect reciproc, prin stimă și reală considerație pentru cei care produc valori.

— Aveți și un „cui” al lui Pepelea?

— Sala de croit este foarte importantă.

— Decisivă?

— E bine cum am spus. Aici, ar trebui citeva modernizări, dar pînă atînci se mai întîmplă chiar și celui mai bun meșter „alunecări” nedorite de foarfecă, reparabile, dar care

sului a pus-o de acord cu practica. În citiva ani a fost promovată șefa de secție.

Ceilalți, maistrii, s-au format în fabrică. Leontina Atanasie (Sonia pentru toată lumea care o înconjoară), Gheorghe Necula și Titu Popescu, acum patru decenii, se prezentau, la angajare, cu citeva sumare notiuni, „luate” de la patroni. Harnici, ambicioși, cu minți ascuțite, buni organizatori, îndrăgostiți de meserie, au promovat treptat ierarhiile, ajungînd șefi de sector, „stîlpi” ai unor locuri cheie.

„După un an, sub îndrumarea unei bune profesioniste, începătoare execută orice model complicat. Nu-mi replicați că e scurt timpul, pentru că la noi rămîne numai cine are talent și vrea să muncească serios”. (Sonia).

De patru ori despre datorie

ne necăjesc pe moment. În rest, avînd mereu în față modele și țesături splendide cel care ar îndrăzni să le „pingărească” gresînd cred că și-ar călca pe suflet.

— Cit lucrați pentru export?
— 100%, nu avem nici un reproș, cit de mărunț, din partea clientilor noștri.

— Sinteti distantă, cumva dură în relațiile cu ceilalți?

„Inginera Velula ride cu poftă, ca un om prins asupra faptului.

— Așa credeți dumneavoastră?! Respect prea mult pe fiecare, avem nevoie unul de altul ca să-mi impun o răceală în purtare. Păstrez însă distanța necesară pentru a putea da dispoziții.

„Inginera Ainur Velula s-a pregătit pentru profesiunea de textilist la facultate, a venit la fabrică cu „tolbă plină” de cartee, pe care cu ușurință studio-

„Control și iar control, iată cheia reușitei” (Gh. Necula).

„Lansăm un nou model abia după ce fiecare membru al colectivului amănăște la milimetru partea lui de contribuție”. (T. Popescu).

„E ușor să dai o sancțiune pentru orice greșală. Nu e un sistem de lucru, nu-l aplic, muncitorul trebuie să se simtă jenat dacă este cu ceva vinovat”. (Sonia).

„Sint de aceeași părere. Nu ajung decît rar de tot la sancțiuni administrative. Ne cunoaștem atît de bine, ca într-o familie, încît o singură privire descurcă o situație”. (Gh. Necula).

„Trebuie să înveți să vorbești pe limba fiecărui om. Tonul de sus, arogant, al unui maistru este respins imediat. Atitudinea sefului e foarte importantă pentru coeziunea colectivului”. (T. Popescu).

„Nu glumesc, 50% dintre muncitoare, sint foarte bune, celelalte sint bune. Toate își iubesc meseria ca și dumneavoastră”. (Sonia).

„Femeile sint mult mai disciplinate în procesul muncii, sint serioase și atente la detalii. Moda nu e modă fără detalii... Apoi nu uit niciodată că ele se duc la o altă muncă acasă și le stimez pentru desăvîrșita lor ființă”. (Gh. Necula).

„Mi s-a încredințat o răspundere de milioane. Înainte de a spune „gata, începem”, judec și rejudec. Unul din partenerii internaționali, firma suedeză „Glober”, a trecut de la o comandă de 2-3000 de bucăți într-un an, la de sase ori atît într-un sezon. Nu ne laudăm dar lucrăm frumos”. (T. Popescu).

țioi, e un alt vis legănat în nopțile tineretii mele. Acum îl văd dimineața plecînd să apere adevărul. Unei familii ca a noastră, Partidul Comunist Român ne-a dat a doua viață”. (Sonia).

„Nu este un act muncitoresc, o decizie importantă pentru viața colectivului nostru și eu să nu fiu consultat. Este o cinste care nu vine din cer. De citori ne întilnim cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ne angajăm să fim la înălțime”. (T. Popescu).

„La ora de pauză mă ocup de semnături. Muncitorii nu cer loc de muncă, (il au sigur), ci vor, prin sindicat, bilete pentru concediul la mare sau la munte, își înscriu copiii la creșă sau la grădiniță, anunță că pleacă într-o excursie în străinătate. Este ora cea mai plăcută a zilei”. (Gh. Necula).

„V-am spus cite ceva doar pentru curiozitatea documentării dumneavoastră, dar, vă rog insistent să nu scrieți despre mine, sint una din miile de aici”. (Ainur Velula).

„Îmi pare rău dar nu vă respect dorința, tovarășă inginer Ainur Cernat (v-am aflat noul dumneavoastră nume). Vă doresc să fiți fericită lingă aleșul dumneavoastră și chiar dacă nu ați dorit aceste rînduri păstrășite, ele nu îmbrătinesc, și vă vor aduce aminte de frumoșii ani ai tineretii, de acel solemn și gîtit „da” în fața stării civile, de micuța cameră, întotdeauna plină de flori, care e „comandamentul” dumneavoastră și unde vă faceți ascultată de sute de muncitoare. Și n-as spune că e puțin după numai citiva ani de profesiune...

Este o poveste adevărată garantez pentru autenticitatea ei. Am vorbit de patru ori despre datorie fără... tipare, cu toate că la întreprinderea de confecții București ele sint nelipsite de pe toate mesele de lucru... Cite idei și cit devotament pentru schimbătoare modă...

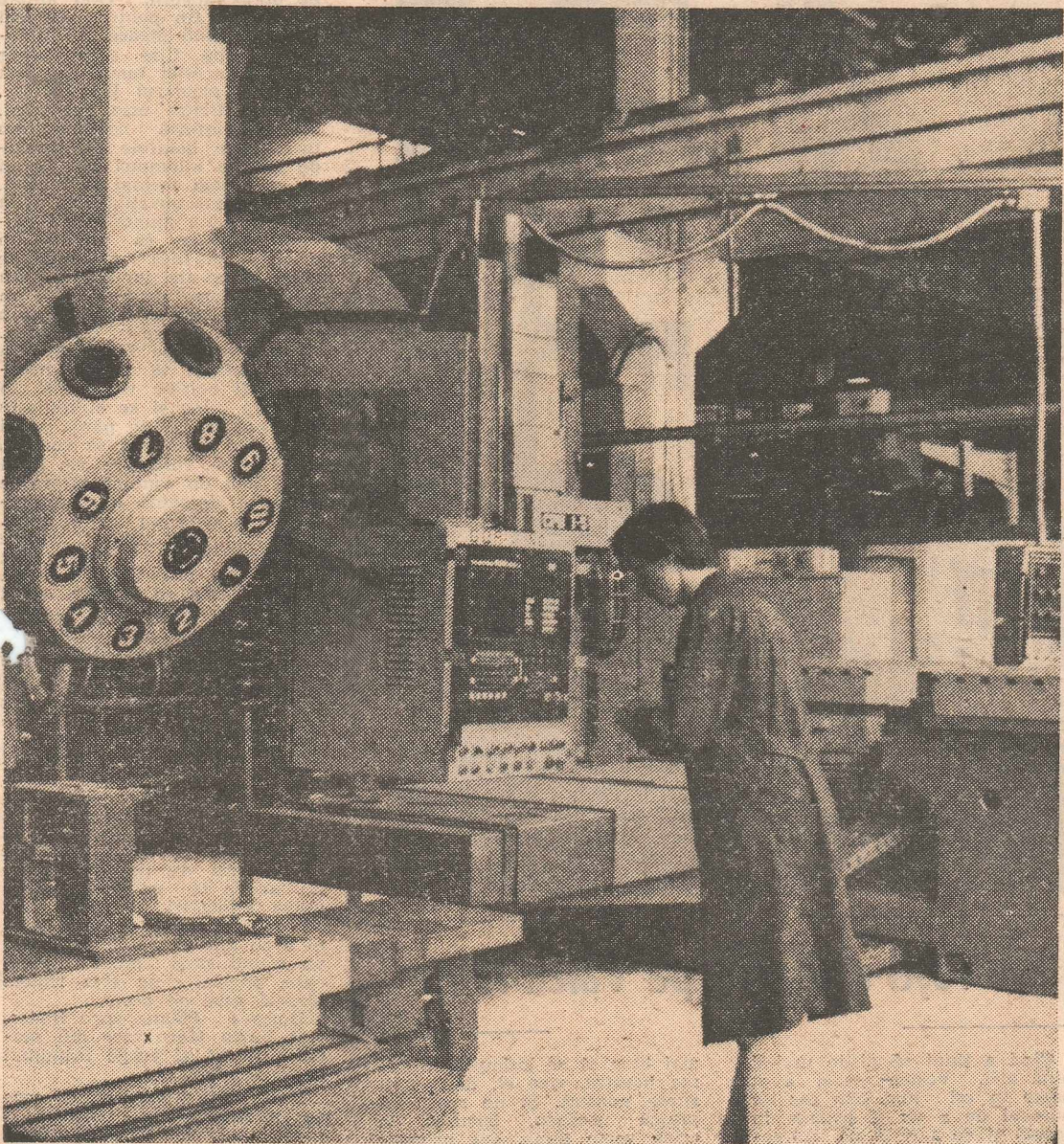
CARMEN DUMITRESCU

Producția pentru partenerii externi — cartea de vizită a prestigiului
■ De la beneficiul țării la beneficiul fiecăruia ■ Livrare ritmică,
respectarea termenelor, calitate superioară

EXPORTUL

Participantă activă la schimbul mondial de valori, România a ridicat exportul la rangul de prioritate absolută pentru economia națională, care își menține astfel înaltele ritmuri de creștere a producției și intră în competiție cu produsele de vîrf ale lumii. Exportul în beneficiul țării și al oamenilor ei. Aceasta este trăsătura fundamentală pe care o degajă recentul decret al Consiliului de stat privind unele măsuri pentru creșterea cointeresării materiale a oamenilor mun-

cii, a întreprinderilor în realizarea producției de export și pe care am regăsit-o în toate colectivele muncitorești, mîndre de această participare la o competiție cu lumea și satisfăcute de noua formă de obținere a unor beneficii sporite. Efortul depus pentru livrare ritmică, la termen, în condițiile de calitate prevăzute în contractele cu partenerii externi devine astfel un stăruitor efort pentru mai binele țării și al fiecăruia în parte.

Cu promptitudine, la cerințele pieței

La început ești cuprins de uimire, dacă nu chiar de-o ușoară neîncredere. Dar, cu încetul, îți dai seama că totul e perfect posibil, că lucrurile stau înloc-mai așa cum le-ai aflat de la Traian Gedö, directorul Întreprinderii Prodcomplex din Tirgu Mureș. Adică aici se realizează circa 5 200 de produse diferite în cadrul a patru ramuri: construcții de mașini, chimie, textile și sticlărie. Sau, cum îi place directorului să glumească — aici se face orice, de la curse de soareci și pînă la mulaje dentare de șase tipuri, ceea ce a contribuit la eliminarea importului. Caruselul cifrelor greu de înțeles la o întreprindere obișnuită continuă. Anual, o bună parte din produse sînt diversificate, innoite, ceea ce obligă întreprinderea la a face aproape 20 000 de specificații de material pentru a-și onora cele 32 000 de contracte! Iar dintre aceste contracte, multe sînt legate de export, ceea ce sporosește substanțial preocupările pentru asigurarea unei calități ireproșabile, pentru expedierea la timp și integral a produselor care pornesc spre beneficiarii de pe alte meridiane.

Oricare exportator își respectă firma numai cîntînd mereu ceea ce este mai nou și, în consecință, mai scump pe piață. Pentru asta trebuie să cercetezi — atît pentru prospectarea pieței, cît și pentru crearea unor lucruri care să-l interese-

ze pe importator, să-l tragă de minecă, să-l oblighe să apeleze la tine. Programul de cercetare al Prodcomplexului — un program concret, stabilit, pentru întregul cincinal în care ne găsim — are în vedere 288 grupe de produse, în dorința de a le îmbunătăți permanent și de a reduce consumurile de materiale. Pe de altă parte ne preocupăm, în cadrul amplului program de modernizare a producției, de studierea structurii întregii producții, astfel încît să ne concentrăm eforturile către acele produse care s-a determine diminuarea importurilor și care să fie bine primite la export.

Rezumînd discuția numai la problemele ridicate de activitatea de export — atît exportul direct, cît și cel indirect (în special prin crearea unor repere auto), am înțeles că noile stimulente acordate acelor colective de oameni ai muncii grație cărora se realizează integral planul la export au determinat și la Prodcomplex o poartare a energiilor, astfel încît au fost puse în lucru o serie de produse de mare căutare, în special sticlărie artizanală, și covoare orientale, ale căror modele sînt schimbate (și evident, îmbunătățite) anual etc.

Se lucrează, acum, la o serie de instalații în colaborare cu Technofrigul din Cluj-Napoca, instalații mai complexe, ridi-

cînd probleme pe care — s-a dovedit deja — oamenii Prodcomplexului le soluționează în cele mai bune condiții.

— Oricum am privi lucrurile — spune inginerul Traian Gedö —, printre realizările noastre cele mai de seamă — realizări pentru care am fost distinși, în mai multe rânduri, cu Ordinul Muncii — se numără marea mobilitate, posibilitatea și disponibilitatea colectivului de specialiști și de oameni ai muncii de a schimba, din mers, structura sortimentală, pînă în orice moment, un accent deosebit pe promptitudinea livrării și pe acuratețea execuției. Desigur, pe lingă preocupările legate de export, nu neglijăm în nici un fel livrările de produse destinate pieței interne. Realizăm, în clipa de față, o serie de obiecte și dispozitive care să usureze munca din agricultură sau din piscicultură, am realizat o mașină de detalonat anvelopo gigant și o alta destinată imprimării mono sau bicolor a foliilor de mase plastice. Sigur, spunînd că facem toate acestea și încă multe altele, nu spunem că le facem ușor, fără eforturi. Dar setea de nou, caracteristică pentru colectivul nostru, ne mobilizează continuu, dîndu-ne puterea de a căuta pe mai departe (și de a găsi) cît mai repede posibil soluțiile capabile să ne asigure respectarea integrală a sarcinilor de plan, astfel încît să trăim satisfacția de a ne face datoria față de țară, dar și de a obține însemnate venituri suplimentare datorită felului în care am înțeles să privim și să acționăm în domeniul producției pentru export.

ALEX. DAN ■

Reclama cea mai sigură: calitatea ireproșabilă

După cite își aduce aminte economistul Ion Sterian, șeful Serviciului desfacere al Întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie” de vreo 15 ani întreprinderea și-a îndeplinit și depășit planul de producție, iar de cel puțin 5 ani și-a îndeplinit obligațiile la export. Se poate vorbi despre o dinamică creștătoare a producției de export. Se poate, însă nu acesta e termenul cel mai corect. Au fost ani de vîrf prilejuiți de instalații și comenzi mari. Pe ansamblul, producția de export a crescut continuu. Planul la producția de export pe anul acesta este cu 34 la sută mai mare decît cel de anul trecut și va fi, bineînțeles, îndeplinit. Care sînt „secretele” acestei reușite? Tovarășul Ion Sterian ni le împărtășește fără rezerve:

— În primul rînd calitatea constant foarte bună a tuturor produselor. Avem contracte pentru că am obișnuit partenerii externi cu produse ireproșabile. Am creat această obișnuință. Clienții potențiali, înainte de contractare, cer lista de referințe, se interesează unde și pentru ce firmă ai lucrat, cum funcționează utilajele. Firmele bune, care se respectă, cel puțin în domeniul tehnic, nu-și fac reclamă. Pentru ele cel mai solid argument este calitatea produselor realizate. În ceea ce privește tehnologiile de execuție, uzina noastră se situează la nivelul tehnicii mondiale. Uzina a parcurs mai multe etape de modernizare avînd drept scop dotarea ei pentru realizarea utilajelor de vîrf pentru industria chimică. Putem realiza orice utilaj pentru industria chimică. Majoritatea produselor noastre sînt unicate, realizate după diferite norme tehnologice: ISCIR, DIN, GOST și altele. Calificarea superioară a oamenilor, dotarea tehnologică la cel mai înalt nivel permit o repliere rapidă a tehnologiilor funcție de comanda primită. Și ar mai fi un aspect important asupra căruia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat adeseori: realizarea unor produse românești la cel mai înalt nivel mondial și chiar peste acest nivel. Unele din produsele noastre, cum ar fi de exemplu răcitoarele cu aer, mult solicitate în întreaga industrie chimică atît în țară cît și în străinătate, au la bază o invenție românească și o tehnologie proprie.

— Putem spune că la dumneavoastră activitatea de export poate fi comparată cu cea a unui ceasornic?

— Ne străduim să fie ca un ceasornic care n-o ia nici înainte și nici nu rămîne în urmă. De ce spun asta? Pentru că un utilaj trebuie executat și livrat exact la termenul contractual. Dacă îl executăm înainte de termen îl avem noi în stoc. Dacă-l livrăm prea devreme, beneficiarul are probleme cu depozitarea lui, cu conservarea. Și pentru el stocul este o problemă. Ideal este ca utilajul să sosească în ziua cînd este introdus în instalație. Ceea ce spun eu este valabil pentru domeniul nostru de activitate. Deci partenerul extern pretinde calitate, exactitate, respectarea termenelor de livrare, garanții conform clauzelor contractuale și asta trebuie să-i oferim.

— Sînt întreprinderi care justifică nerealizarea sarcinilor de export prin neacoperirea

cu contracte a planului la export. La I.U.C. „Grivița Roșie” se pune în vreo situație astfel problema?

— Nu. Contractele vin ca o urmare a orientării producției spre ceea ce se cere pe piața mondială la ora respectivă, și realizării unor produse de calitate și noutate tehnică cît mai ridicată. În măsura posibilităților, specialiștii noștri participă alături de cei ai firmelor de comerț în cadrul acțiunilor de contractare, își asumă cînd e cazul decizii, caută să impulsioneze contractarea. Nu este suficient întotdeauna să aștepti să-ți realizeze altcineva contractul, comanda. Activitatea de export, trebuie înțeleasă ca o colaborare între întreprinderea de export, întreprinderea producătoare și furnizorii de materii prime, materiale, piese și subansamble ce urmează a fi încorporate în producția de export. Recentul Decret al Consiliului de Stat privind unele măsuri pentru creșterea cointeresării materiale a oamenilor muncii, a întreprinderilor în realizarea producției de export și a exportului are în vedere și stimularea celor care realizează export indirect. Creșterea fondului de retribuiri cu 5 pînă la 10 procente din valoarea fondului de retribuiri aferent exportului face parte dintr-o serie de măsuri destinate să asigure un caracter prioritar producției pentru export. Măsurile cuprinse în recentul Decret sînt salutare și vor duce la un cîștig sporit al muncitorilor și specialiștilor care lucrează pentru export, a celor mai buni adică. Este încă o măsură menită să stimuleze munca de calitate, performanța chiar.

La ora aceasta I.U.C. „Grivița Roșie” are acoperit cu contracte și comenzi aproape întreg planul producției de export pe anul viitor, integral exportul pe relația Est și mai mult de jumătate pe relația Vest. Este un fapt, zicem noi, semnificativ pentru preocupările continue, susținute de îndeplinire exemplară a unei sarcini prioritare a economiei naționale. Contractele și comenzile realizate în timp util permit planificarea riguroasă a lucrărilor, asigurarea unei documentații corespunzătoare, pregătirea fabricației și realizarea unei aprovizionări cu materii prime, materiale și subansamble ritmice. Atîta timp cît activitatea de export este privită ca o colaborare strînsă între cei care concurează la finalizarea acesteia, așa cum sublinia interlocutorul nostru, cînd prioritatea și importanța acesteia este privită cu maximă responsabilitate ca la I.U.C. „Grivița Roșie”, rezultatele nu se lasă așteptate. Așa cum s-a subliniat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 21 august este necesar să se ia măsuri neîntîrziate pentru acoperirea în totalitate cu contracte a producției-marfă, acordîndu-se o atenție deosebită producției pentru export. La întreprinderea bucureșteană indicațiile conducerii superioare de partid și de stat au prins un contur limpede și ceea ce se realizează aici în ultimele cincinale demonstrează că prin muncă, disciplină riguroasă, inteligență tehnică și angajare totală totul este posibil.

OPREA GEORGESCU ■

Reportaj în județul Alba

Unirea le-a dat puterea, iar puterea lor îi face și mai uniți!

O lumină catifelată umblă pe bulevardul Transilvaniei și îi desenează pe cerul senin blocurile albe. Prin fața vitrine-lor se grăbesc oamenii orașului, deosebiți și după îmbrăcăminte dar și după acest mers mai zorit de rudele lor de la țară, care rămân întotdeauna ceva mai în urmă, făcând să răsunе caldarimurile cu mersul lor sigur și așezat. Și printre toți își face loc, venit dinspre marginile orașului, parfumul livezilor de meri, în prag de culte, și al ierburilor peste care au trecut primii pași ai toamnei.

Se povestește că la vreo cîțiva ani după memorabila zi de 1 Decembrie 1918, guvernul român alocase o sută de milioane de lei pentru dezvoltarea și înfrumusețarea Orașului Unirii, dar cum în același timp se lansase un apel pentru reducerea unor cheltuieli, scopul fiind redresarea economică a țării secătuită de război, conducerea orașului a oprit pentru cîteva lucrări absolut necesare doar cinci milioane. Celelalte s-au reintors acolo de unde veniseră și asta a însemnat că Alba Iulia a justificat încă o dată, prin sacrificiul pe care și de această dată și l-a impus, convingerea tuturor românilor că indiferent de numărul locuitorilor sau de lățimea și de lungimea străzilor aici nu poate fi decît „un oraș mare”. Și astfel a rămas, în credința tuturor, chiar atunci cînd mai tîrziu orașul era, în ierarhia orașelor țării, doar un centru de raion.

În 1968, prin noua organizare administrativ-teritorială, Alba Iulia devenea capitala de județ. Orașul trecea într-o nouă vîrstă, împreună cu tot ținutul Albei, și cum am putea vedea scurt și cuprinzător acest lucru decît spunînd că în ultimele două decenii au fost investite aici mai bine de 50 de miliarde de lei?

Ca pretutindeni în țară, o lume nouă și o viață nouă s-au născut aici prin forța inegalabililor ani constructivi inaugurați de Congresul al IX-lea al partidului, ani care, prin excepționalul demers de gândire și faptă al ctitorului României moderne, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au căpătat dimensiune de epocă. Și astfel, în acești ani pe care cu mîndrie îi numim Epoca Nicolae Ceaușescu, timpul n-a mai putut să întîrzie nici măcar cu un pas în urma proiectelor, oricît de cutezătoare, iar prin rodnicia lui care nu este altceva decît chiar puterea oamenilor de-a făptui mai mult, mai bine, mai frumos, orașul în care a fost consacrată, prin voință plebis-citară, „menirea de a fi împreună a poporului românesc”, a devenit prin statura lui nouă și prin înfățișarea lui tinerescă simbolul unor făgăduințe împlinite deplin și irevocabil. Pentru că am zidit și aici, ca pretutindeni, în prelungirea istoriei, revelîndu-i și împlinindu-i marile sensuri, marile idealuri naționale și sociale purtate prin vreme de poporul care sintem.

Alba Iulia numără astăzi mai mulți muncitori decît locuitorii, vreo 19.000, pe care-i avea în urmă cu vreo două decenii. În totul, ni se spune la primăria orașului, Alba Iulia are astăzi 65.000 de locuitori. Față de 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, cînd puterea industrială a orașului se măsura printr-o producție a cărei valoare era de 500 de milioane, Alba Iulia realizează acum, în fiecare an, aproximativ o treime din producția de 20 de miliarde de lei a industriei întregului județ. Într-adevăr, așezînd alături, într-o comparație edificatoare, realitatea prezentului cu cea de prin anii '60, cînd zestrea industrială a orașului cuprîndea o întreprindere de reparat utilaj minier și o fabrică, la fel de modestă, de încălziminte, este ușor de observat că orașul de azi etalează peisajul cu totul inoait al unor mari și moderne incinte de muncă, între care unele de talie națională, cum ar fi „Porțelanul”, o marcă devenită celebră pe piețe scotite îndeobște greu accesibile, ori întreprinderea „Mecanică”, ori întreprinderea de produse refractare. În toate punctele cardinale ale județului, la Cugir, la Blaj, la Sebeș, sau la Zlatna, la Abrud, la Cîmpeni, o seamă de întreprinderi industriale dezvoltate în acești ani au reprezentat, ca și la Alba Iulia, nu doar locuri noi de muncă dar și spații în cuprînsul cărora, în mod incontestabil, concepția despre muncă s-a înnoit ea însăși, în perspectiva unor exigențe sporite privind calitatea acestei munci și eficiența economică.

Semnele acestei conștiințe noi, înaintate pe un acut simț al răspunderii ca și pe virtuțile, din plin dovedite de oamenii locului, de vrednicie, de destoinicie, se întîlnesc, de fapt, pretutindeni, din lunca fertilă a Mureșului, cu ferme agricole înfloritoare, și pînă pe creasta muntelui, în perimetrul uriașului șantier care este Combinatul cuprului de la Roșia-Poieni, sau de pe salba de hidrocentrale din Valea Sebeșului, în partea de miazăzi a județului, pînă la cetatea cărturărească a Blajului, izvoritoare de lumini și, de la un timp încoace, făuritoare a unor bunuri industriale apreciate în lumea largă.

De pretutindeni, din aceste vetre ale creației, ale efortului prin care se făurește progresul, oamenii muncii din județul Alba raportează noi și strălucite izbînzii, pe frontul muncii, în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului. Pentru că, între altele, ei știu un adevăr simplu. Și îl știu, pentru că-l trăiesc, pentru că adevărul acesta este chiar viața lor. Cele 50 de miliarde de lei investite aici, în Epoca Nicolae Ceaușescu, le-a făcut viața mai frumoasă, în înțelesul cel mai cuprinzător al cuvîntului, pentru că s-a pomit de la premiza că pe muncă se întemeiază totul, absolut totul, și că prin muncă se dovedește calitatea omului și se conturează demnitatea lui. Consecința a fost că județul Alba și-a adus și își aduce o contribuție din ce în ce mai mare la progresul general al țării. Dar investițiile alocate pentru acest ținut, în anii de după Congresul al IX-lea, n-au reprezentat numai construirea unor întreprinderi noi și dotarea lor cu utilaje moderne. Cu o parte însemnată din acești bani au fost ridicate, totodată, case noi pentru oameni, grădinițe și școli pentru copiii lor, muzee, biblioteci, case de cultură, policlinici și spitale, au fost amenajate locuri de agrement și sport.

Prin toate acestea, însumate, dacă ar fi să ne referim numai la capitala județului, unde în ultimii douăzeci de ani au fost construite aproape 20.000 de apartamente, vom putea spune că Alba Iulia începe să fie un oraș mare nu numai prin puterea de sugestie a istoriei trecute ci și prin ceea ce fila de istorie înregistrează la zi.

Nicolae Iorga vorbea despre „adîncurile incalculabile ale sufletelor omenești care nu dau tot ce pot da decît în cremenea izbirii eroice și miraculoase”. Alba Iulia, Oraș al Unirii, poartă cu vulturi a istoriei românilor, trăiește un astfel de timp eroic și miraculos al descoperirii și al permanentei redescoperirii a oamenilor de către ei înșiși.

Ce vești mai urcă pe Valea Mare

Cînd a ținut să gîfîie urcînd pînă aici, vestea rea a avut parte în cel mai bun caz de norocul de a nu fi băgată în seamă și de a fi lăsată să treacă pe uliță, pînă și-o pierde urma, ca un ciine fără stăpîn. Numai o dată s-a întimplat altfel, zice Iosif Balea, cînd a fost chemat la război. Atunci, vestea rea a urcat muntele și i-a lătrat drept în pragul casei. Și nu s-a putut preface că n-o aude. Alții s-au arătat niște viteji acolo unde i-a împins norocul s-au nenorocul lor, în linia întii, însă el, recunoaște, vreo cîțiva ani n-a făcut altceva decît să mestече tot felul de alifii într-o farmacie din București. Era nevoie și de așa ceva, se înțelege, dar a mestecat la alifiile acelea de i se face rău și-acuma și simte că se învîrșește pămîntul cu el cînd se gîndește cît a trebuit să îndure. Cît privește rana din sufletul lui, una singură, că s-a nimerit să nu aibă copii, nu putea să existe nici o alifie pe lume și a înfiat un băiat care i-a făcut la rîndu-i șase nepoți. Nu pentru că s-ar fi scufundat lumea dacă nu-i purta cineva numele acesta de care e plin satul Poiana, dar a simțit că nu se poate și că nu se cuvine altfel.

După ce-a trecut de 80 de ani ca de creasta unui munte unde înțelege că loc de urcat nu mai este, ci poate de coborît, s-a deprins ca drumul lui să se învîrșească mai mult prin jurul casei. Însă vine lumea la el, zice. Adică vești despre lumea de jos, din vale. Și chiar de mai departe, fiindcă Iosif Balea n-a fost omul căruia să nu-i facă plăcere să răsfoiască un ziar. Și dacă ziarele i-au venit cu o zi sau două întîrziere, asta n-a avut nici o importanță. În plus, mai încoace, la bătrînețe, s-a arătat curios să audă ce mai spun cei tineri, care umblă mai mult. Fiindcă mersul lumii e

mai bine să se întîmple cu știrea noastră, zice el, decît fără știrea noastră. Și de aceea își pleacă urechea, bucuros, la orice veste bună. Cît privește cîte o veste rea, încearcă și reușește s-o uite pe loc. Numai pace să fie, zice el.

Poiana se află între două creste de munți, între virful Balomireasa, care atinge 1632 de metri, și Muntele Mare, ceva mai înalt, de 1826 de metri. Și oricît ar fi și casele satului departate una de alta, parcă fiecare stînd pe-o culme de munte, aici s-a știut și se știe bine tot ce se petrece pe vale, la drum deschis, unde e lume mai multă, oamenii mai grăbiți iar ceasurile parcă macină timpul mai repede. Bunăoară, s-a știut că atunci cînd conducerea comunei nu se afla în primărie, paznicul, unul care a lucrat pînă nu demult acolo, avea obiceiul să răspundă la telefon numai cu aceste cuvinte, „alo, aici nu-i nimeni”, și din cuvintele astea nu-l scotea chiar nimeni. Lua

și el o leafă, zice iertător moșul, că aproape nu e casă în Bistra care să nu-și aibă omul ei pe leafă. În fiecare dimineață vin camioanele să-l și-i mai aduc înapoi după amiază. Vreo 500 lucrează în mină și încă vreo cîteva sute sint șoferi. Despre aceștia din urmă se spune că ar fi cei mai buni șoferi din această parte a Apusenilor. Ca să vezi de unde sare iepurele, zice bătrînul. Iar în urma bărbaților călătoresc și femeile, care la Cîmpeni, la noua întreprindere de tricotaje, care la Abrud, la noua filatură de bumbac.

Acolo, jos, e o lume tînără, tînără, care se mișcă repede, repede. Și aflînd vești despre lumea aceasta, moșul are la ce se gîndi atunci cînd își mîngîie pe obraz nepoții, cînd umple ieslea cu fin pentru cele trei vaci sau cînd pleacă la îmblătitul griului. Cîte ceva despre mersul acestei lumi mai află și de la primarul Ispas Pleșa. Comuna Bistra este, probabil, cea mai întinsă comună din țară, între hotarele ei cuprînde 140 de kilometri pătrați și că să ajungi tocmai la Poiana, în acest sat aparținător aflat sub streșina muntelui, îți trebuie răbdare ca pentru un drum lung. Însă primarul se abate și pe aici iar Ispas Pleșa este nu numai primar ci și un om cumsecade și un tehnician veterinar dintre cei buni. Dacă-ți trece pe lîngă casă și tocmai atunci te chinuie necazul că-ți boalește vreo vită în bățatură, vine și se străduiește să caute leacul de parcă ar fi a lui. Pe urmă poți să vorbești cu el orice, fiindcă e din solul acela bun de oameni cărora le place să deschidă o carte interesantă cînd au și ei timp. Odată l-a auzit vorbind despre o carte numită „Primele trei minuri ale universului” și l-a întrebat dacă se poate vorbi astfel, însă nu l-a mirat că se poate. Ceva îl ține în loc, tot măsoare și să cumpănească, dar altceva, poate chiar inima pe care și-o simte tînără, îl împinge să creadă aproape tot ce aude fiindcă de mult nu se mai miră de nimic. Nu s-a mirat, mai deunăzi, nici cînd a aflat că pe riul Valea Mare, ce străbate hotarele satului, în locul numit Plotoneasa are să se facă o hidrocentrală cu un baraj înalt de cîțiva zeci de metri, care va ține în spate un lac ce se va întinde vreo cîteva kilometri pe firul văii. Moșul zice scurt: Asta e bine! Și e cu atît mai bine cu cît nu va trebui să-și mute nimeni casa, fiindcă nu și-a ridicat nimeni case pe acolo.

Dinspre Poiana spre Bistra, riul Valea Mare sare din piatră-n piatră și curge înspumat ca șampania.

Pe-alături, pe drumul care se strecoară în vecinătatea apei limpezi, ca de cristal fluid, vestește urcă, înspre Poiana, iar Iosif Balea atît așteaptă, să le audă.

Uneori aude aceeași veste de mai multe ori, dar nu se supără. Asta înseamnă că vestea e adevărată, zice el. Că la Cîmpeni se face o fabrică de bere, de exemplu, sau că tot acolo s-a deschis un spital modern și foarte arătos. Cît privește beea, să nădăjduim că va fi gustoasă. Iar cît privește spitalul, e bine să ai o speranță pe care să te reaziți, adaugă el, în caz de nevoie. Odată a auzit că într-o comună, atunci cînd localnicii au văzut că echipa de fotbal favorită e cît pe-acți să piarlă meciul, au adus la repezeală un taur și l-au împins pe stadion. S-a întrebat: Ce e cu moșii mei? Și tot el și-a răspuns: Ce să fie? Nimic. Se mai distrează și ei...

Export de frumos

Elena Covaciu, directoarea întreprinderii Porțelanul din Alba Iulia este foarte ocupată. Pe lîngă cele 120 de mii de vase ce trebuie trimise luna aceasta în Anglia și cele 90 de mii de seturi de mic dejun în R.F.G., acum o oră s-a mai primit o telegramă de suplimentare a ultimei comenzi cu încă 45 de mii de servicii. Și asta în afara exportului lunar în țările de mai sus ca și în Franța, Italia, Spania, Austria, Canada, Suedia. Directoarea regizează cu mină sigură demararea acțiunii, îi face pe șefii de secție să plece cu lecția în-

vălată privind „dilatarea” producției, începe personal să telefoneze altor directori pentru a procura material de ambalaj, și asta cu o glumă, o rugămînte de vechi camarad. Și-au dat întîlnire în același om energie și dezinvoltura în arta conducerii cu sensibilitatea și gingășia cu care și-a aranjat încăperea, biroul, vitrina plină de bibelouri, vase, servicii. Secretul pare a fi doar unul: investiția de suflet în tot ce face. Ne invită să vizităm expoziția întreprinderii. Parcă deschidem porțile unui basm, parcă intrăm într-o lume a frumosu-

lui, a suavului, a rafinamentului distilat pînă la mari concentrații. Serviciul de masă, de la albastrul seninului pînă la verdele sănătos al ierbil cu superbe decorații, seturi de cafea din cobalt cu linii modernă înveselite de flori de cimp, o veioză cu abajur din porțelan tot numai broderii, o minifintină artizană inundată de boboci de trandafir pe care ești parcă tentat să-i miroși, o balerină vapoasă cu dantelele juponului parcă acum scrobite, o statueta cu hora unirii avind dansatorii îmbrăcați în toate porturile zonelor țării, platouri, coșulețe, țesute ceramic ca filigranul pinzei de păianjen. Bijuterii ceramice plămădite de harul și priceperea unor adevărați artiști. Cu astfel de argumente, porțelanul românesc a cucerit meridianele lumii, forțind pătrunderea în cercul închis al „celor mari”, cu tradiții de sute de ani.

Acum 15 ani, Partidul, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se construiască o ceaștă fabrică modernă, destinată să satisfacă nevoile spirituale ale oamenilor muncii. Astăzi, ea a mărit de 6 ori producția de la început, exportă de peste 7 ori mai mult ca în 1980, a obținut în ultimii ani 2 titluri de Erou al Muncii Socialiste și de 8 ori Ordinul Muncii clasa I-a și a II-a. A devenit o firmă recunoscută în lume, a construit o tradiție.

„Am reușit o rețetă care asigură o calitate aproape de topurile clasamentelor mondiale, ne spune Elena Covaciu. În privința creației modelelor, nu am imitat, ci am adus nota noastră originală, am pus amprenta sufletului de artist al românului. Tinerii creatori au avut mină liberă, nu s-au inhibat de numele unor firme care cam spulberau ce e în jur și au venit cu ideile lor pline de îndrăzneală dar și de delicatețe estetică. Am expus la târgurile din Frankfurt, Birmingham, Salonic, unde vizitatorii au rămas surprinși, cînd luînd în mînă un serviciu sau un bibelou ce le delecta ochiul și simțirea și căruia nu-i puteau reproșa nimic privind transluciditatea, gradul de alb, finețea decorării, au văzut tipărit însemnul Alba Iulia. Cel mai greu a fost să avem liberă trecere pe piața R.F.G., patria Rosenthalului, dar după debut, am ajuns să expediem acolo 60 la sută din exportul nostru”. Într-adevăr în parcajul uzinei, zilnic așteaptă 2-3 camioane

superlungi, proprietate ale celor mai mari magazine de profil din vestul Europei. În atelierul de concepție Ștefan Egei, Teodor Bihari, Daniela Barbu, Nicolae Savu modelează cu miinile, prelungiri ale talentului și sensibilității, zeci de noutăți în fiecare lună. Teodor Bihari ne povestește cum colegul lui Ștefan Egei a luat premiul I la concursul de la Perugia invingînd 120 de concurenți. Uită să amintească că exponatele lui la târgul de la Marichon au intrat în zestre permanentă a Muzeului de Artă Modernă din Paris. În hale industria merge braț la braț cu arta. Emilia Cosma, Elisabeta Popa, Elena Tandru și alții prepară „aluatul” ceramic, îl ard în cupatoare, pe undeva asemănător facerii piinii, o piine pentru foamea noastră de frumos. Și după ce mașinile își fac data-ria, fasonînd și glazurînd automat, viitorul bibelou este „mingiut” de pensula sutelor de fete. Fiecare este o mică artistă, pictează, însă în regim de bandă rulantă. Ca să deseneze zeci de adolescente pe lucul porțelanului, Maria Popa amestecă în cutia de acuarele și un strop de pasiune. Pe alt flux tehnologic, muncitoarele-artiste construiesc din „coca” de caolin flori, petală cu petală, frunză cu frunză. Cum o fi să-ți iasă din miini sute de flori de porțelan pe zi? Între-prinderea din Alba Iulia are ambiția să fie o întreprindere totală. Inginerii Napol Popescu, Emil Horzi și alții au proiectat și construit cu forțe proprii deși nu intra în sarcinile uzinei, un cuptor rapid de ardere de mare tehnicitate, ce reduce consumul de energie și timpul de prelucrare. „Ca să facem față competițiilor dure pe piața mondială, ne-am organizat fabrica după criteriile flexibilității, mobilității, ne spune Elena Covaciu. Cînd un client dorește un alt sortiment, sîntem capabili din mers să ne adaptăm și să-l livrăm prompt”. Concepția directoarei este că frumosul naște frumos. Uzina este ca un laborator, la cantină pereții decorați cu gust își creează bună dispoziție, holurile sînt ornate cu materiale ieftine dar fantezist combinate, ea este o prietenă mai mare pentru tinerele fete. Se muncește cu plăcere și poate chiar poetul și-ar modifica versul: „meserie-bibelou de porțelan”. Avea dreptate Elena Covaciu cînd spunea: „porțelanul se lucrează și cu inima!”

ani se autofinanțează”. Pămîntul nu este mult și nici de cea mai bună calitate. Dar oamenii îl lucrează conștiincios, nu se abat de la rigorile agrotehnicii de ultimă oră cu nici un pas. Caută să facă treaba științific, la nivelul exigențelor noi revoluții agrare, fără nici un rabat la calitate. Fie în lanuri, cărora nu li se „uită” nici un spic, fie în grajdurile lucind de curățenie, cooperatori ca Gheorghe Galben, Maria Coltor, Ana Javla, Ana Silvestru se dovedesc țărani cu înaltă calificare care respectă disciplina unui flux tehnologic, fluxul tehnologic al pămîntului. Au cadre de specialiști cu pricepere deosebită, dar mai ales cu rădăcini puternice în aceste locuri, bătute și de pasul părinților și al bunicii. Inginerul șef Pompiliu Dicu și-a luat examenul de stat și a venit în Vinu unde tatăl predase la catedră pînă la pensie. De 25 de ani îngrijește brazda și sîmînța după „rețete” știute de el că fac bine acestui pămînt care-i e prieten de cînd s-a născut. În vacanțe, îl aduce și pe băiatul lui, Dan, să încerce baloți de furaje, ca să-l

Moți ce modifică geografia

Undeva în Țara Moților, la Roșia Poieni, zicala: „a muta munții din loc” a prins viață. Niște oameni, aproape de legendă, au rețezat crestele a doi munți pentru a ajunge la bogățiile de cupru ce dormeau de secole în adîncurile lor. Partidul, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, i-a învățat că nimic nu e imposibil, le-a creat condițiile ca gîndirea să arate tot ce poate, le-a pus în mînă mijloacele de a transforma orice vis frumos în realitate. La Roșia Poieni, în vîrf de munte, s-au dat la o parte 60 de milioane de tone de rocă pentru ca acel metal mai scump decît aurul să se îndrepte spre nevoile țării.

Dacia gîfite urecînd pantele șoselei ce îmbrățișează ca o beteală masivul. Pe o culme pleșuvă, solitar ca un simbol, un escavator își decupează pe cerul de august silueta stranie de cocos de munte metalic. După o curbă, priveliștea e fantastică. Virfurile Curmătura și Ruginiș, pierdute în ceață, de-abia lasă să se distingă uriașul amfiteatru al carierei cu trepte cît un bloc de 4 etaje sculptate în piatra lor. Parcă ar fi scena unui spectacol cosmic. Pe un versant, turme de oi care se apleacă mușcînd din verdele ierbii, pe celălalt, cete de escavatoare ce se apleacă mușcînd din roșcatul andezitului. Într-o parte, clăile de fin, în alta, hale și bazine. Simfonia patriarhală a talîngilor e întreruptă de detonațiile pușcăturilor de 30 de tone exploziv. Benzii rulante transportă cu viteză mare minereuri sfărîmate în concasoare peste două văi și prin două tunele. Sterilul aleargă prin

du-și energia pentru a cruța energia țării. Au recuperat apa de la îngroșătoarele de nămol pentru a nu o mai pompa din Arieș, de la 500 de metri diferență de nivel, ci de la 80. „Aici totul are alte dimensiuni ne relatează secretarul comitetului de partid, Damian Sicoe. De la transportul unei mori gigant, pe viscol, cu o troică de buldozere, pe drumul Onestiului, singurul care avea defilee ce îi permiteau să se strecoare, pînă la aducerea schimburilor din sate răspîndite pe 50 de kilometri”. Soarele verii a dispărut brusc, a început să plouă și vîntul să se incolăcească pe stilpii benzilor rulante. E un fleac pe lingă cele minus 30 de grade care sudează mina de utilaj și viscolul ce „adie” cu 150 de kilometri pe oră. E clima obișnuită de muncă a mii de tineri, pe care ție teamă că denumindu-i eroi ai spune prea puțin. Dumitru Filip conduce din cabina înaltă de patru metri o basculantă de Mircea de 110 tone. Se miră de ce notăm despre el cînd și alții cară coloși de 200 de tone pe curbe ac de păr și ceață. Masiv, parcă e tălat din stîncile de 10 metri pe care escavatoarele l le pun în benă. Are miini grele, sigure, cu degete ușor indoite de anii în care a îmbrățișat mereu volanul. „Mai greu e cînd dansăm pe polei și cînd sîntem obligați să șofăm pe urmele vechi ale cauciucurilor căci nămeții cresc vîzînd cu ochii, ne spune. Odată, pe pîrtia îngustă, m-am trezit cu un Belaz în față și, ca să nu ne pupăm, am mers cu spatele vreo doi kilometri la vale, cu „rucșacul” plin de piatră, orientîndu-mă la vira-

face „transfuzie” cu aerul locului natal. La terminarea facultății nu vrea să aibă dubii cînd alege repartiția. Șefii de ferme, inginerii Angela și Iosif Pienaru, tehnicianul Ion Drăghici, medicul Domnica și Cornel Henegar nu uită că pe certificatul lor de naștere scrie Vinu, n-au visat niciodată la vreun transfer, și de aceea tot ce fac, nu fac cu jumătăți de măsură, căci aici vor să lase ceva trainic în urma lor. Toți dăruiesc pămîntului nu numai muncă și competență ci și suflet. Cu astfel de „sămînță”, pămîntul rodește și el altfel. Au obținut și 8 000 de kilograme porumb la hectar și peste 6 000 la griu. Li s-a acordat titlul de Erou al Muncii Socialiste, Medalia de Aur Secera și Ciocanul, în 1985 au ocupat locul I pe țară în întrecerea socialistă și au fost în rest abonați la treapta a II-a și a III-a a podiumului. Președinta C.A.P.-ului, Maria Mermezan, de 30 de ani muncind aici, spune: „Cele mai fericite zile ale mele au fost cînd mi s-au născut băieții, și cînd, îmbrăcătă în iia noastră cu riuri negre și catrință, am dat mina cu președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu la înmînarea înaltei distincții”. Niște țărani care duc cu miinile lor înainte, în timp, numele comunei și care nu uită pe cei doi căpitani ai lui Horea născuți aici și care au fost trași pe roată pentru mai binele nostru de azi.

conduce sprijinite pe trei viaducte de 30 de metri înălțime sau prin galeriile de doi kilometri ce perforază dealul. Și peste tot, furnicarul oamenilor ce transformă relieful ca să fie cît mai folositor, și obligă hărțile să fie modificate la două-trei luni.

„Descoperirea stîncilor pînă la filonul de cupru e primul pas, e drept, pas de uriaș, spune directorul adjunct tehnic Florin Lupei. Urmează drumul cu multe faze al concentrării minereului pînă ajunge să pornească spre combinatele de la Zlatna și Baia Mare. Nu e simplu să faci morile de opt metri înălțime să mestece în făcile lor bulgări de doi metri și să-i transformi în granule de 75 de microni. Nici să faci flotări și reflotări pentru a îmbogăți de 50-100 de ori minereul, sau să depozitezi sterilul cît un deal pe fundul iazurilor de decantare. Majoritatea utilajelor au fost unicate pe care, din lipsă de timp, le-am testat aici, în munți, pe ger, îmbunătățindu-le din mers. Specialiștii din Apuseni au găsit timp să gîndească soluții noi, necruțînd-

je după marginea prăpastiei, căci altceva nu vedeam de viscol”. Simplu, nu? Ioan Gherghel a derapat pe noroi și a început să plonjeze nebunește cu basculanta pe treptele de 20 de metri ale carierei. Putea să sară din cabină. A rămas și a reușit să așeze gigantul cu roți de 3 metri de-a latul, ca apoi să învrtească cheia în contact și să demareze la încărcat. Tot cu un număr de cascadorie demn de o super-producție, buldozeristul Mircea Olteanu a oprit utilajul de 100 de tone pe marginea hăului. În alt loc, într-o hală curată ca o farmacie, la volanul ventilelor uriaselor suflante de aer, maistrul Sabin Surdu a reușit să nu oprească motoarele niciodată. Le îngrijește ca pe niște copii răsfățați. Ei și altele nume de bărbați care scormonesc măruntaiele munților ca să trimită economiei țării prețioasă hrană numită cupru. „Ceva deosebit? La noi totul e deosebit” ne spune Damian Sicoe.

După ce secole de-a rîndul, moții s-au luptat să îndrepte istoria, au pornit acum să modifice geografia spre mai bine.

Să ai rădăcini în pămîntul ce-l lucrezi

Trecînd peste surîsul de simpatie pe care ție-l provoacă gluma că Vinu de Jos era cunoscut de o mare agenție turistică dintr-o țară aflată la alt capăt de geografie, trebuie să recunoști că această comună face tot posibilul să fie cunoscută prin munca oamenilor ei în toată România. Așezată la numai cîțiva kilometri de Alba Iulia și de Sebeș, a căutat să nu fie doar rezervorul de forță de muncă al celor 2 orașe, ci să însemne ea ceva, să aibă personalitatea ei. S-a străduit ca numele ei să nu fie legat doar de gară, e drept important nod de cale ferată, prin care trec zilnic zeci de trenuri, unele în viteză suierînd a saluț, altele oprind maximum 2 minute. Și așa cum vom vedea, a reușit. Pri-marul Constantin Gligor, de fel din satul Avram Iancu, a adus cu el cumpătarea moțului și aplombul fostului activist U.T.C. la județeană. Dar mai ales, dorința de a se asimila cu

tot sufletul și munca în familia comunei. „Vinu are peste 5 000 de locuitori, un sfert navetiști la industriile din oraș, dar cea mai mare parte în C.A.P. și 17 sate aparținătoare, distanțate și la 14 km. — ne spune. Le străbate mai tot timpul călare pe Pegas sau pe iapa Doina. „C.A.P.-ul are peste 800 de hectare cultivate cu griu, porumb, orz, lucernă, mazare, sfeclă, — reia. Anul acesta am obținut cea mai bună producție de griu din județ, la sfeclă peste 50 de mii de kg la hectar, iar recolta de cartofi este bună. Sectorul zootehnic numărăm peste 200 de bovine, 700 de oi și porci. Tăurașii reușim să-i îngrășăm cam cu jumătate de kilogram zilnic, iar planul de carne de porc l-am depășit. Creștem și 21 de mii de iepuri făcîndu-i să atingă 2,5 kg în 80 de zile și putem spune că acțiunea este rentabilă. Anul 1986 s-a încheiat cu 250 de milioane beneficii iar comuna de cîțiva

Reportaje de : DUMITRU CONSTANTINESCU
FLORIN CONDURĂȚEANU
Fotografii de : ELENA GHERA

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Primim, din partea M.I.E.T. — C.I.E.T.C., I.E.M.I. București, Șoseaua Fca de Glucoză (bănuim : Fabrica de Glucoză 71 — N. A.), 9—11, sector 2 — București, aceste rânduri :** „Urmare articolului inserat în „Flacăra” din data de 31.07.1987 — intitulat „CU INCETINITORUL” — vă comunicăm că s-a efectuat plata drepturilor bănești cuvenite lui Valentin Gheban ca urmare a sentinței civile a judecătorei sector 2 nr. 6719/16.10.1986 și a Deciziei Tribunalului Municipal București nr. 52/09.01.1987. Menționăm că s-au luat măsurile corespunzătoare pentru eliminarea unor situații asemănătoare, prin preluarea prevederilor legale ce reglementează problema cu toți factorii ce au drepturi de a propune sancțiuni. Totodată au fost sesizate organele de specialitate (C.F.I.), din cadrul C.I.E.T.C. — for tuțelar — pentru a se stabili responsabilitățile în acest caz.”

„Dacă n-ar fi inițialele astea !

■ „Mă numesc Oltița Mandache și locuiesc în Baia Mare, strada I. Sugarin, nr. 7, blocul 7, apartamentul nr. 44. Mă adresez dumneavoastră în numele celor aproximativ 100 de locatari (locuiesc în apartamentul 44), care locuiesc în acest bloc. Este vorba de un bloc-turn, cu o arhitectură modernă și cu apartamente frumoase și confortabile. Singurul nostru neceaz este... liftul ! Deși ne-am mulțumit de doi ani, blocul fiind dat în folosință în vara anului 1985, liftul nu a fost pus în funcțiune. Pentru cei de la etajele superioare — și nu numai, având în vedere că sîntem multe familii cu mulți copii — această stare de fapt ne creează mari greutăți, fiind nevoiți a coborî mai întii spre a aduce jos cărucioarele, iar apoi a urca din nou și a coborî cu micuții. Menționez că în aceeași situație se află și cei ce locuiesc pe aceeași stradă în blocurile-turn 5 și 9. Ne-am adresat în mai multe rânduri celor în drept, ne-am ales doar cu promisiuni, cum e posibil acest lucru ? Personal am doi copii preșcolari, unul de 6 ani, celălalt de 5 luni, zilnic urc cu căruciorul în spate, plus că, venind de la serviciu, mai am și plase cu cumpărături.”

„Sperăm că în urma publicării rîndurilor de mai sus, locatarilor în cauză li se vor crea mijloacele necesare spre a se bucura din plin — și în mod normal — de apartamentele pe care le îndrăgesc.

■ **Primim, din partea Comitetului municipal Galați al P.C.R. :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Maria Ibrani din Galați, strada Lebedei, bloc e. 6, apartamentul 35, Tiglina III — prin care solicităm sprijin în încadrarea fiicei sale : urmare sesizării, cu sprijinul Oficiului Forțelor de Muncă, fiicei sale i s-a repartizat loc de muncă la Cooperativa „Muncă și artă” pentru a se califica în meseria de țesătoare-covoare ; răspunsul a fost comunicat verbal în data de 18.07. a.c.”

■ „Mă numesc Dorel Porumb, domiciliu în Oradea, strada Dorobocului nr. 14, bloc X. 16, scara B — vă scriu în numele tuturor locatarilor din acest cartier, BORSECULUI : vă informăm că începînd cu data de 3 ianuarie 1987, în cartierul nostru a fost oprită furnizarea apei potabile și a apei calde, nu ni se mai dă apă decît noaptea între orele 23.00 și 7.00 — în restul zilei, nici vorbă ! Ne-am adresat Consiliului popular municipal, precum și la I.J.G.C.L.-Oradea, răspunsurile au fost formale.”

■ **Consiliul popular al județului Călărași :** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către tov. Vasile Gheban, din Oltenița, și trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : în conținutul scrisorii sale, acesta reclamă că Școala de șoferi amatori Călărași, prin filiala sa din orașul Oltenița, nu i-a asigurat condiții pentru a urma cursurile de șoferi amatori, deși a achitat taxele legale din luna februarie a.c. Din verificările efectuate, a rezultat faptul că în perioada a 3 luni — ianuarie, martie — ale acestui an, Școala de șoferi amatori Călărași nu și-a

putut desfășura activitatea în filiala sa din orașul Oltenița din lipsă de șoferi-instrucători (ale căror dosare trebuie să fie aprobate prin I.M.G.B.), fapt pentru care s-a dispus detașarea a doi șoferi-instrucători din municipiul Călărași ; în urma acestei măsuri, numitul V. G. a urmat și absolvit cursurile școlii de șoferi amatori, în care sens i s-a eliberat Certificatul de absolvire nr. 0853/317 din iulie 1987, lucru ce a făcut ca numitul să se declare mulțumit de modul în care i s-a rezolvat scrisoarea.”

■ „Stimată redacție, sîntem un grup de locatari din municipiul Birlad, județul Vaslui, strada „St. Dumbravă” nr. 80, blocul Z.1 (scrisoarea este semnată de un număr de 31 locatari) : blocul în care locuim, de 8 nivele, beneficiază, cum e și firesc, de un ascensor pentru persoane. Din păcate, acest lift a rămas un simplu ornament, el nefuncționînd din martie 1987. Am făcut diferite demersuri la organele locale, la atelierul de reparații ascensoare, dar nu am primit decît asigurări că îl vom avea în stare de funcționare abia prin... martie 1988 ! ? Este firesc ?”

„Nu este firesc ! Firesc ar fi ca acele organe cărora v-ați adresat să urce pe jos — cel puțin de două ori pe zi — cele opt etaje ale blocului în care locuiți. Și atunci poate că altele ar fi și răspunsurile.

■ „La parterul blocului în care locuim funcționează unitatea de piine nr. 265 — magazin de desfacere a piinii — la care aprovizionarea se face în timpul nopții. În timpul acestei aprovizionări se produc tot felul de zgomote violente : trîntiri de uși, mulțări de navețe goale, ce sînt trînte pe jos, ambalări de matoare, izbitori în pereți ; se sparg geamuri, se distrug zidurile exterioare ale clădirii. Zgomotele ne trezesc noaptea din somn, făcîndu-ne odihna imposibilă. Poate că forurile în drept vor înțelege și nevoia noastră de liniște”. (Laurențiu Dioșan, strada I. Mester nr. 5, blocul D, scara III, apartamentul 51 — Cluj-Napoca).

■ **Consiliul popular al municipiului Craiova — Comitetul Executiv :** „La scrisoarea Corneliu Stoian din Craiova, vă facem cunoscut că blocul 2-4, Grivița Roșie, Craiova, se va da în folosință în luna septembrie 1987. În prezent se lucrează la finisări interioare — exterioare.”

■ „Mă adresez redacției în numele mai multor tovarăși de muncă, oameni ce facem naveta de 20—30 de ani, în legătură cu stația C.F.R. Pecica, județul Arad, care arată tot așa cum arăta acum 20—30 ani : nu s-a făcut mai nimic pentru amenajarea ei la condițiile transportului actual, nu există apă potabilă, dar lucrul care ne deranjează cel mai mult este — mai ales pentru cei vîrstnici — dintre noi — faptul că ne este foarte greu să urcăm și să coborîm din vagoane, intrucît peronul nu este corespunzător, între ultima treaptă a vagonului și sol existînd o distanță variînd între 80—120 cm. Am mai citit în „Flacăra” o sesizare de același gen, venită dintr-un alt colț de țară, și convîși fiind că acolo lucrurile s-au rezolvat corespunzător, venim și noi cu rugămintea de a face publică doleanța noastră”. (Scrisoarea este semnată de un număr de 10 locuitori.)

■ **Consiliul popular al municipiului Drobeta T. Severin :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către soții Petre și Elena Dradof, din municipiul nostru, prin care aceștia solicită sprijin în obținerea unei locuințe corespunzătoare, vă facem cunoscut că în sedința Comitetului Executiv al Consiliului popular din iulie a.c., s-a repartizat din cota Inspectoratului silvic un apartament confort I, compus din 2 camere și dependințe, care va fi destinat de către unitate numitului Petre Dradof.”

■ „Pe data de 17 august a.c., aflîndu-mă în zonă, am avut proasta inspirație de a intra la Farmacia nr. 39 de la capătul șoselei Pantelimon ; spun proastă inspirație, deoarece cred că oricine intră într-o farmacie o face cu dorința expresă de a obține un produs necesar, nicidecum pentru a se umple de nervi, sau a fi pus pe drumuri. Ghinionul a făcut să dau peste asistenta Cornelia Oprea — dacă am fost informată corect, căci ecusonul îi era acoperit strategic de guler — careia i-am cerut două dintre cele mai banale prafuri : talc și bicarbonat. N-avem, mi-a răspuns, pe loc. La insistențele mele, știînd că aceste produse sînt nelipsite într-o farmacie, am fost sfătuită cu ironie să mă duc în altă parte. Am solicitat condiția. Șefa de tură mi-a dat niște explicații și, ca prin minune, au apărut și cele două prafuri. M-am dus să le achit la casă. Aici, asistenta cu pricina mi-a replicat că, după ce am scris în condiția, mai vreau să primesc și „marfa” ? ! A fost nevoie de o nouă intervenție a șefei pentru a intra în posesia plicurilor. (Mihaila Barbu, Șoseaua Pantelimon, nr. 245, blocul 51, scara A, apartamentul 73).

Creдем și noi că „tratamentul” aplicat de asistenta respectivă ar trebui „testat” de Oficiul Farmaceutic, pentru a se găsi remediul cel mai potrivit.

■ **Direcția județeană P.Te. — Alba :** „Urmare sesizării adresate revistei de către Ileana Ursu din Alba Iulia, strada Mărășești nr. 85, privind sumele facturate pentru convorbirile adiționale pe perioada 20.01—20.02.1987, vă facem cunoscut că s-a analizat cu atenție traficul postului telefonic respectiv pe o perioadă de un an de zile, constatîndu-se că pe perioada în cauză, numărul impulsurilor a fost mult mai mare. Tîndu-se cont și de cele sesizate, cum că numita nu a efectuat un număr atît de mare de convorbiri, la verificările tehnice repetate neconstatîndu-se nici o defecțiune ce să influențeze contorizarea, Consiliul oamenilor muncii a aprobat aplicarea mediei pe ultimele trei luni și scăderea sumei de 3426 lei din contul numitei I. Ursu.”

■ „Vă scriu în numele locuitorilor unui întreg cartier de locuințe din Galați, și anume MICRO — 18. Încă din anul 1978, acest cartier a început să-și primească locatarii, dar zona și împrejurimile cartierului nu au fost amenajate nici astăzi de către constructor. Acest cartier se află la marginea șoselei Brăilei, începînd de la spitalul județean și pînă la Dacia-service, pe o distanță de aproape 1 kilometru, cu un singur sir de blocuri de 10 etaje. Cum am mai spus, în față se află strada Brăilei, frumoasă, impunătoare ; blocurile sînt, de asemenea, impozante, făcute cu gust. În spatele lor însă, gropi neastupate, drumuri neternite, maldăre de moloz. Acum circa o lună a apărut un buldozer și s-a ridicat o baracă, au apărut și cițiva muncitori, dar după nici o săptămînă s-au făcut nevăzuți lăsînd totul așa precum fusese mai înainte. Sugerăm prin aceste rînduri autorităților locale să trimită pe cineva să ne viziteze — nu prea am văzut pe nimeni interesîndu-se de această zonă ! — mai ales acum cînd, se știe, fiecare dintre noi contribuim direct cu sume pentru înfrumusețarea orașelor. (Nicolae Arîton, strada Brăilei, blocul D. 5, etajul 4, apartamentul 16 — Galați).

■ Din nou, despre nedoritul aspect al vînzărilor condiționate :

„Vă scriu în legătură cu un fenomen negativ ce mai persistă încă în librăriile noastre, dovadă că nu sînt singurul care mă adresez în acest sens : mă numesc Mihai Coman și sînt om al muncii la U.F.S. Săvinești — Neamț. Vorbesc deci despre un fenomen nedorit, dar tolerat (din vina cui ?), apariția în librării de cițiva ani a așa-ziselor „cadouri” : pachete cu cărți, valorînd de la 50 lei în sus, și care sub generosul slogan — „Cartea — prietenul omului”, oferă celor ce

răspund de viața editorială prilejul de a scăpa de stocurile greu-vandabile, pe buzunarul nostru, al cumpărătorului. Ca să dau numai un exemplu : după ce am așteptat, ca să zic așa, cu sufletul la gură „Istoria culturii și civilizației” de Ovidiu Drimba, l-am găsit în sfîrșit la librăria C. Hogas din P. Neamț. Surpriza a fost însă aceea că, deși volumul solicitat costa 92 lei, pentru a-l putea obține a trebuit să achit 162 lei — cost reprezentînd volumele obligatorii anexă din pachet, și care nu mă intereseau de altfel deloc. La librăria M. Sadoveanu din aceeași localitate, „Istoria” lui Călinescu, pe baza aceluiași sistem, nu a putut fi obținută decît contra sumei de 600 (șase sute !) lei. Este firesc că o astfel de practică naște problema accesibilității la rafturile librăriilor noastre, un aspect deloc neglijabil. Cred că ar trebui făcut ceva în acest sens.”

■ **I.C.R.A.L. Giulești — strada C. Mille nr. 12 — sectorul 1 :** „În legătură cu scrisoarea numitei Senetia Stanca din Lunca Siretului nr. 1. A, blocul A. 39. B, apartamentul 72, care sesiza creșterea nejustificată a chiriei pe ultima perioadă, vă comunicăm : în baza adevărului prezentate la 21.01. a.c., din care rezultă data și cuantumul majorării retribuției tarifare a fiului, Vasile Senetia, s-a recalculat chiria aferentă apartamentului 72, în sensul că aceasta nu va fi majorată.”

■ „Din anul 1980 am cotizat la filiala ADAS din orașul Turda suma de lei 118 lunar, pînă în anul 1982, luna octombrie data la care financiarul nostru s-a mutat în orașul Caracal, fapt ce a făcut să intrerup cotizația lunară. În anul 1984 m-am prezentat la filiala ADAS Turda să-mi restituie banii cotizați. Mi s-a răspuns că fișa mea a fost trimisă la Filiala ADAS Caracal, de care aparține financiarul nostru. M-am deplasat la Caracal și am explicat situația mea, dar tovarășele de la ADAS Caracal mi-au comunicat că nu au primit nici o fișă de la ADAS Turda pe numele meu. Surprins, am revenit la Turda spunînd cele constatate. Mi s-a cerut atunci polița de asigurare, spunîndu-mi-se că în cel mult 10—15 zile totul se va rezolva iar eu voi primi banii acasă. Polița, menționez, am dat-o tov. Maria Chioru, de față fiind și tovarășa Petronela, colegă de serviciu. Și iată — trebuie să vă mărturisesc cu părere de rău — din anul 1984 și pînă la data actuală nu am primit nici banii, și nici polița, deși țin legătura cu cele două tovarășe permanente : mi s-a răspuns de acum că nu se știe ce s-a făcut cu fișa mea, că nu mi se pot restitui banii. Vă rog să mă ajutați să aflu care e situația reală, intrucît consider că nu am nici o vină, personal, dar pesemne că din motive birocratice, sau de neglijență, sînt frustrat de un drept ce mi se cuvine”. (Ioan Mărgărit, strada Crișan nr. 11 A, Turda — județul Cluj).

■ **Din partea UJECOOP — Giurgiu :** „Privînd scrisoarea adresată de către Ion Ștefan din comuna Găiseni, satul Căscioarele, județul Giurgiu : din cercetările efectuate la fața locului de către tov. Ion Dorel, economist la UJECOOP Giurgiu, împuternicit al Biroului executiv, împreună cu secretarul Consiliului popular Găiseni și cu contabilul șef al cooperativei de producție, atît la unitatea „Chiosc” cît și la „alimentară” Căscioarele, s-au constatat următoarele : există deficiențe în sistemul de evidență a preluării de produse alimentare de la populație pentru fondul centralizat de stat ; există deficiențe în sistemul de afișare al prețurilor ; nu s-a putut dovedi practicarea de către gestionarii unităților mai sus menționate a vînzării cu suprapreț. Din cele constatate la fața locului a rezultat că sesizarea este doar parțial întemeiată, însă au pu-

tut fi depistate alte defecțiuni. Pentru eliminarea acestora, conducerea UJECOOP Giurgiu a dispus sancționarea gestionării de la magazinul alimentar Căscioarele cu reținere din retribuție de 5% pe o perioadă de trei luni de zile, recomandîndu-i-se totodată conducerii cooperativei Găiseni înlocuirea acesteia din funcția ce o ocupă în prezent ; de asemenea, gestionarea de la „chiosc” Căscioarele a fost sancționată cu „avertisment”.

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

● **Oțelș Gheorghe — loc. Teliu (Brașov) :** În conformitate cu prevederile art. 10 pct. 1/a și 3 din Statutul Casei de ajutor reciproc a pensionarilor, prevederi de care ați luat cunoștință la completarea cererii de înscriere, sumele depuse cu titlu de cotizații lunare se restituie titularului la cererea scrisă de retragere din C.A.R.P. Contribuțiile lunare la fondul de deces nu se restituie. ● **Iacob Aurel — Sibiu :** Vă mulțumim pentru vorbele bune, dar nu putem da curs propunerii dv. ● **Popescu Dragoș — Tîrgu-Bujor :** Adresați-vă librăriei „Cartea prin poștă”, str. Pitar Moș nr. 5 sector 1, 79701 București. ● **Firu Gheorghe — com. Făgețelu (Olt) :** Pentru obținerea unui cărucior electric, adresăți-vă întreprinderii de produse ortopedice și protezare, str. Teodor Ștefănescu nr. 3, sector 3, 70482 București. ● **Costea Tudora — com. Lehliu Gară (Călărași) :** Adunarea generală a membrilor C.A.P. Valea Argovei a hotărît să plătească pensionarilor care au părăsit localitatea contravaloarea cantităților de porumb și grâu ce li se cuvin. ● **Pop Raveca — com. Valea Unguragului (Cluj) :** Dacă doriți să vă redobîndiți dreptul la lot în folosință pe anul 1988, trebuie să vă realizați minimum de norme stabilite de adunarea generală anul acesta. ● **Mocanu Ion — București :** Consiliul popular al sectorului 3 a sesizat I.M.M.B. sectorul 3 miliție, care va dispune un control financiar. ● **Oană Constantin — București :** Iși pot schimba domiciliul din alte localități în municipiul București, potrivit Decretului 68/1976, copiii majori care se stabilesc la părinții lor, fiind în întreținerea acestora pentru continuarea studiilor sau dacă sînt inapți de muncă, soțul care se mută la celălalt soț. ● **Chende Ioan — Timișoara :** Oficiul de evidență a documentelor de asigurare din București, str. Progresului nr. 17C, nu va poate elibera o dovadă de cotizare la fostele asigurări sociale (numai astfel perioada de ucenicie se consideră vechime în muncă) pentru că nu figurați în borderourile de cotizații ale fostei case de asigurări sociale a Oficiului Timișoara. ● **Secreteanu Ana, Calcan Sofia — București :** Direcția de telecomunicații a municipiului ne informează că cererile dv. înregistrate în 1977 și, respectiv, în 1975 rîmîn în evidență pînă la crearea de circuite în rețeaua telefonică stradală. ● **Bostan P. Aurel — com. Dealu Morii (Bacău) :** A existat acest caz doar pentru că dv. nu ați acceptat ideea că a venit momentul cînd nu mai puteți folosi o casă și un teren asupra cărora nu aveți act de proprietate. ● **Olaru Constantin-Lucian — Moinești :** Nu știm ce e mai grav în comportarea dv., că ați fost complet nesincer în cele relatate sau că nu vă dați seama de greșelile pe care le-ați făcut în mod repetat. Avem la redacție toate documentele care probează tocmal că nu v-ați îndeplinit atribuțiile de muncă pe un utilaj complex cu activitate în foc continuu.

REGHINA VARVICI ■

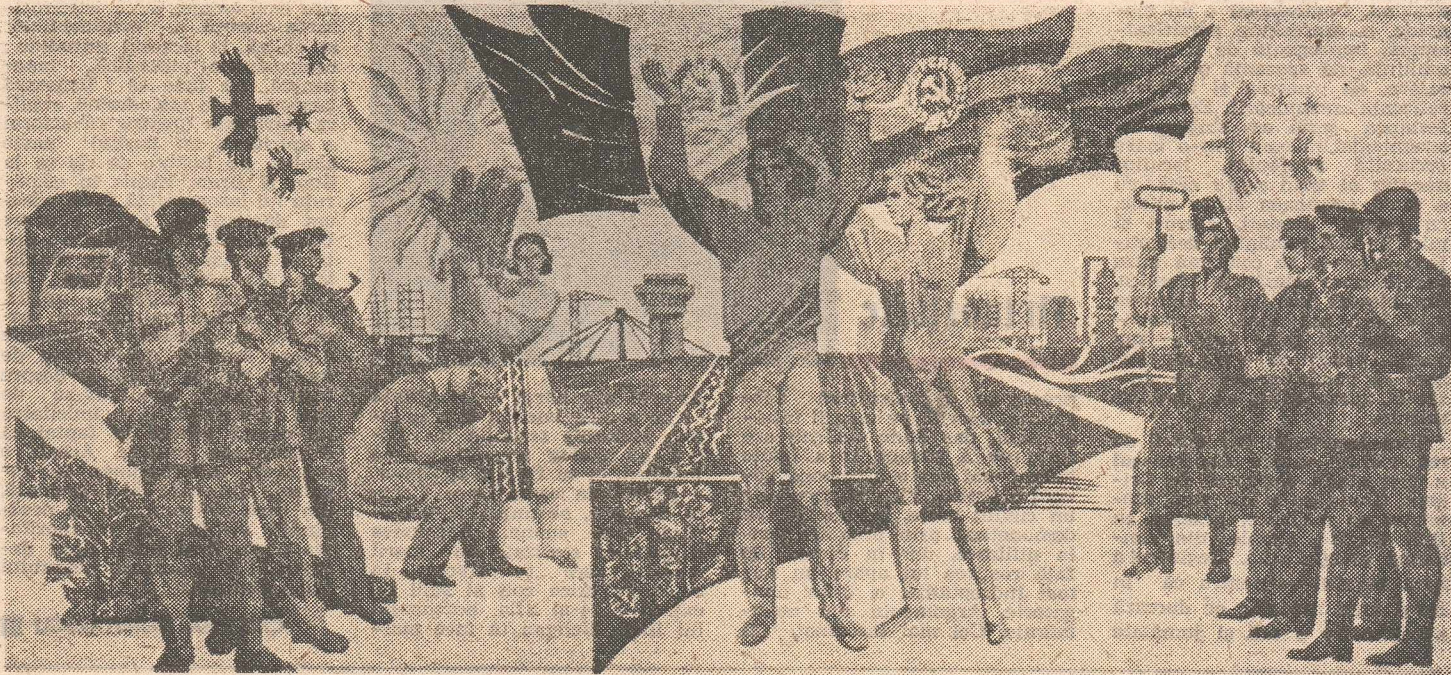
● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cîntarea României

Din expoziția republicană organizată cu prilejul încheierii celei de-a VI-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României” — o compoziție de Valentin Tănase

Am ascultat cu profund interes ampla expunere a secretarului general al partidului, ale cărei spirit și orientări — ca și întreaga desfășurare a lucrărilor forumului educației și culturii — evidențiază profundul democratism al societății românești contemporane. Această realitate de esență a societății românești s-a produs cu deosebire în anii ce au urmat Congresului al IX-lea al partidului, ani marcați decisiv de prezența în fruntea destinelor națiunii a tovarășului Nicolae Ceaușescu, autorul unei vaste opere teoretice de impresionantă anvergură științifică, al unei opere practice ce vine să valideze cu argumentele concretului necesitatea unei viziuni revoluționare privind progresul și devenirea patriei.

În anii de radicale mutații revoluționare, ce au urmat istoricului Congres din iulie de acum 22 de ani, cum era și firesc, ca instrument de luptă și acțiune a partidului pentru înfăptuirea programelor sale cuceritoare, slujitorii cuvîntului scris și-au făcut un titlu de onoare din a se afla mereu în consens activ cu spiritul, inițiativele și proiectele transformatoare, revoluționare pe care partidul le-a gândit și pus în operă, canalizînd pe fîgasele adinc create eforturile și năzuințele de construcție națională. Transformîndu-se neconștient pe sine, în concordanță cu transformările generale ale societății, ei și-au adus o contribuție importantă la mobilizarea maselor, la generalizarea experienței înaintate, la efortul de abolire a tot ce s-a dovedit învechit și perimat, la angajarea energiilor și voințelor națiunii în făurirea unei opere istorice, a cărei finalitate este progresul multilateral al patriei, înscrierea României cu tot mai marcantă demnitate între națiunile lumii. Noi, scriitorii, sintem preocupați în primul rînd să confirmăm muncii noastre răspunderea de a surprinde ceea ce este esențial

pentru realitatea prezentului, pentru imperativele viitorului. Iar toate acestea ne sînt facilitate de faptul că, în mod constant, partidul, secretarul său general, supun unor analize multiple stadiul de dezvoltare a societății, de înfăptuire a obiectivelor stabilite, acționează în mod realist și permanent pentru valorificarea potențialului de care dispune societatea, pentru depășirea dificultăților, nu puțin dar explicabile într-un proces dinamic de creștere, pe toate planurile, de la

În consens activ

economie pînă la transformările calitative din viața spirituală.

Întreaga noastră cultură și-a asumat și își asumă misiunea de a situa în centrul activității sale omul; omul cu munca, viața și aspirațiile sale, problematica umană, faptele pilduitoare prin care se disting în procesul muncii și creației milioanele de cetățeni ai patriei. Firește, toate acestea făcute nu din unghiuri de vedere simpliste, idilice, ci dintr-o perspectivă multiplă și profundă a realităților umane, a modului de manifestare a conștiințelor, dintr-o raportare permanentă a aspirațiilor la condiții, a eforturilor la cerințele dezvoltării. Este deci vorba de o înțelegere cit mai complexă a problematicii muncii și construcției socialiste, a problematicii omului, de o orientare tot mai fermă către ceea ce este definitiv în dialectica dezvoltării sociale, de o angajare mai vizibilă și mai expresivă a creației către finalități superioare și ferme, către eficiență maximă.

Un vast cîmp de investigație și afirmare a vocației militante,

revoluționare a culturii românești contemporane l-a oferit și îl oferă neîndoios realitatea socială, economică și umană, complexă, dinamică a făuritorilor de bunuri materiale și spirituale ai țării. Și este firesc să fie așa, să ne străduim mereu să aflăm, prin cuvînt și idee, echivalente pe măsura efortului de construcție și creație pe care o națiune întreagă îl înscrie în orizonturile unei opere cu adevărat monumentale.

Iată de ce, raportînd împlinirile culturii la o asemenea elocvență materializată a muncii, voi adăuga că — față de o asemenea realitate —, avem datoria de a depune mai mari eforturi de investigație a vieții și muncii oamenilor țării, de a racorda paginile tipărite la densitatea problematicii umane, la gravitatea interogațiilor prezentului, la frumusețea și noblețea actelor de muncă și creație prin care țara înaintează pe calea progresului; de a conecta ritmurile literaturii noastre la ritmurile și exigențele actualității, în care de mult competența, valoarea, calitatea, eficiența au încetat de a fi doar deziderate sau simple noțiuni teoretice.

Pornind de la ideea deosebit de angajantă pentru scriitorul românesc de azi și de mine — idee pe care o datorăm secretarului general al partidului — că în țara noastră construcția se desfășoară în cadrul unui neîntrerupt proces revoluționar, va trebui să acționăm mai hotărît pentru o abordare tot mai curajoasă, fără ezitări în fața rutinei, pentru o afirmare largă a noului și o acreditare generalizată a spiritului inovator, drept condiții ale progresului. Pentru aceasta, arma lucidității și busola responsabilității vor trebui să secondeze și să orienteze tot mai ferm munca noastră, a scriitorilor comunisti.

NICOLAE DRAGOȘ ■

Constelația lirei

Pe fruntea de aur

Trec printre maluri străvechi cu ape involburate aprinse în turbine, în ritmul muncii; în tăcere vîntul răsună, răsăr cununii de stele pe fruntea de aur a țării mele...

Roșu, sub vultur rotitor crug de veac nou se-nalță strălucitor spre Comunistă Eră — soare deschis de Partid în inima Patriei!

Și voi falnici eroi ce ați cîtorit veșnică lumina Unirii în nemurire înălțăm crezul vostru sfîin

în cărți și obeliscuri — catarge peste vremi, în cinstirea fără seamăn a generațiilor ce vin

cu flamurile tricolore tot mai strălucitor înflorind pe fruntea de aur — Comunistă !!

SIVAN MAXIMILIAN ■

Dovadă grăitoare a irăției

Rod al politicii culturale socialiste inițiată și promovată de partid, Editura Kriterion a intrat în conștiința oamenilor îndobîzînd ca o casă editorială de publică literatură clasică și contemporană scrisă în limbile naționalităților conlocuitoare din România. Opere de valoare editate în limbile maghiară, germană, ucraineană, sîrbocroată, idis, slovacă, tătară și turcă, ca și beletristica română tălmăcită și publicată în limbile naționalităților adevăresc profilul, justifică grăitor funcționalitatea acestei instituții culturale ce s-a impus ca prestigios atelier al cunoașterii și prieteniei reciproce, bază stabilă a spiritualității createoare.

Zeci de premii acordate în decursul anilor de Uniunea Scriitorilor, Academia R.S.R., C.C. al U.T.C., Consiliul național al organizației pionierilor, asociațiile de scriitori, revistele literare, lucrările apărute sub egida Editurii Kriterion, confirmă deopotrivă valoarea acestor opere ca și atenția și prețuirea forurilor culturale competente.

Merită remarcat și făcut cunoscut cititorilor și specialiștilor efortul depus la „Kriterion” și în domeniul traducerii literaturii naționalităților conlocuitoare în limba română, lucrări ce au fost și sînt tipărite în colecția „Biblioteca Kriterion”, care apare sub îngrijirea lui Domokos Géza, director al editurii. Prin cele 130 de volume editate, „Biblioteca Kriterion” a facilitat cititorului român contactul cu trecutul și prezentul diferitelor naționalități ce trăiesc pe teritoriul patriei, cunoașterea mai profundă a specificului etnic și spiritualității acestora. Cele 130 de volume (proză, poezie, studii) publicate la o singură editură, rămîn ca o mărturie palpabilă și fără precedent în istoria relațiilor dintre cultura română și a naționalităților din România. Afirmările bibliografului devin mai convingătoare și cîștigă valențe noi, dacă se ia în considerație și faptul că majoritatea covârșitoare a acestor volume a apărut în traducere românească prefațată de personalități mar-

BALOGH IOZSEF ■

(Continuare în pag. 14)

NICOLAE CORJOS:

„Sînt un regizor de echipă”

— Cu mai mulți ani în urmă, întrebîndu-l, cu căldură, gazetarul familiaritate „Cine ești dumneata, Nicolae Corjos?” răspundeți simplu: „Un om care învață”. Mai învățați, Nicolae Corjos?

— Fără îndoială. În treizeci de ani de film n-am încetat o clipă să învăț. Am fost mai bine de două decenii regizor secund. Am semnat în această calitate 18 filme artistice, de facturi foarte diferite, alături de regizori și ei foarte diferiți, din experiența cărora s-a tors și experiența mea.

— Pușini știu că între aceste șaisprezece filme se numără DUMINICA LA ORA ȘASE.

STĂPINUL, citeva din seriile cu „HAIDUCI”, serialul Tv după TOATE PÎNZELE SUS, BALTAGUL, MIRII ANULUI DOI (colaborare cu Franța, de fapt începutul unui sir de colaborări cu regizori și studiori europeni) etc.

— Am mai spus și altădată și nu obosesc să spun că am învățat de la Lucian Pintilie cum se lucrează cu actorul, de la Malvina Ursianu — cum se scrie un decupaj regizoral foarte bun, de la Mircea Mureșan

TANIA RADU ■

(Continuare în pag. 15)

Vitrina artelor

Cu **Contrabasul**, piesă prezentată recent în premieră de Naționalul bucureștean, în traducerea și adaptarea semnate de Monica Beligan, avem prilejul de a cunoaște un autor vest-german afirmat cu autoritate în ultimii ani printre numele de linia întâi ale literaturii europene, cunoscut și jucat și în afara continentului: prozaorul, dramaturgul Patrick Süskind. **Contrabasul** e un monolog, o confesiune persiflant-amară, imprăgnată de trufie și umiliută, de speranță și descurajare, de nevoia și totodată relicența comunicării. Este confesiunea unui om singur, instrumentist mărunț într-o mare orchestră simfonică, locuitor anonim al unui mare oraș, cu o viață asemenea altor altele, cu visuri, tristeți, eșecuri și mici bucurii semănând descurajant celor ce se consumă între pereții unor cămăruțe identice, din blocuri identice. Durerea este însă autentică, sentimentele sînt vii chiar dacă — sau tocmai pentru că — ele nu reușesc să particularizeze un destin ci, dimpotrivă, să-l uniformizeze.

Text interesant dar dificil de materializat scenic, **Contrabasul** a fost gândit regizoral de Gri-gore Gonța cu o extremă economie de mijloace, desenat cu linii precise, simple, din contururi esențializate. Regizorul a avut curajul — pentru că în cazul unui monolog ce durează aproximativ o oră și jumătate

este într-adevăr un curaj — de a nu umple spațiul cu gesturi, mișcări nejustificate cu strictețe de text, de a refuza orice artificii „ajutătoare”, astfel încît dinamica ideilor și a sentimentelor se impune cu pregnanță, cu o expresivitate sobră, de esență.

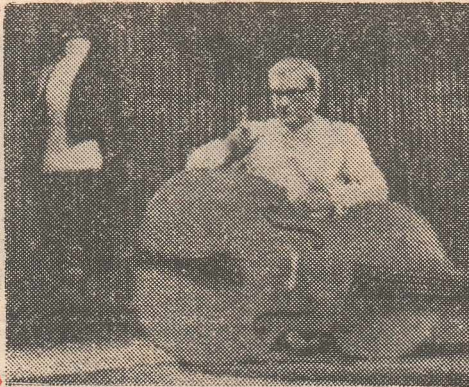
Sigur că o astfel de viziune

se pare a fi meritul actorului de a construi scenic nu un monolog, nu un recital, ci un **spectacol**. Un spectacol rotund, solid, tensionat, un spectacol cuprinzînd ample, diversificate, uneori contradictorii relații între personaje, chiar dacă acestea lipsesc, în accepțiunea concretă a cuvîntului, de pe scenă.

torul, singurul mașor, al confesiunii sale, îi acordă o încredere anume, ce impune receptivitate ascuțită, un autentic sentiment de responsabilitate. Rosit pe un ton voit lejer sau cu gravitate, cu haz sau cu emotie, monologul apelează la sensibilitatea spectatorului — a partenerului — refuzînd însă sentimentalismul. Eroul își cenzurează cu discreție impulsurile emoționale, evită exteriorizarea sonoră a sentimentelor și obligă la aceeași atitudine; compasiunea puternică, omenescă, nu face să țîșnească lacrimi, ca la melodrame, replica spirituală (pentru că actorul e **spiritual**, nu hazliu) naște zîmbet, nu hohote de ris ca la Stan și Bran. Închis în cămăruța lui insonorizată (bun, adecvat decorul lui Ion Popescu Udristo), singur nu printr-o opțiune ci mai curînd din timiditate, din neputință, eroul din **Contrabasul** iubeste, urăște, speră, se descurajază, se ascunde, se dezvăluie, vorbește despre muzică, gîndindu-se de fapt la femeia iubită și despre femeia iubită, gîndindu-se de fapt la muzică, iar umilitatea lui constă tocmai în faptul că e asemenea tuturor. Acesta e unghiul, multitudine de unghiuri, din care ni-l prezintă, din care ni-l apropiie, cu desăvîrșită virtuozitate (virtuozitatea poate fi și altfel decît desăvîrșită?) artistul poporului Radu Beligan.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Virtuozitate

presupune o încălețură substanțial sporită pe umeri interpretului, dar Radu Beligan are forța de a susține și a înălța mereu mai sus o asemenea povară artistică. Virtuozitatea este un cuvînt mare, ce nu trebuie demonetizat prin prea frecvența utilizare, dar în cazul de față rostirea lui apare nu numai îndreptățită, ci chiar obligatorie. Argumente sînt neumarate. Cel mai însemnat, ni

Acelor are harul — și știința — de a crea imediat și a menține statornic senzația de dialog, un dialog angajat nu cu publicul, ci cu fiecare spectator, o relație de comunicare directă, firească, nestînjinită, personală, am spune. Asemenea portretelor realizate de marii maeștri, care „te privește în ochi”, în orice colț al sălii de expoziție te-ai afla, personajul lui Radu Beligan te face mar-

Dincolo de moda

În mai toate atelierile pictorilor pot fi întâlnite numeroase obiecte de o frumusețară. Patinate de vreme, încărcate de amintiri, unile sau trufe, sigure, ca niște ființe, de puritatea liniilor lor, incantate de culoarea și aerul mai totdeauna misterios pe care îl imprăstie în jur, respectivelor obiecte trec, adeseori, din decol în compoziții și dau măturie despre atmosfera atelierului, despre rafinamentul estetic al artistului. Pînă într-un anume punct, faptul, în sine, este lăudabil. Asistăm la o elegantă cursă de contemporaneizare a clasicității. Pinzele vor să aibă o tușă și o aură de vechi meșteșug, ca al maeștrilor. Adeseori, profesional vorbind, atari tentative reușesc. Am întâlnit, în multe expoziții și la mulți pictori, mai tineri sau mai vîrstnici, lucrări ce fac din plin dovada că lecția sau lecțiile maeștrilor au fost corect însușite. Arareori însă am avut bucuria de-a descoperi dincolo de meșteșugul în sine și emoția, acel ceva care să-l fi obligat pe pictor să astearnă pe pînă nu obiecte savant armonizate, frumoase prin ele însele, ci gînduri, trăiri autentice.

Constantin Nițescu, un pictor prea puțin spus lăudabil, reușește, prin expoziția sa de la Simeza, să ocolască, în bună parte, multe din pericolele „modei” pe care am amăndat-o mai sus. Întîlnim în naturile sale, dincolo de dialogurile subtile ale liniilor și ale armoniilor cromatice, un efort de individualizare și materializare a elementelor compoziționale. Se simte în pinzele sale un echilibru bine strunit, o pace interioră în care, cîteva flori de un alb imaculat într-o mai ciudată carafă de metal, de exemplu, dau un accent înviorător, conferind întregii compoziții un plus de farmec, un plus de mister. Dar, de-adevărătatea, pictorul excelează în clipa în care renunță la prețiozitatea obiectelor, cînd suportul unui urias buchet de flori este un vas oarecare, o umilă ulciică de pămînt, deasupra căreia se naște un foarte viu, am zice frenetic chiar, dans de culoare în care albul orchestrează cu vigoare mișcarea petelor de brun și verde. De-altfel această predispoziție a pictorului spre ritmuri vii, dinamice, cu un pronunțat caracter grafic este mult mai evidentă în suita de peisaje, cu precădere în peisajele de iarnă. Aici, limitat de aparenta lipsă a culorii, pictorul s-a văzut nevoit să apeleze la sugestia ritmului grafic, a suprafețelor de alb moale alternate cu bicuiri de alb fosforescent. Tot în rîndul reușitelor pot fi incluse și cele cîteva portrete expuse, credem, doar pentru a întregi o impresie de ansamblu asupra disponibilităților sale actuale.

VICTOR NIȚA ■

Spre deosebire de anii trecuți, sarcina de a susține stagiunea estivală pe litoral, de operă, operetă și muzică simfonică a revenit — în acest sezon — doar Teatrului Liric din Constanța. Misiune foarte dificilă, dacă ne gîndim că în alte împrejurări mulțimea turiștilor — români și străini — avea prilejul de a admira nu numai măiestria artiștilor localnici dar și pe aceea a unor colective de mare prestigiu, în frunte cu Operele Române din București, Cluj-Napoca și Iași. Astăzi, din motive mai mult subiective decît obiective, constanțenii s-au văzut dintr-o dată puși în situația de a asigura o parte din necesitatea estetică a celor veniți în vacanță la mare, în nu mai puțin de 15 stațiuni! O matură chibzuință, în pofida „virstei” sale directoriale, a condus-o pe Ana Maria Munteanu — numită foarte recent la conducerea instituției lirice din marele oraș-port — la împărțirea, judicioasă, a colectivelor, ba chiar a compartimentelor muzicale, reușind astfel ca interesul pentru operă, operetă și genul concertant să se mențină treaz; în plus, aceiași oameni au avut și timpul necesar pentru a pregăti două premiere și încă alte cîteva manifestări. Să recunoaștem, această activitate în trei timpi (repetiție, deplasare, spectacol) este neobișnuită și ea demonstrează rivalna, dar și disciplina în muncă instaurată în

sinul Teatrului Liric, fapt intrutotul de lăudat! Aruncînd o privire fugitivă asupra diversității programelor, plecînd de la restaurantul „Miorița” din Mamaia, unde ai prilejul să admiri și să cunoști muzica populară românească (susținută de o parte din instrumentiștii teatrului) și splendidele costume naționale (ilustrate prin colaborarea cu echipa de dansuri folclorice a Casei de Cultură a Sindicatelor din Constanța; iată deci o idee ma-

rog tot ceea ce poate fi de folos unei manifestări de amploare; eît despre scenă, ea — în fapt — nici nu există. Aici se joacă pe pămîntul plin de iarbă, ea într-un mare amfiteatru natural, iar la Mamaia pe pontoane special construite, cu reflectoare subacvatice și așa mai departe. Să rafinem însă un fapt semnificativ. Am văzut o multime de chipuri de oameni care participau, probabil, pentru prima oară în viață la un asemenea gen de specta-

pretate de copii și destinate copiilor.

Opera **Inimă de copil** de Carmen Petra Basacopol cunoaște aici o nouă versiune scenică datorată regizorului Sergiu Dan Pop și dirijorului Radu Gîrcei. Cu o scenografie ce se dorește economică și sugestivă, prin decoruri „la purtător” cu mai puține tablouri, lipsind chiar finalul, cu timp mult mai rapid, cu modificări aduse în libret și chiar în muzică, dar cu o bună execuție din partea mînuștii lui de copii, a grupei soliste în frunte cu Emilia Ciurdea care interpretează — în travesti — pe celebrul Marco din **Guerc** de Edmondo de Amicis, a orchestrei, a tuturor celor care au pus suflet și interes în această temerară acțiune.

Făcîndu-ne datoria de a consemna noua inițiativă, ca și preocuparea de a monta încă în acest an un nou titlu din repertoriul genului muzical recent apărut, adăugînd și eforturile dirijorilor Paul Stăicu și Mihaela Roșca, pentru ca seriile concertante să-și găsească locul și să se afirme în această stagiune estivală, vom conchide că activitatea Teatrului Liric din Constanța este fructuoasă, iar calitatea interpretativă aduce săli pline de spectatori, dovedindu-se încă o dată că iubirea față de frumosul artistic nu cunoaște nici anotimpuri și nici vîrstă.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Vox maris

joară, profesioniști — amatori, pusă în practică de cele două instituții), trecînd și pe la Teatrul de vară din Mamaia, arhipelin la reprezentările cu operele **Bal la Savoy** de Paul Abraham și **Liliacul** (cîntat în limba originală) de Johann Strauss, ori la opera **Traviata** de Giuseppe Verdi, toate într-o bună distribuție și adaptare pentru scene în aer liber, ajungem la Eforie Nord și vedem, spre plăcerea noastră surpriză, o mare de oameni care asistă la spectacolul intitulat **Oedip**. Tragedia antică este, aici, la ea acasă, fiind reinviată sub toate aspectele: declamație, cor vorbit, balet, costumele și luminile de rigoare, cai, călăreți, mă-

col. Am urmărit figurile citorva tineri, ale unor oameni mai în vîrstă, sau ale unor copii de vîrstă școlară. Toți, fără excepție, erau transfigurați, impresionați și acaparați de subiect, de desfășurarea acțiunii și de ceea ce simbolizează pînă la urmă Oedip, omul care e mai puternic decît destinul!

Un fapt inedit pentru constanțeni: înființarea unei secții de operă pentru copii. Urmînd exemplul Operei Române din București, Teatrul Liric din Constanța este a treia instituție — soră, care după Iași și Cluj-Napoca, înțelege folosul uriaș, pe toate planurile, ale reprezentațiilor operistice inter-

De ce nu Lipsca?

Auzim deseori pronunțîndu-se — mai ales de către reporterii sportivi — Barcelona, Mehico, Peru, uneori chiar Arhentina... Să acceptăm oare fără discuție?

Respectivii motivează că așa se pronunță la fața locului, oficial. Este perfect adevărat. Constituie însă faptul acesta un criteriu suveran? Nu cumva ei au dreptate numai aparent?

Întrebarea atinge o problemă vastă și foarte gravă. E vorba de un principiu: avem oare obligația de a respecta cu strictețe pronunția locală — sau facultatea de a o modifica, adaptînd-o spiritului limbii vorbitorului străin?

Este, cu alte cuvinte,

constrins un francez să pronunțe London, Wien, Moskva etc. sau îi este permis să adapteze numele străin la **spiritul limbii** sale, pronunțînd Londres, Vienne, Moscova etc.? Să nu aibă dreptul italianul să zică Parigi, Barcelona, Londra? Să fim obligați noi să pronunțăm Mehico? Marselle?

Simpla citare a citorva cazuri ne-a dat, cred, răspunsul: o limbă are dreptul incontestabil să încorporeze în lexicul său nume străine prin **adaptare** la geniul național propriu. Este chiar obligată să procedeze așa, pentru a putea asimila produsul străin și a nu-l lăsa în stare brută, în care caz ar fi respins ca un corp străin. În cazul respingerii s-ar ajunge însă la iresponsabilitatea de a se îmbogăți limba

cu elemente noi, care o mențin mereu vie și perfect capabilă de comunicare (menirea ei). Ar rezulta o piedică în calea creșterii ei și o sărăcie nedorită.

Desigur, sunt destule cazuri (de fapt majoritatea) în care asimilarea e foarte anevoioasă sau imposibilă chiar: Bordeaux, Reims, Stockholm, Buenos-Aires, Bruxelles, New York (Neviork?). Ele vor rămîne ca atare. S-ar putea totuși — dar cine-o poate prevedea? — ca unele să fie eventual adaptate, în funcție de importanța lor istorică viitoare și de frecvența apariției în mas-media, de pildă Ciudad de Mexico în... Cetatea Mexicului, după modelul inoetănității Cetății a Vaticanului.

Restul însă trebuie încorporat, adaptat și asimilat ca o hrană necesară

organismului limbii, pururi viu. Dealtfel limba noastră n-a întîrziat să se îmbogățească prin atare asimilări. Români au adoptat astfel toponime noi, potrivindu-le pronunția după **specificul limbii**. N-au ignorat pronunția corectă străină; au procedat doar la infierea necesară. Au zis așadar Paris, Londra, Barcelona, Mexico, Viena...

Unele din aceste adopțiuni au ajuns, datorită vechimii utilizării lor sau atestării unor relații internaționale istorice, adevărate și înrădăcinate mărturii ale trecutului provinciilor noastre, reușite pe veci la 1 dec. 1918. Așa ar fi. Colonia (azi Köln), cu apa de colonie, Lipsca (azi Leipzig), cu lipscăniile și derivatul Lipsca al celebrei arte-re comerciale bucureștene, Calea Plevnei etc.,

(Același ar fi cazul cu numele de persoane intrate demult în uz, ca Don Juan — nu Huan —, Don Chijot (nu hote), Vilhelm — nu Guillaume — Cuceritorul, Richard — nu Riciard — Inimă de Leu, deși semioției ne vor „corecta”, Ludovic — nu Louiz — al XV-lea, dar elegantele pot păstra denumirea pentru tocuri...)

Față de cele expuse mai sus, se impune așadar criteriul **spiritului limbii** române, consacrat și prin tradiția vie. Să nu admitem maltratări. Vom pronunța deci, în continuare, Mexico, Barcelona, Argentina, Peru, nu Mehico, Barcelona, Arhentina, Peru... (în ciuda inovațiilor celor ce cred că au... descoperit America). Vom pronunța Serghedin, Debrefin, Plevna, Praga, Viena, nu Szeged,

Debrecen, Pleven, Praha, Wien.

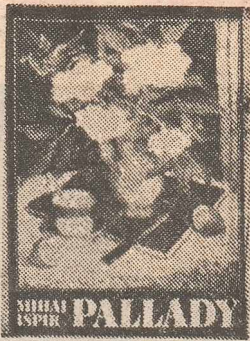
Nu vom ceda unor „descoperiri”, ci vom păstra Parisul, Londra, Florența, Haga, Dresda, Marsilia și nu vom implanta în locul lor Pari, London, Firenze, Den Haag, Dresden. De ce să ne violentăm limba?

Vom rămîne deci la Scoția, Austria, Ungaria, Spania, Elveția, rezistînd inovațiilor Scotland, Österreich, Magyarország, Espana, Die Schweiz. Nu ne vom stîlci singuri limba.

Să nu ne expunem — noi și innoitorii — la o situație comică, rebotezînd și pronunțînd, în locul demult romanizatelor toponime, cu drept imprescriptibil de cetățenie, Atena, Alexandria, Cairo, Ierusalim, schimonoseli ca: Athina, El Iskandarija, El Cahir, Yerușalaim... (Aurel Stoicanu).

Vitrina cărților

Semnul palladyan

Procesul de recunoaștere a valorilor se petrece în timp. În cadrul acestui proces, referirile la valoare, întâmplate de-a lungul vremii, tind să se sacralizeze și ele, din care pricină observații cu totul inocente ajung, prin repetiție, prin citiri ceremonioase să pară a fi mai importante decât sint.

În cazul picturii Theodor Pallady, impunerea a fost urgentată de critici. Procesul s-a petrecut mai devreme decât la contemporanii săi de marcă, un impuls decisiv producându-l personalitatea incitantă a pictorului. Aproape toți cei care au scris la noi despre artă și artiști s-au simțit datori să refere, cu mare gravitate și în termenii superlativului la arta lui Pallady și aproape întotdeauna în relație cu caracterul mândru și original al omului.

O probă că legenda s-a constituit devreme și că a orientat temeinic opinia scrisă. Cea orală a fost îndeobște mai puțin pioasă și a jucat un rol compensator.

O nouă monografie Theodor Pallady are, prin urmare, a lua aminte, la o bibliografie întinsă, însemnată cu nume prestigioase ale culturii române. O bibliografie atât de bogată încât critica critică trece, aproape independent de voința autorului, înaintea criticii operei.

Recenta monografie a lui Mihai Ispir — publicată la „Meridiane” în format mare și cu ținută editorială — are o seamă de merite ce-o fac indispensabilă în orice întreprindere critică viitoare asupra picturii și, cu o lectură selectivă, oricui dorește să înțeleagă rolul lui Pallady în pictura noastră modernă, sensul noutății în creația sa. Mihai Ispir a voit să cunoască totul — tot ce omenește era de cunoscut — despre omul și pictorul Pallady și, pentru asta, a procedat la o analiză directă, minuțioasă, evlavioasă, am putea zice, a tuturor măturilor precum și la cercetarea completă a operei.

Un astfel de efort îndelungat, extrem de analitic, plin de devotament față de subiect, într-un cuvânt complex e de na-

tură să dea, la rindu-i, complexe. Mihai Ispir e un istoric de artă tânăr și motivat, autorul citorva cărți — precum „Șirato” și „Clasicismul în arta românească” — de tot interesul.

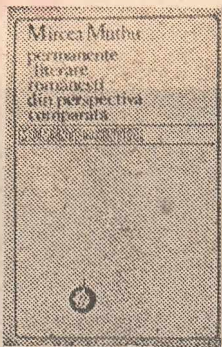
În urmă cu niște ani, în expoziția „Scrisul”, am văzut, unele pagini de manuscris la „Șirato”, o probă adică de seris-gîndit critic ce demonstrează că un text se alcătuiește dintr-o inspirație atent vegheată, sub controlul unui țel bine articulat. Așa scrie Mihai Ispir și acum. Fiecare cuvînt e atent cumpănit, iar fraza are un soi de eleganță solemnă ce te asigură că adevărurile ei sînt incontestabile. Acestea sînt calități și, dacă am indicat, mai devreme, o servitute a efortului dominat de ideea exhaustivității, nu am făcut-o pentru a sugera că, în anume împrejurări, o calitate poate să semene cu un cusur. Calitățile de autor ale lui Mihai Ispir sînt clare și, în multe privințe, impunătoare. Ceea ce vroiam să spun e că oricine s-ar încumeta astăzi la o monografie Pallady, ar avea de rezolvat aceleași probleme evidențiate de Mihai Ispir. E un subiect istovitor. Unul în care e temerar să ai opinie, din moment ce tot ce se putea spune s-a spus. Îți rămîne posibilitatea — și mai îndrăzneată — de a te îndoi de adevărul a ce s-a spus.

Încep să priveștii, de exemplu, imi mărturisesc complexul de a bănuî că Theodor Pallady e un minunat pictor pentru critici, pictori și colecționari și că nu va deveni prea curînd și un minunat pictor pentru public, în felul în care Luchian, Petrașcu sau Tonitza sînt. Mai cred, bunăoară, că pictura din tinerețe a lui Pallady e atât de îndatorată unor maștri de a doua mînă francezi încît e o exagerare să căutăm aici temelii de mai tirziu. Pallady a devenit ceea ce a devenit nu dezvoltînd un fel de pictură din tinerețe ci renunțînd, pur și simplu, la a mai picta ca în tinerețe. Sigur, există semn palladyan în tot ce a pictat Pallady. Problema e dacă acesta e și relevant, dacă are și altă calitate, afară de calitatea de martor al formației. Mihai Ispir a acordat multe pagini chestiunilor privitoare la viața de artist a pictorului în Franța, pagini utile sub raportul informației și parcă niște dominate de abundența informației. Probabil că o cercetare a felului în care au lucrat ideile lui Pallady în creația contemporanilor și în decențiile din urmă ar fi fost oportună.

Mă simt dator să subliniez că volumul semnat de Mihai Ispir nu e unul din „albumele” sortite să rămînă, în ciuda textelor introductive, doar o selecție de planșe, ci o carte în toată puterea cuvîntului, iar ca angajare la o temă, o carte exemplară.

TUDOR OCTAVIAN ■

Literatură comparată

Colегul nostru de catedră și generație, Mircea Muthu, de la Universitatea din Cluj-Napoca, tipărește un al treilea volum dintr-o sinteză în patru cărți numită **Literatură română și spiritul sud-est european**.

Autorul răscolește după aur și splendoare în baia de sînge și scrum de cinci veacuri a răsăritului Europei cum numește Dostoievski noaptea otomană așezată peste noi. Există în toată literatura țărilor balcanice, afirmă practic cercetătorul clujean, o obsesie de nedeslușit a Bizanțului. Poeti și istorici, romancieri și gînditori din Grecia modernă, din Bulgaria sau Iugoslavia, apoi toată literatura română de la Dosoftei la Voiculescu, de la Invățăturile lui Neagoe și Divanul lui Cantemir la Principele lui Eugen Barbu, toți stau sub cupola sofianică a luminii neapropiate de pe malul Bosforului a cetății lui Constantin, cea care de veacuri a fascinat omenirea cu spiritualitatea ei unică.

Ceea ce se desprinde din cartea de față ar putea fi reformulat astfel: Bizanțul nu a fost un polis, o cetate, o bazileă lumescă, un conglomerat artificial ce odăta cu prăbusirea politică a încetat să existe.

Lovit de moarte precum ochiul negru al maicii din imaginea zugrăvită trece în miracolul plîngerii de aur vădîndu-și fața nepieritoare.

Trecut desăvîrșit în spirit, fiind spiritualitatea Logosului intrupat în istorie, Bizanțul nu dispăre niciodată în aceste vechi arhaice născute ca neamuri și semînții în spiritul său.

De la Stefan cel Mare ce a copilărit încă pe ulițele de aur ale Constantinopolului la Nicolae Iorga cu al său Bizanț după Bizanț, conștiința istorică a poporului nostru este cea a Logosului intrupat în istorie așa cum l-a trăit spiritual Bizanțul.

Așteptăm cu interes ultimul volum al acestui demers de învîțat în inima culturii române.

IOAN ALEXANDRU ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Poezia patriotică

Este binecunoscut faptul că din cele mai vechi timpuri poezii au simțit nevoia să-i cinstesc pe eroii cetății prin versurile lor. Sentimentul de națiune nu era încă format, cînd grecii prin miticul Homer îl slăveau pe miticul Ahile. Cu Eneida lui Vergiliu se configurează primele elemente ce duc spre eposul național ce vizează actele de întemeiere. Faptele de glorie prilejuite de apărarea sau cucerirea unor cetăți, peripețiile pe mări determinate de dorința cunoașterii unor civilizații și pămînturi noi, luptele împotriva păgînilor etc. conferă substanță poemelor clasice cu evidente implicații patriotice și le asigură o lungă durată în timp.

Femeile-eroine de genul Clorindei care luptă cu spada cu un viteaz ca Tancred (**Ierusalimul liberat**) nu mai reprezintă o raritate în literatură sau un fenomen de straniețate. Ioana d'Arc a constituit doar un complex subiect de inspirație pentru scriitori foarte diferiți (Voltaire, Schiller, Anouilh, Brecht ș.a.), care și-au conceput operele în cele mai variate feluri.

Pe măsură ce popoarele căpătau o conștiință mai clară asupra identității lor naționale, literatura de eglorie a patriei, de exaltare a virtuților și tradițiilor unor națiuni, sporea și ea tot mai mult. Se știe doar că scriitorii romantici au dat una din cele mai profunde expresii sentimentelor rezultate din dragostea de țară, proiectate în trecut sau în prezent. Byron, Hugo, Eminescu au depus o mărturie elocventă în acest sens.

Unii oameni de litere din vremea noastră au fost ispițiți de gîndul să situeze întreaga operă a unor scriitori de acest gen sub semnul poeziei patriotice. Asadar, **Scrisoarea III și Sara pe deal**, **Penes Curcanul și Sania**, **Moartea lui Fulger**, și **Scrisoarea de la Muselim-Selo** reprezintă opere ce nu pot fi omologate prin mesajul lor. Extinderea conceptului de poezie patriotică asupra literaturii etnografice sau de dragoste este de natură să stîrbească datele specifice ale unui gen de creație care s-a modificat în timp, dar nu dincolo de anularea mesajului caracteristic.

Semnele poeziei patriotice sînt eroii investiți cu fapte de glorie și spirit de sacrificiu, ca și unele date ale etnografiei naționale. Cînd unii poeți români au invocat **Otlul** sau **Putna**, gîndul alunecă în mod firesc spre un context de evenimente, gravate în istoria neamului.

La acești eroi se gîndea doar și I. Budai Deleanu atunci cînd le cerea scriitorilor să nu-i lase acoperiți de uitarea vremii.

Fără îndoială că evoluția civilizației moderne a introdus în spațiul poeziei patriotice multe date informaționale noi. Literatura patriotică nu se grefează de multă vreme doar pe evenimente războinice. Există un autentic **eroism civil**, un **eroism cotidian** care poate intra în același spațiu literar. Dar cînd ne referim la trecut ne aducem aminte că exponenții unor mari răscoale și revolutil țărănești se revarsă în același val de poezie. Avram Iancu este și el un Ulise sau un Hector, gata să se jertfească pentru libertatea românilor din Transilvania de odinioară. Numele său a intrat în legende populare și în cîntecul Ardealului, viața sa a devenit un mit sau un simbol al dăruirii totale pentru libertatea neamului. Puterea lui pare nemăsurată, / Pe sub poala dealului / Trece oastea Iancului / Și se dus, dus la vale / Cine să-i ație cale / (Pe sub poala dealului). Retorica acestui gen de poezie populară are un caracter deosebit. Eroul este investit cu puteri excepționale, forța sa de coagulare a voinței neamului devenind imensă: / Foate verde, foi mărunte, / Scoabă Iancu din munte / Și topește fier de pluguri / Ca să ne scape din juguri / Și scoate din vie pari / Să-i fugăre pe dușmani. / (Foate verde, foi mărunte).

Poezia populară păstrează astfel în arhivele vii ale memoriei neamului faptele de glorie ale unor eroi ca Stefan cel Mare, Mihai Viteazul, Băloescu, Horia, Alexandru Ioan Cuza etc. Evident, că dincolo de aceștia se găsesc marii eroi anonimi care au luptat la Rovine, Războieni, Plevna, Mărășești, etc. Toți aceștia trăiesc în literatură ca niște participanți la realizarea unui destin istoric național.

Nu este astfel de mirare că și unii poeți străini care au trăit o vreme pe meleagurile noastre s-au inspirat din tradițiile de luptă și obiceiurile poporului român. Poemul scriitorului german Martin Opitz (1597-1639), **Zlatna** (1623) este unul din cele mai elocvente exemple în acest sens. Evocarea locurilor duce spre etimonul genetic al neamului. / Ținutul Zlatnei însă / de mine-i mai iubit / Prin locurile acestea / Traian l-au biruit / Pe Decebal, iar praful / din scripțele-n păstrare / rămîne ca atare. / Poporul român intrunește un suprem eglou, fiindcă nici goții, nici hunii și nici slavii nu au putut „înfrînge neamul nepieritorean gîții”.

Aceasta este calea cea mare, dar nu și cea comună, pe care s-au înscris cei mai mulți din literații țării noastre din toate vremurile. Numele lui Alecu Russo, Eminescu, Coșbuc, Goga, Blaga, Cotruș fac parte dintr-o imensă suită de oameni de cultură, angajați față de destinul neamului.

Scriitorii nu tac între războaie. Vocea lor, gravată în texte de o mare varietate, fixează pentru veșnicie faptele unui popor ce se apără pe sine fără să-l asuprească pe alții. Și dacă am evocat mai frecvent numele lui Avram Iancu nu este doar pentru faptul că el a reținut în numeroase rînduri atenția unor mari scriitori din trecut, ci și pentru considerentul că modelul său uman, conservat pe atîtea căi, reține în permanență preocupările poezilor din vremea noastră. Am întîrziat de fapt, în consemnarea unui poem al lui Dumitran Frunză (**Avram Iancu**, Editura Albatros, 1986), însoțit de alte poezii polarizate în jurul existenței aceluiași personaj și decriptat în secvențe lirico-descriptive, menite să fixeze memoria unui erou într-un spațiu istoric.

Dumitran Frunză nu scrie un poem epic cu o structură clasică în care să povestească peripețiile unui personaj mitic. Poeziile sale au un caracter reflexiv, fiind unele structurate la modul aforistic. Dumitran Frunză se străduiește să reconstituie un anumit „duh al pămîntului”, să reia imaginea unui mod de comportament față de țară, să dea, în ultimă instanță, relevanță unui model uman capabil să întretină în stare de veghe conștiința unui popor.

Retorica poetului evoluează prin acte de întrebare (**Cine-s românii? / Cine-s moșii**), conexate cu altele de afirmare (**Toți sîntem unul / Una este țara!**).

Poemele lui Dumitran Frunză căpătă un caracter parabolic. Mesajul istoric se înscrisc în eternitate. / Puterea nu-i rostire de vlădică, / Nu-i privilegiu calp sau vanitate / Este discursul vremii ce implică / Soarta poporului în libertate. / (Puterea este jertfă).

Dincolo de unele vagi stridente retorice desuete, poemele lui Dumitran Frunză indică o cale fertilă de evoluție a poeziei patriotice contemporane.

CAP LIMPEDE

Pusă sub un frumos și semnificativ generic, „În conștiința fiecăruia doarme o capodoperă”, pagina din **Amfiteatru** nr. 7 atrage atenția atît prin gravitatea problematicii ei cit și prin cele două semnături care se implică în actualizarea marilor noastre valori culturale. Surprinzător în multe privințe, textul lui Valeriu Răpeanu face o pledoarie plină de sentiment pentru reconsiderarea celor două **Rapsozii** ale lui Enescu ca opere de artă în sine, nu doar ca fragmentară muzică de fond, considerînd restaurantizarea lor un adevărat sacrilegiu, în timp ce Marin Sorescu dezvăluie, în binecunoscutul său stil, intenția de a realiza o antologie de poezie românească în două volume: „Conțați pe subiectivitatea mea — e mai exactă și mai dulce. Are suflu.” ● Un

salt surprinzător în istoria civilizației scrise face Andrei Cornea în același **Amfiteatru** afirmînd că la începutul conștiinței noastre istorice n-a fost Summerul ci... lista. Mergînd la izvoarele Tigrului și Eufratului scrierii, Andrei Cornea descoperă într-un eseu aventuros ca o expediție etnografică în jungla originilor cărții că redactarea primelor liste, inventare, registre a fost gestul epistemologic arhetipal prin care omul și-a început marea acțiune de luare în posesie a universului. Cine și-ar fi putut imagina atunci că acțiunea modestă a umilului scrib care întocmea un inventar gospodăresc va deveni principalul mijloc de emancipare universală a omului? Cînd citim Shakespeare, să ne amintim că „la

început a fost lista”. În același timp, e bine să ne gîndim că între unele tehnici de azi ar putea fi pe... lista și deșchizătoarea de drumuri a următoarelor două milenii! ● O seducătoare ipoteză rezumă Radu Șulu în serialul său din **Tomis** nr. 6: cei doi sateliți ai planetei Marte, Deimos și Phobos, — singurii din întreg sistemul solar care se roteșc în jurul planetei mamă cu o viteză mai mare decît propria ei viteză de rotație — sînt artificiali, ipoteza fiind avansată concomitent de americanul Carl Sagan și sovieticul Sloviski. În serialul lui Radu Șulu mai e vorba despre fenomenul Djuna, intuițiile lui Swift, presupunerile lui Däniken în legătură cu posibilitatea ca uriașii din tradițiile tuturor popoare-

lor să fie... marțieni. Dar ce legătură au toate acestea cu titlul și supratitlul serialului „Din enigmată la misterioasă”? Dispașiții misterioase? Nici urmă de mare, nici vorbă de vreo dispariție misterioasă! Se pare că aici se ascunde adevărata enigmă! ● **Tomis** întrebă, Augustin Buzura răspunde într-un interviu din care aflăm că romancierul ardelean mai are „în mîntre”, în afara cărții pe care tocmai a terminat-o, încă trei romane și „alte cîteva mici proiecte”: „fiecare rînd trebuie scris în așa fel încît să n-al ce-ți reproșo, fiindcă atunci cînd va veni vremea judecăților, nimeni nu va ține seama nici de conținut, nici de momentul istoric în care al scris, ci numai și numai de cantitatea de adevăr și frumos”

Într-un muzeu, despre adevărurile nepieritoare ale existenței noastre

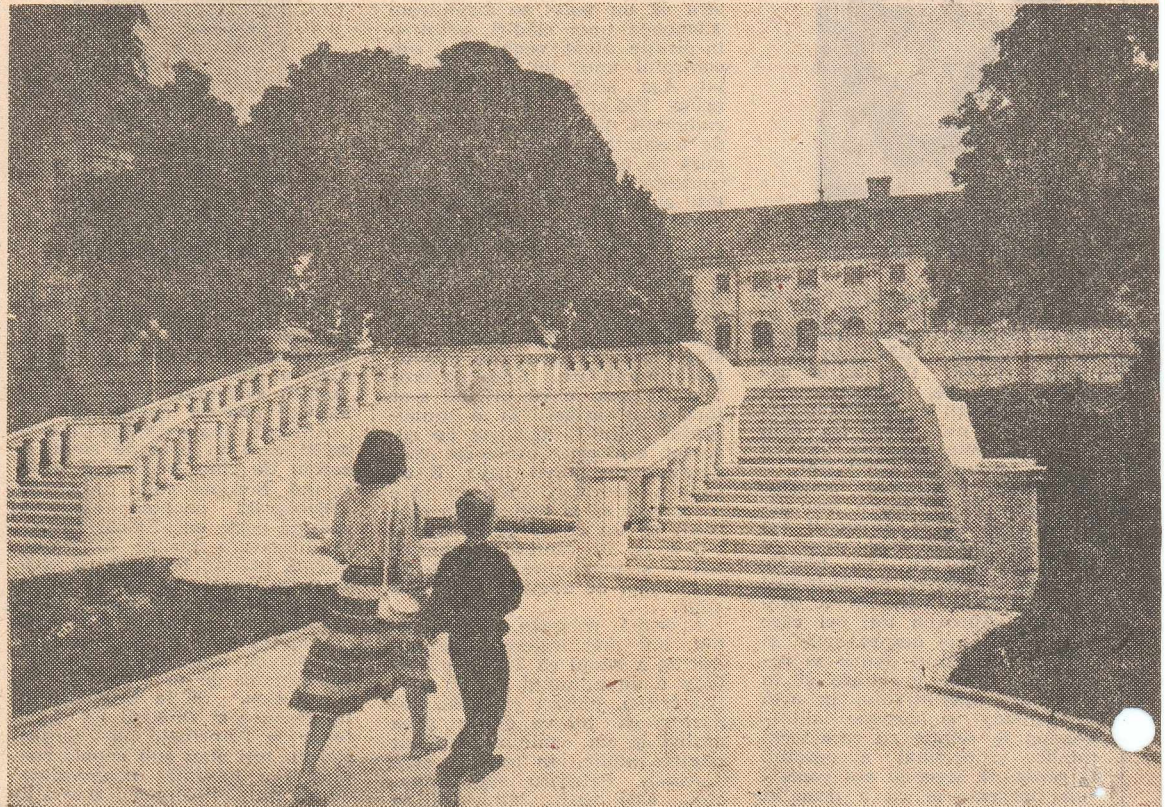
Degetele străvezii ale dimineații lovesc neauzit ferestrele sălii prin care-mi port pașii. Vizitatorii încă n-au venit. O liniște blândă învăluie obiectele din prăjă. Obiecte de piatră, de aramă; un vas urias, de pe al cărui pintec rotund se înalță un fel de colț de mistreț. Sentimentul de-a retrăi copilăria pământului pe care tu însuși ai venit pe lume. Privirea mingiile alcătuirii bizare din lut și din bronz, întinzându-se asupra lor, în vreme ce gândul spune că aici, în această secție de istorie a Complexului muzeal județean Bihor din Oradea, vom avea de parcurs, cu încetul, filele cărții de istorie a neamului nostru, neam tare și tare încercat de vremuri. Notez într-un caiet (cărui-a-i spun „de inimă”) cuvintele lui Iordanes din „Getica”: **Vezi cu mare plăcere că niste oameni prea viteji să se îndelenească cu doctrinele filosofice. Când mai aveau puținel timp liber, după lupte, putem vedea pe unul cercetând poziția cerului, pe altul însușirile ierburilor și ale fructelor, pe acesta studiind descreșterea și scăderea lunii, pe celălalt observând eclipsele soarelui și cum, prin rotația cerului, astrele, care se grăbesc să atingă regiunea orientală, sînt duse înapoi spre regiunea occidentală, odihnindu-se apoi după o regulă prestabilită.** Nu stăpînești cu adevărat decât prin cunoaștere. Să nu ne mirăm, deci, de faptul că expediția generalului Zopyrion împotriva getilor a fost zădărnicită și transformată într-un dezastru de o mare furtună. Și să nu ne mirăm nici de această întimplare, istorisită de Dio Cassius: **Cînd Traian a pornit împotriva dacilor și se apropia de Tapae... i se aduse o ciupercă mare, pe care era scris cu litere latine că atît ceilalți aliați, cît și burii, sfătuesc pe Traian să se întoar-**

junie 1366 de regele Ungariei, Ludovic de Anjou, și el emblemă, peste veacuri, a felului în care a fost tratată populația mereu majoritară și dintotdeauna existentă în Transilvania: **Deoarece toți nobilii țării noastre Transilvania, credincioșii noștri, sufereau zi de zi nenumărate neajunsuri din pricina semeției viclenii a tot felul de făcători de rele și mai ales a românilor aflători în acea țară a noastră... am dat acestor nobili credincioși ai noștri și țării noastre Transilvania, dreptul de a stîrpi și a nimici din pomenita țară pe făcătorii de rele de orice neam, și mai ales pe români... (Românul) chiar dacă n-ar fi fost prins asupra faptului, atunci cînd e invinovat, să poată fi dat morții.** Asta în pofida evidențelor, clare și pentru geograful ungar Jenő Kálnoky, acela ce spunea că Transilvania are „o istorie aparte de cea a Ungariei”, sau a istoricului A. Szilágyi, cel ce afirmă că „Transilvania și Ungaria nu s-au confundat niciodată și totdeauna ele au format două țări diferite”.

Dincolo de vitregiile sorții, au rămas lucrurile nemuritoare. Iată porțile bihorene, cu motivul frunzei, căci, mereu, codrul a fost frate cu românul; iată alte și alte obiecte încrustate ori pictate cu străvechile motive ale artei populare din Bihor: valul (ce e val, ca valul trece...), funia (imortalizată după credința că ceea ce este ilustrat încetează de a-ți face vreun rău în viață) și soarele, fierbinte semn al speranței.

Principatul autonom al Transilvaniei. Încă din al doilea an al existenței sale, din 1542, guvernatorul de atunci, Gh. Martinuzzi, spunea: **Din vechime s-au frământat ardelenii să se despartă de acest regat al Ungariei.** Gîndurile și simțirile celor de aici treceau munții. Cronica lui Baranyi Décsi János

„Pe pământul acestei țări vom să trăim și să

Ca o carte deschisă meru, intrarea în Complexul muzeal județean Bihor

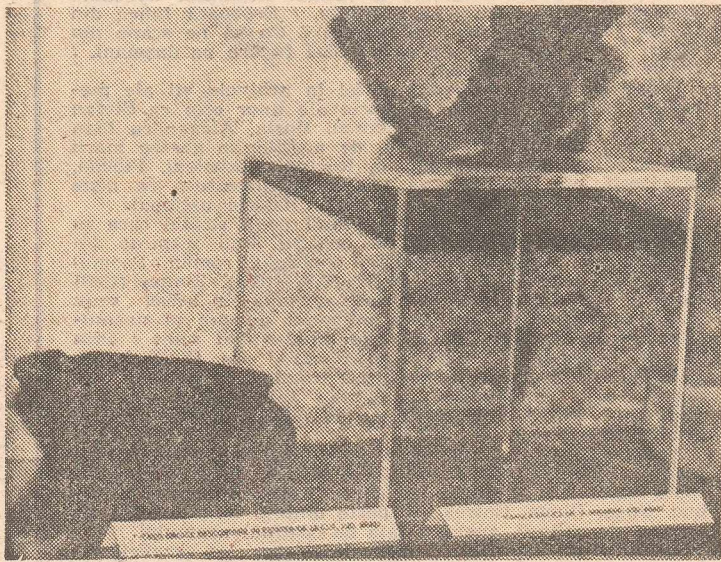
și copleșiți de nedreptăți din partea tuturor, fie unguri, fie sași, încît trebuie să recunoaștem că soarta lor este cu totul vrednică de milă și e de mirare că mai există atîția oameni dintre aceștia și că nu au fugit. Nu, românii n-aveau cum fugi de pe propriul lor pămînt! El stătea aici, îndurau, se revoltau, își strigau dreptatea și, în ceasurile de tihnă, copiau cărți. În secolele XVII—XVIII, 71 de cărturari au copiat, numai în zona Bihorului, 230 de lucrări. Erau, mulți dintre ei, veniți din Moldova și Muntenia. De fapt, cel mai vechi manuscris în limba română în tot vestul țării este Miscelaneul copiat la Chișlaz (Bihor) în a doua jumătate a secolului al XVI-lea. De citit o scrisoare a preotului reformat din Turda, datată 3 februarie 1785. În care se spunea: **Răsculații se aflau în corespondență cu Țara Românească și Moldova, de la care așteptau ajutor. 30 000 de moldoveni se pregăteau să treacă pe la Ghimeș în Transilvania pentru a-i ajuta pe frații lor.** În chiar anul răscoalei, în decembrie, J.P. Brissot nota: **Răscoala românilor dă suveranilor o mare lecție. Ea confirmă observația că sufletul românesc**

este copt, pentru o fierbere generală, că el tinjește după legi adecvate egalității, dreptății, ordinii, care se potrivesc naturii sale. Iarși pentru caietul de inimă, din „Cronica anonimă” de la Sibiu, 1785: **Horea este de statură mijlocie, mai curînd zvelt. În general toată statura, cu pieptul și cu umerii solizi și țes, prezintă un bărbat plăcut, bine proporționat, care, în orice împrejurare, se ține totdeauna drept... Ion Cloșca din Cărpiniș, în vîrstă de vreo 40 de ani, cu o privire mai mult interiorizată decît fascinatorie, are osatura puternică. La mers și la stat, ținută dreaptă... Crișan avea un chip plăcut, o frunte înaltă peste osul ochilor bine arcuit. Cu sprincene negre, stufoase, ornate cu gene prelungi, de aceeași culoare. Nimic mai drag sufletului decît încredințarea că marile noastre legende sînt pline de bărbați drepti și frumoși...**

Gîndit dintr-o înaltă și științifică perspectivă istorică, merită a prezenta istoria ținuturilor bihorene în strînsă legătură cu marea istorie națională, muzeul din Oradea aduce probe concludente în legătură cu eoul avut de toate mișcările revendicative din fiecare țară româ-

nească în conștiința și fapta românilor din celelalte. Edificator în acest sens este inscripția aparținînd guvernatorului Transilvaniei, Gh. Bánffy, datată 13 martie 1821 și adresată autorităților locale: **„Întrucît această mare principat (Transilvania) se află în strînsă legătură economică-comercială, și atît religioasă, cît și națională, cu Țara Românească vecină, cu drept cuvînt ne putem aștepta ca aceste tulburări (e vorba, evident, de revoluția condusă de Tudor Vladimirescu), asemănătoare așa nimitului tumult al lui Horea, și aceste principii primejdioase să se răspîndească și în Transilvania, printre poporul de rînd, așa de receptiv în vremea aceasta. În același fel gîndește și comitele Hunedoarei, Al. Nopcea, adresîndu-se guvernului: **Toate împrejurările arată că țărînimia de aici privește cu simpatie evenimentele din Țara Românească și dacă s-ar produce o incursiune din partea aceea, s-ar arăta fără îndoială dispusă să i se alăture.****

Înțelegînd cum nu se poate mai exact frăția reală ce lega țările române, autoritățile încearcă să impună limba maghiară ca limbă oficială în Transil-

Cîte adevăruri spune în tăcerea ei o ceașcă dacică

că și să facă pace. Dar” istoria își croiește albia fără a ține întotdeauna seama de povește, oricît ar fi ele de înțelepte. Un grup de copii admiră statuile în bronz ale lui Gelu, Glad și Menumorut. Deasupra — cuvintele voievodului Menumorut, emblemă a modului de a gîndi dintotdeauna al românilor: **Spuneți lui Arpad, ducele Hungariei, domnul vostru: datori îi suntem ca un amic unui amic. Cu toate ce-i sunt necesare fiindcă e om străin și duce lipsă de multe. Teritoriul însă ce l-a cerut bunei voințe a noastre nu îl vom ceda niciodată.**

Sala voievozilor. Mîndri și demni privesc spre noi Mircea cel Mare, Alexandru cel Bun, Iancu de Hunedoara, Vlad Tepeș și Ștefan cel Mare, al cărui chip e așezat între imaginile citorva dintre cetățile pe care le-a stăpînit. Harta lui Nicolaus Cusanus, din 1450, care, oricît de fantezistă ar fi, tot evidențiază Transilvania ca teritoriu de sine stătător. Asta în pofida decretului dat, la 28

ne lasă să înțelegem asta atunci cînd vorbește despre tabăra lui Sigismund Báthori de la Codlea, unde s-au unit oștile Transilvaniei și Moldovei pentru a veni în ajutorul lui Mihai, împotriva armatei otomane. Era 27 august 1595: **La început au sosit oștile orădene sub conducerea lui Ștefan Bocskai, care a adus 800 de călăreți și tot atîția pedestrași, iar ceva mai tîrziu l-a urmat Ștefan Răzvan, voievodul Moldovei, cu o strălucitoare cavalerie și pedestri-me. Mulți voievozi români din Bihor au luptat în oștile Viteazului: Petru din Archiș, Ștefan voievodul din Seliște, Petru din Hășmaș, Nicolae din Craiva, Andrei Nicodim, soția voievodului din Clit cu fratele mai mic, voievodul Ioan, Fărcaș din Bochia...**

Greu încercat, neamul românesc din Transilvania! Pînă și împăratul Austriei, Iosif al II-lea, exclama: **Acești bieți supuși valahi, care incontestabil sînt cei mai vechi și cei mai numeroși locuitori din Transilvania, sînt totuși așa de chinuți**

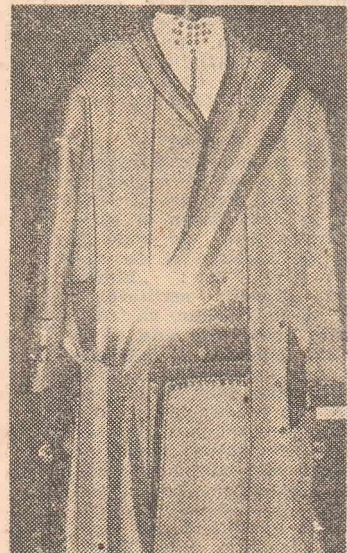
O sală ca o monografie dedicată lui Horia, Cloșca și Crișan

Trii murim

vania, continuind astfel mai vechea politică de asuprire a românilor.

Marea adunare națională de la Blaj stărneste valuri de admirație, simpatie și adeziune. Alecu Russo: Moldovenii și muntenii priveau cu bătaie de inimă adunarea, oștită grămadă cîtă grămadă, după satele și finiturile de unde veniseră oamenii. Un popor întreg de aceiași port și aceeași limbă ca și a poporului nostru sta măreț în lumina soarelui; Jakab Elek: Măreț era spectacolul ce se desfășura în fața noastră. Această imensă mare de oameni părea o mare neliniștită. Deasupra tuturor — cuvintele mîndre, drepte și profetice ale lui Avram Iancu: Pretențiunile noastre sînt sfinte, precum e sîntă dreptatea, și noi, românii, vom fi gata a le apăra, cu orice preț.

Unirea de la 1859 fericește inimile transilvănenilor. Al. Papiu Ilarian spune cu sinceritate: Români din Transilvania numai la Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea. Cînd s-a ales Cuza domn, entuziasmul la românii din Transilvania era poate mai mare decît la Principate. Entuziasm vizibil și în poezia „Unu glas de peste Carpați” — îndreptată către frații din Principate după alegerea aceluiași Domn în ambele țări”, scrisă la 31 ianuarie 1859 de profesorul George Mareș din Beiuș și trimisă ziarului „Naționalul” din București,

Costum purtat de un țaran bihorean la Marea Adunare din 1 Decembrie 1918

poezie ce se încheie cu versul „Pe cei cu voi de-un singe, ah, nu!... să nu-i uitați!”

Patru ani mai tîrziu, razele unui soare timid par să alinte pămîntul Transilvaniei. La Sibiu, la hotelul „Împăratul romanilor”, Dieta recunoaște naționalitatea române, limba română ca limbă oficială a Transilvaniei, înființarea tribunalului suprem al Transilvaniei și adoptă legea electorală a Transilvaniei. Dar aceste hotărîri ale Dietei sînt cu desăvîrșire ignorate după numai trei ani, cînd dualismul austro-ungar impune iarăși unirea Transilvaniei cu Ungaria. La exact două decenii de la istorica adunare națională de la Blaj, în același loc și în aceeași zi, are loc o altă adunare de protest, prilej tu care se dă publicității actul rămas în conștiința națională ca Pronunțamentul de la Blaj, prin care se afirmă menținerea neclîntită a principiilor și revendicărilor proclamatei din 1848, autonomia Transilvaniei, recunoașterea legilor votate de Dieta de la Sibiu și „redeschiderea Dietei Transilvaniei, pe baza unei adevărate reprezentanții populare, după drept și cuviință”. Alexandru Roman, militant bihorean pentru drepturile naționale legitime, a caracterizat actul dualist din 1867 drept

„Unio duarum contra plures”, titlu dat și unui articol publicat în „Federațiunea”, fapt pentru care autorul a fost condamnat la un an închisoare. Așa cum au fost întemnițați toți autorii Pronunțamentului, în frunte cu octogenarul Vasile Rațiu, fapt care a atras, firesc, protestul solidar al intelectualilor din Țara Românească, care trimit din București o telegramă, la Brașov, „Gazetei Transilvaniei”: Scirea tristă despre tirire a autorilor pronunțamentului la temniță și darea în judecată a tuturor subscriitorilor lui, mișcă adene pre Români din România liberă; ei le urează inimă, bărbăție întru apărarea cauzei naționale; suferințele celor persecutați vor lua capet, ele vor fi încoronate de triumful cauzei celei drepte. Să trăiască Transilvania liberă și independentă de Ungaria! Onore sempiternă celor ce suferă pentru independența ei! (Semnează peste 150 de intelectuali în frunte cu Al. Papiu Ilarian) N.B. Această telegramă s'a expeditat în 30 la 10 ore, 39 m după amiadi, sub Nr. 6586, însă vrasmașii seculari ai națiunii noastre o confiscară la Brașov sub pretextul de nimică că lovise integritatea Statului Ungurescu. Împărtășiți-o cu câți numai veți pute.

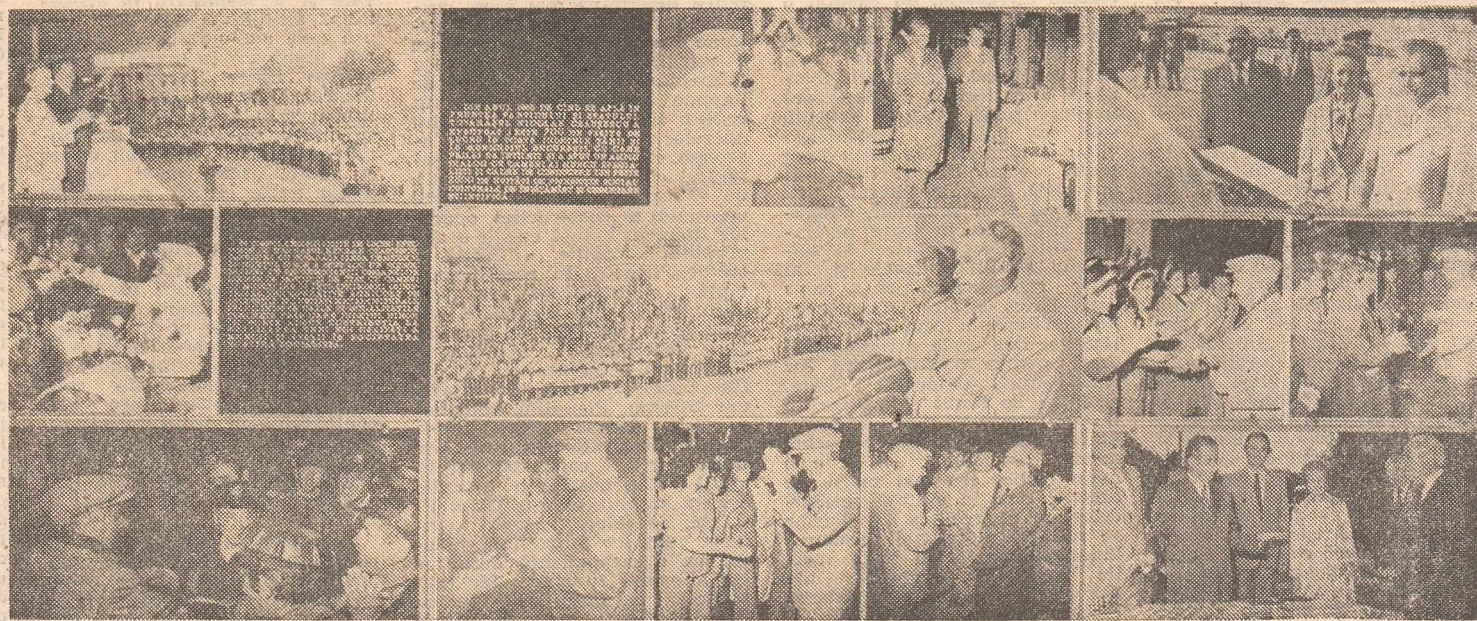
Pe fondul acestor cumplite persecuții, o veste mare descrește frunțile românilor transilvăneni. Revista „Familia” scrie în numărul său din mai 1877: Noutatea cea mai importantă pentru noi se resume în cuvintele „România s'a proclamat independentă”. De altfel, prima carte românească despre

cînd ultimul individ aparținind rasei românești sau slovace nu va fi transformat într-un maghiar veritabil? Alte voci, însă, precum aceea a scriitorului Kestensky Géza, susțin cu tărie politica de stat: Să lăsăm la o parte minciuna convențională că nu am voi distrugerea naționalităților nemaghiare. Da, vrem să le distrugem și trebuie să vom asta. Prin contrast, comportamentul românilor chinuți și umiliți este demn, așa cum reiese limpede din articolul de fond al ziarului „Lupta” din 24 noiembrie 1907 intitulat „Falimentul constituționalismului fals din Ungaria”: Noi, cei nedreptățiți, cei striviți, cei scoși din cadrele vieții constituționale, prin uclăiri viclene, suntem și calomniați de răi patrioți, sîntem limbrați de trădători de patrie și tratați în consecință. Luptele noastre leale și constituționale, în comitate, în parlamentul țării, sunt discreditate, prin o ziaristică perfidă și nepatriotică, și demonii șovinismului zădărnicesc orice lucrare priicoasă, politică, economică, culturală. Stăm umiți în fața pornirilor nechibzuite, aproape sălbătice, ce-și permit sistemul acesta de guvernare în contra noastră. Și ne întrebăm, ce vreau oamenii aceștia? Sau acest fragment dintr-un articol apărut în același ziar, la 20 martie 1910: Dacă politica de exterminare a naționalităților și de contopire a lor în națiunea maghiară se numește politică de pace și invitare la înțelegere între români și maghiari: atunci nevoii sîntem să respingem această invitare, și-l trimitem

cați în temnițe, am fost trasi înainte judecătorilor și a juriului de presă, am fost judecați de oameni care nu ne înțelegeau nici limba, nici nu cunoșteau adevărul pentru care noi ne luptăm. Cupa suferințelor noastre s-a umplut. Noi, cei chinuți și descoperiți, sîntem astăzi și admirat mult poporul ungar. Dar mai tîrziu, cînd l-am studiat îndeaproape și cînd m-am convins de nedreptățile pe care le comite fața de celelalte naționalități care locuiesc cu el în Ungaria, am început să detest șovinismul. Sînt convins că în afara Ungariei nu mai există oameni care să aibă aceleași simțăminte și credeți-mă că aceste injustiții mai devreme sau mai tîrziu vor duce Ungaria la pieire. Lev Tolstoi trimite o scrisoare revistei „A Hir” din Budapesta în care face următoarele afirmații: Ceea ce este mai trist este faptul că în străinătate contele Apponyi are reputația unui pacifist, pe cînd în Ungaria el nu recunoaște nemaghiarilor nici măcar calitatea de oameni! Orice persoană cu mintea sănătoasă trebuie să smulgă masca mincinoasă de pe fața acestui om, pentru a arăta lumii întregi că nu este un binefăcător, ci o pasăre de pradă. Ady Endre face publică, în articolul „Des-

ria poliglotă, că noi nu vom să fim lipsiți de libertatea de om, că proiectul de contrar principiilor pedagogice și legilor metoode, că nu vom să fie sub disciplina amplexurilor diferitelor partide. Că nu vom stagnarea culturalei nici a unui popor, că nu vom desbrăca de simțăminte nobile a poporului și că pentru o bucată de pîne nu vom să fim robi. Învățătorul român a fost totdeauna la culmea chemării sale după împrejurările în cari a trăit — și-a iubit neamul, biserica și progresul — și acum trebuie să fie la culmea chemării sale de adevărat lumnator.

Aceasta era atmosfera în Transilvania la începutul veacului nostru. Cu ea în suflet și-n conștiință se cuvine privită macheta casei militantului național Aurel Lazăr din Oradea, acolo unde, la 12 octombrie 1918, a fost elaborată, de către comitetul executiv al P.N.R. Declarația de autodeterminare a celor peste trei milioane și jumătate de români din monarhia austro-ungară. Fațada are 9 ferestre, una dintre ele fiind în întregime acoperită cu jaluzele. Acolo, în spatele lor, probabil, că s-a lucrat, în taină, cu inima prinsă de dorul libertății atît de îndelung sperate, visate. Alături, într-o vitrină, costumul țaranului Atanasie Toader din Sighiștel, ales din cercul Beiuș-Vascau pentru a merge la marea adunare de la Alba Iulia: cămașă albă cu rîuri, nasturi mărunti, roșii și albaștri, pălărie neagră, haină albă de dimie, elegant decorată, chimir lat, bătut cu multe ținte și, deasupra, eșafa tricoloră, brăz-

Evocare sugestivă a vizitelor efectuate de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe meleagurile bihorene

Fotografii de PAUL AGARICI

Războiul de independență, apărut la Graz în 1878 („Resbelulu Oriental Illustratu” este semnată de doi transilvăneni — A.P. Alessi și Masimu Popu. Ziarele transilvănene publică continuu liste de subscripție, „ofrade pentru soldații români răniți în resbelulu russo-romano-turcescu din anul 1877”.

Anul 1893 rămîne în Istoria Transilvaniei și a întregii Români ca anul Memorandumului. „Dacia viitoare” scria: „Străbunii ne-au conservat limba și pămîntul strămoșesc, părinții noștri, generațiunile care se duce au făcut unirea, independența și mult lucrat-au pentru libertate. Acum e rîndul nostru, nouă ne este dat a completa unitatea națională, a întări libertatea și a face ca egalitatea să nu fie un van nume.

Este greu de imaginat ce vor fi simțit românii transilvăneni atunci cînd Bánffy Dezső, zis „Pașa din Dobirca”, susținea sus și tare, în 1906, că „interesele Ungariei cer ca statul național să fie întemeiat pe șovinismul cel mai neinduplecat”. Pînă și maghiarii protestau la asemenea îndemnuri. Mocsary Lajos, de pildă, scriind, la 5 decembrie 1907, în articolul „Chestiunea naționalităților” publicat în ziarul „Egyetértés”: O frică excesivă ne împinge să comitem acțiuni într-adevăr exagerate. Mă refer la tendința generală de maghiarizare. Știm foarte bine că ici-colo se neagă acest adevăr. Dar atunci pentru ce se aplaudă în mod frenetic, în cele patru colțuri ale țării, ori de cîte ori marele șovin Bánffy Dezső repetă că patria noastră nu va fi fericită pînă

pe contele Stefan Tisza la școala vieții. Acolo să studieze istoria națiunii române și va vedea că poporul român este un element de pace, de ordine și de civilizațiune în stat, prin urmare vrednic de altă viață. „Era lui Tisza” — chiar titlu al unui articol apărut la 7 februarie în ziarul „Poporul român” — este exact și sugestiv caracterizată: Abia am trecut peste prag în stăpînirea anului 1904 și pasul nostru s-a și izbit de unele cioturi puse în calea noastră, ca să ne frîngem grumazul. Se vede că anul acesta a intrat în zodia unui șovinism încarnat care caută să ardă cu fierul roșu tot ce-i stă în cale. Drept are Românul cînd zice că așchia nu sare de parte de tulpină. Spiritul lui Tisza, care stăpînise mai înainte, vreme destul de îndelungată, deasupra noastră, deodată cu anul 1904 a reinviat frănele lui și le-a prin în mina min-pres. de azi, „mina de fier”, cum se numește, pornind tot pe calea bătută de fostul min-pres. Tisza Kálmán. Cu o ură neîmpăcată s'a năspustit stăpînirea asupra noastră, a națiunii române, cu gând să pună capăt oricărui mișcări românești, să sugrume tot ce tutează să răsuflă liber românesc. Dacă ar putea, filele micului meu caiet de inimă ar fi gata să lăcrimeze atunci cînd aștern pe ele cuvintele profesorului Ioan Macovei din Archiud, publicate în „Tribuna”: Astăzi a sosit timpul să ne ridicăm vocea cu mai multă putere și să zicem: pe pămîntul acestei patrii vom să trăim și să murim ca români și numai ca români. Am fost arun-

pe problema națională”, în ziarul „Nagyváradi Napló” din 18 iunie 1907, următoarea profesiune de credință: Am învățat de la cucernicul părinte Pálffy că este patriotic să injuri pe germani, sîrbi, români, slovaci. Oare așa să fie? Dacă este așa, eu declar solemn că nu sînt patriot.

Firește, legile privind maghiarizarea numelor și închiderea școlilor românești au fost cele care au produs cea mai mare durere în Transilvania. Titluri precum „Limba română palmuită”, „Ienicerii ideii de stat”, „Nu primim nume ungu-rești”, „500 de școli românești închise” — inundă primele pagini ale ziarelor. Muzeul orădean le consemnează, oferind vizitatorului șansa de a cunoaște în profunzime, amănunțit nedreptățile acelei triste perioade din istoria noastră. Aici, privind vitrinele cu zăre și panourile conținînd extrasele cele mai semnificative din presa timpului mi-am imaginat cu cîtă dragoste și curiozitate s-ar apropia elevii ce studiază istoria de un corpus de texte care să conțină toate aceste mari adevăruri ale istoriei noastre, așa cum au fost ele exprimate la timpul lor. Iată, spre exemplu, acest fragment din articolul „Glasul unui învățător din Bihor”: Fraților! Apelez la inima, cunoștința și simțul de libertate de care trebuie să fie pătruns fiecare om cult — și vă rog ca eu toții să rădicăm glasul prin care să arătăm lui Apponyi, politicianul care a străbătut întreaga Europa pe la toate congresele internaționale trimbișind libertatea din Un-

dindu-i pieptul. Mai pot fi văzute, în această sală cu totul emoționantă, biroul pe care au fost scrise documentele Consiliului Național Român din Beiuș, aparținînd doctorului Nicolae Bolcaș (și el prezent la 1 Decembrie 1918 la Alba), bastonul dr. Ioan Suciu, unul dintre cei aflați, la 12 octombrie, în casa lui Aurel Lazăr, șase scumiere rotunde și adînci aurite, care au aparținut lui Vasile Goldis. O altă machetă, apoi, a sălii de gimnastică a liceului „Samuil Vulcan” din Beiuș, acolo unde, la 1 Decembrie 1918, a avut loc o mare adunare populară, prilej cu care dr. Constantin Pavel a spus: Neamul românesc din Transilvania prăznuiește de o parte dezrobirea de sub jugul vremurilor de urgie, iar pe de altă proclamă și rostește în fața lumii mari că, în urma drepturilor de liberă dispunere asupra sorții sale, se unește cu frații cu cari de azi înainte întemeiază mindra și în toate darurile pămîntului binecuvîntată România.

S-a inserat. Este, de fapt, cel mai prețios moment al zilei în care poți privi panourile ce prezintă ororile guvernului horthyst, crimele acestuia. Trece repede prin fața lor, dornic să vadă imaginile eliberării Oradei, la 12 octombrie 1944, de către Divizia 3 vinători de munte împreună cu Divizia de voluntari „Tudor Vladimirescu”.

Albă și semeată, clădirea muzeului orădean se zărește de parte ca o stea pe care nu te saturi a o privi și cerceta.

DAN MUCENIC

Anchetă Flacăra

Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfânt testament:

„Creșterea limbii românești și-a patriei cinstită”

S-au împlinit 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București, se convocă „Societatea Literară Română”, ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gândire filozofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atît de important în cîtorirea culturii noastre naționale, ne amintim, dintre atîtea fapte și idei de răsunit, tulburătorul discurs de „receptivitate” pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misiile” cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna: „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l iee de la un popor (...) d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră? În aceste inimii cetim acea dorință ca Societatea Literară

să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la străbuni, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact”.

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbateră deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești”, propunîndu-le drept punct de plecare întrebările ce urmează:

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă?

3) Ce faceți, prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române?

Au răspuns: Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petre Poantă, Val. Condurache, George Alboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion, Constanța Buzea, Cezar Baltag.

Mi se pare excelentă ideea revistei Flacăra de a redeschide discuția asupra limbajului, pornind de la o perspectivă istorică, aceea a apelului de acum 120 al unui om de cultură, care era ministru de externe, pentru a îndemna pe compatrioți la respect și înnoibilare a limbii naționale, „depozitul sacru primit de la străbuni” (Ștefan Golescu), sau cum avea să-i spună în aceeași vreme (peste 3-4 ani numai) tînărul Eminescu: „măsurariul civilizațiunii unui popor”.

Ne amintim că astfel de discuții, ample și cu largă participare, au fost tipare multe numere la rînd în „Contemporanul” din 1954-1955, cu participarea lui Sadoveanu, Argezi, Camil Petrescu, Al. Philippide, Cezar Petrescu etc., iar revista „Limba română” a făcut la fel, adresîndu-se unor personalități de seamă, printre care mulți scriitori, în anii '60. Perioade, aceste campanii de cultivare a limbii au un rol major în sensibilizarea opiniei publice față de formele, exigențele și resursele expresivității, pentru că, așa cum spunea Blaga: „Limba cea de toate zilele e o unealtă și o formă a spiritului”, deci vorbirea e imaginea ființei noastre lăuntrice, mijlocul concret de a cristaliza și comunica ideile și de a stîrni reacții în semenii noștri prin puterea accentului afectiv și prin noutatea detaliilor sugestive, a semnificațiilor subtextuale pe care le aduce „cuvîntul ce exprimă adevărul”; este, firește, vorba de un adevăr obiectiv, al realității din jur, dar și de un adevăr, mai complex și mai greu de îmbrăcat în „cuvînte potrivite”, al simțirii și gândirii, al realității psihologice, complexă și nebuloasă de multe ori...

Preocuparea legitimă din jur nostru în legătură cu „suferințele limbajului”, cu aplăzirea resurselor și a mijloacelor de comunicare, urmărește desigur cîteva obiective menite să redreseze treptat interesul față de corectitudinea, bogăția și expresivitatea limbii noastre literare, despre care un savant de reputație mondială ca venerabilul Alf Lombard (Suedia) spunea că este „una dintre cele mai importante și mai originale limbi” ale continentului, dovadă că și-a consacrat viața studierii ei și a publicat cîteva lucrări monumentale asupra limbii române (cea mai impresionantă: *Le verbe roumain*, 2 volume, 1223 pag., 1954-1955).

Printre aceste obiective ale „creșterii limbii românești” sînt cele legate de trei medii care, prin nivelul limbii, influențează direct masele de vorbitori: familia, școala și mijloacele generale de informare cotidiană, cu nume global: mass-media (presă, bibliotecă, radio-tv); în toate aceste medii, timpul rezervat lecturii influențează decisiv

nivelul intelectual și, implicit, limbajul individual.

„Ideea bună aduce cuvîntul”, spunea Conachi la începuturile literaturii noastre noi și acest adevăr elementar ține tocmai de rivna cunoașterii, a lecturii cit de întinse și de variate care angajează cuvîntul, limbajul, sub toate formele și stilurile, ca o vastă panoramă a experienței autorilor în minuirea limbii, ca modele de valorificare și dezvoltare a lexicului și construcțiilor limbii. Or, azi, toate sectoarele civilizației au căpătat o extensiune și au ritm al tehnizării, al automatizării, al standardizării care abia mai lasă răgaz unei respirații umaniste, unei lecturi de reconfortare spirituală. Mediile amintite stau sub semnul șablonizării nuncii, gândirii și limbajului peste tot în lume și literatura umanistă, lecturile literare au căzut pe plan secundar, obligațiile didactice, la toate nivelurile, fiind copleșitoare în domeniul științelor exacte și al celor social-economice, chiar dacă limba și literatura română figurează pe locul întâi în cataloage. Dar unde e timpul necesar pentru aprofundarea lor prin lecturi, compoziții libere, exerciții de limbă și analize de text? Literatura fiind artă prin limbaj (*Kunst durek Sprache*, zicea Humboldt), — ea e o mare lecție, cea mai mare, de limbaj, căci în sinteza mijloacelor de expresie a scriitorilor se reflectă nu numai tezaurul limbii naționale, cu toate arile istorice și geografice ale dezvoltării lui, ci și rafinarea limbii prin talentul, inspirația, munca scriitorului, cum ne dovedesc manuscrisele eminesciene și miile de variante încercate de mari scriitori pentru a nimeri „cuvîntul ce exprimă adevărul”, — ceea ce constatăm acum în edițiile critice din opera lui Sadoveanu, Blaga, Rebreanu, Pillat, Voiculescu.

S-a spus cu dreptate că o bună limbă literară se învață pe textele literare (T. Vianu), pentru că toate studiile, gramaticile, dicționarele s-au făcut pe bază de texte literare, scriitorii reflectînd capacitatea, corectitudinea, bogăția și expresivitatea unei limbi naționale.

Literatura e o carte deschisă pentru istoria, cultura și limba unui anumit moment din evoluția comunității; ea a fost totdeauna un antidot eficace contra șablonizării, formalismului, platitudinilor vieții și culturii, cu o imensă arie a valorilor expresive, de aceea cultivarea limbii nu poate fi separată de lectură, cit mai multă lectură, dar și timp pentru lectură. Ceea ce constituie o problemă foarte dificilă mai ales pentru tineret. Bibliotecarii din școli și facultăți înregistrează puțini cititori, pentru că îmbogățirea și improspătarea stocului de cărți se află în suferință, pen-

tru că editurile ne sînt datoare cu mai multe cărți bune, bine selectate și repede tipărite. De nivelul acestor cărți, în conținut și expresie, depinde în mare măsură interesul față de puterea și noutatea limbii; fiecare operă de talent e o dovadă de ineputabilă putere a limbii de a se regenera și îmbogăți cu fiecare generație de scriitori.

Continua frămîntare a fondului tradițional al limbii sub pana inspirată a scriitorilor ar putea determina mai ales critica literară și școala la o acțiune susținută de valorificare a originalității și expresivității limbajului operelor literare. Se impune însă observația că atît critica literară cit și studiul operelor în școli se ocupă aproape exclusiv numai de conținutul cărților și fac abstracție de valorile limbajului ca parte esențială a construcției operelor literare. Totuși există o admirabilă tradiție, diferită, a culturii noastre în această privință: ne amintim, cei mai vechi, cu ce plăcere citeam comentariile criticilor de reputație interbelică (Lovinescu, Ibrăileanu, Călinescu, Vianu, Cioculescu, Perpessiciu, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu) despre originalitatea limbajului scriitorilor prezentați, a operelor noi care apăreau în epocă; cite observații subtile asupra stilului, expresivității literare, ce obiectivate în cîntarul valorilor limbajului, judecat ca o componentă definitorie a operei în sine... Iar manualele de literatură pentru licee conțineau lecții de stil și limbaj pe marginea analizelor literare, temeinic făcute, fără rețete prestabilite, fără șablonizări și divagații convenționale. Studiul limbii, al expresivității ei literare nu era și nu poate fi rupt de discuția asupra valorii operelor, necum uitat sau bagatelizat — fapt care face necesară acum intervenția scriitorilor și a criticii pentru a cere prelungirea studiului limbii, măcar sub raport stilistic, și în clasele de liceu. Căci nu ar trebui să uităm o clipă că două opinii de mare autoritate îi recunosc eficacitatea formativă. „Limba și legile ei dezvoltă cugetarea” a scris Eminescu, autorul ațtor comentarii subtile asupra limbajului, artist deplin al stilului expresiv, el, sublinia, în aforismul citat, tocmai forța incitătoare a limbii, pe cînd Hugo a atribuit literaturii, în general, rolul de dezvoltare a limbii, capacitatea de a angaja în fiecare epocă o acțiune profundă de cultivare și de dezvoltare a limbii naționale: „Limba înaintează — scria el — datorită marșului maiestros al marilor scriitori”.

În eterna competiție, sub condeiul scriitorului, dintre cantitate și calitate a cuvîntelor ne-

cesare construcției, instinctul artistic, pasiunea exactității, a noutății și a sugestiei, rafinează contextul și nucleul unei imagini, adună conotațiile la care nu s-a gândit nici un alt vorbitor al limbii, care nu există în nici un dicționar, dar care sporesc mereu puterea de viață a acestei limbi vechi, de o atît de puternică originalitate romanică, cu o sinonimie mai amplă decît franceza, cum a spus-o tot Alf Lombard, tocmai datorită forței sale de conservare și de asimilare în același timp. Edițiile critice noi, despre care am vorbit, cu variante uimitoare la textul lui Rebreanu, Blaga, Sadoveanu etc., ilustrează tocmai bogăția, cantitatea și calitatea limbii, supusă mereu retusului, perfecționării și înnoirii. Cînd un editor și istoric literar scrie despre ediția nouă, critică, a operelor lui Blaga, vorbind despre teatrul lui, că „analiza variantelor e fascinantă”, detaliul în sine e grăitor pentru ceea ce ne poate da studiul literaturii în procesul cultivării limbii literare. Critica și școala ar trebui deci să pună în valoare noutatea și expresivitatea stilului unui autor și acele aspecte ale construcției lingvistice care dau contextului un profil definitoriu pentru viziunea și sensibilitatea scriitorului. E sigur deci că literatura, presa, revistele sînt factori dinamici în cultivarea limbii.

Cu o îndelungată activitate de cercetător și dascăl de limbă, am avut prilejul multor experiențe didactice în toate treptele de învățămînt, dar mai ales în seminariile cu studenții filologi de la noi și din universitățile franceze unde am lucrat (Paris, Lyon). Am reușit și să tipăresc cîteva cărți și să colaborez la mari lucrări de interes deosebit pentru cunoașterea și cultivarea limbii noastre literare. Sper ca volumele: *Scriitori români despre limbă și stil* (4 ediții, 1955-1984), *Sintaxă și stilistică*, *Momentul Eminescu în dezvoltarea limbii române literare*, *Studii de stilistică și limbă literară*, *De la cuvînt la metaforă în variantele lirice eminesciene*, *Dicționar de sinonime*, *Cultură și limbaj*, ca să le citez pe cele mai direct legate de problemele în discuție aici, — să fie de o oarecare folos celor ce vor să se documenteze asupra „creșterii limbii românești” în perspectivă istorică și în actualitatea dezbaterilor despre modernizarea și dezvoltarea limbii și literaturii naționale. Am putut apoi, din perspectivă romanică, să cunosc și să difuzez unele contribuții erudite străine asupra specificului romanic al limbii noastre, — cu precizări de mare interes și pentru învățămîntul nostru care nu poate face abstracție de acele studii de înaltă

specialitate, publicate pe di-

verse, meridiane, punînd în lumină valori de structură și de expresivitate, de mare cuprindere, deosebit de instructive pentru cunoașterea și cultivarea limbii. Alf Lombard (Suedia), Alain Guillemlou, J. Goudet (Franța), L. Galdi (Ungaria), R. Tagliavini, M. Ruffini (Italia), W. Bahner (R.D.G.) sînt cîteva nume care merită grațitudinea noastră pentru ceea ce au făcut, studiînd și difuzînd limba și cultura noastră, în lume.

„Limba nebruit mator iaște” spunea Cantemir, — cu aplicație la istoria noastră dar și la propria-ne individualitate, căci prin limbaj se manifestă nivelul de înțelegere, de cunoștințe și de sensibilitate individuală; *speculum animi* (Seneca, — adică „o oglindă a sufletului”), cu altă formulă, cam aceeași idee ca la Blaga. De aceea, limba ca mijloc de expresie, ca sinteză a puterii spiritului este un neistovit instrument de formare a ideilor și de concretizare a lor și a sensibilității umane. Sînt două fraze din opiniile literare, exprimate de Sadoveanu (1955) și de Argezi (1958), într-o epocă în care, ca redactor al revistei *Limba română*, încercam să consemnez cîte ceva din experiența scriitorilor în domeniul rafinării limbajului literar. „Primeniții textele ca să intre în sufletul cetitorilor apa vie a frumuseții”, a rostit îndemnul final, atît de memorabil, Sadoveanu, adresîndu-se tineretului generației de scriitori. „Apa vie a frumuseții” e o formulă metaforică de mare adîncime și sugestie, pe care gîndirea și sensibilitatea scriitorului o poate realiza în operă, prin talent și muncă, — prin atașamentul său constant față de tezaurul limbii naționale. Dar cite cuvînte adînci și inspirate n-a rostit Sadoveanu despre datoria noastră, a fiecăruia, de a cunoaște și respecta tezaurul limbii, de a-l folosi cu bună chibzuială și de a-l îmbogăți și înnoia pe măsura puterii noastre individuale... Testamentul lui literar a fost mesajul despre limbă și artă literară, rostit la 1-2 martie 1955, într-o Sesiune specială a Academiei, organizată la cerearea lui, și a fost cîntecul lebedei: peste cîteva luni boala punea capăt activității sale create, chiar dacă omul a mai trăit chinuit pînă în octombrie 1961.

Formula lui Argezi e mai complicată și mai metaforic exprimată, cu o amplă conotație, legată de rolul esențial al scriitorilor în dezvoltarea și rafinarea limbajului, de unde și puterea de atracție și de sugestie a stilului lor: „Limba ținde la calipuri; scriitorul e chemat să le sfarîme, să dea cuvîntelor orientările sale, să le dozeze cu fantezie, să cioplească din nou calapoadele, după pasul cugetării lui.” Sinonimele, marcate afectiv aici: *calip-calapod*, — adică șablonizării, se opune creația scriitorului care poate doza cu fantezie cuvîntele, înzestrate cu o semnificație nouă, „după pasul cugetării lui.” Fraza luminează mai concret teza generală a lui Hugo, citat mai sus, și e congruentă ideii lui Blaga: „Scriitorul nu e atît un minutor al cuvîntului, cît mai ales un mintuitor al lui”, în sensul că îl poate atribui, prin vecinătăți neașteptate, semnificațiile cele mai adînci și mai nobile, — acele conotații rostite o singură dată în istoria unei limbi și care compun stilul, expresivitatea frapantă a contextului. Prin sintagme metaforice, creativitatea unui text imprimă valori unice (*hapax legomena*, în Poetica lui Aristotel), valori definitorii, totdeauna incitante și instructive pentru lubitorii de limbă.

Limba fiind deci „o unealtă și o formă a spiritului”, un tezaur istoric de spiritualitate românească, ea impune tuturor nu numai respect, ci și o rivnă constantă de a o stăpîni și înnoia.

GH. BULGAR

Dovadă grăitoare a frăției

(Urmare din pag. 9)

cante ale culturii românești. Geo Bogza, Elie Carafoli, Mihai Beniuc, Zeno Vancea, Edgar Papu, Radu Boureanu, Ioan Alexandru, Eugen Barbu, Dumitru Radu Popescu, Augustin

Buzura, George Bălăiță, Constantin Toiu, Constantin Chiriță, Adrian Marino, Nina Cassian, Ion Vlad, Mircea Zăciu, Ovid S. Crohmălniceanu, Ion Ianoși, Romulus Vulpescu, Sorin Titel, Mircea Ciobanu, Ana Blandiana, Grete Tartler, Fănuș Neagu, Titus Popovici, Ion Băieșu, Mircea Radu Iacoban, și încă mulți alții din diferite generații au onorat cu eseurile lor aceste volume înlesnind cititorului român o receptare adecvată.

Desigur, la reușita acestei colecții a contribuit cu o pondere definitorie prin talent, dăruire și probitate profesională pleiada traducătorilor, compusă și ea din reprezentanții diferitelor generații: Aurel Buteanu, Emil Giurgiuca, Costa Carei, Eugen Jebeleanu, Veronica Porumbacu, Nina Cassian, Romulus Guga, Ladislau Hegedus, Yvette Davidescu, Adrian Hamza, Ion Covaci, Corneliu Bala, Livia Bacriu, Paul Drumaru, George Sbarcea, Gelu Păteanu,

Constantin Olariu, Gemma Zimveliu, Tudor Baltes, Aurel Șorobetea și alții. Unii din traducători nu mai sînt în viață, dar talmăcirile lor au intrat definitiv în patrimoniul valorilor comune; alții continuă făurirea unor noi punți spirituale cu o menire și valoare intrinsecă greu de apreciat. Nu-l un secret, critica traducătorilor, dezbaterile teoretice în presa literară a fenomenului cultural de primă importanță intruchipat în talmăcire, este încă deficitară.

Acordarea unei atenții sporite realizărilor din acest domeniu depășește sfera esteticului. Încurajarea și aprecierea cuvîntului muncii de traducere constituie o modalitate de desăvîrșire a unității frăției a tuturor fiilor României, caracteristică și obligatorie mai ales activității politico-educative și culturale, care reies cu claritate din cuvîntarea secretarului general al partidului la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste.

Poeme

de ION BRAD

Alungă-mă

Alungă-mă, iubita mea, să plec,
In ochii tăi să nu mă mai inec,
Inotător in apele prea clare
De-atita rivnă grea și incordare.
Alungă-mă cu adieri de gene,
Cu-nverșunarea nopților viclene
Topite in păcatul edenic și regretul
Că temelia ființei se macină cu-nctelul,
Alungă-mă cit încă și eu te las să pleci,
In mine ca-ntr-o mare să nu te mai ineci !...

Nocturnă

Telefonul... Nici un cuvint...
Tăcere cosmică...
Ești tu la capătul firului
Ce mă leagă de fantasmale nopți ?
Șoptește-mi măcar o silabă
Să pot ghici adincimea
Furtunii ce te face să taci
Ca o pădure mihnită,
Ca antenele fulgerate,
Ca umbra soarelui
Fugind peste suflète...
Măcar o silabă șoptește-mi

In pilnia neagră a nopții
Adincă, răscolitoare
Ca valea ecoului...

Caniculă

Prea multe anotimpuri ne persecută
Cu trecerea lor bruscă, amețitoare,
Prea ne cîntăresc viața
Cu măsurile lor imprezibile.
Vino în Nord, iubito, în Nord
Unde ne-așteaptă urșii polari
In somn să cîntăm
Pe clapele viscolului,
Să patinăm pe oglinda de fum
A o mie de lacuri ascunse.
Toate poveștile se vor muta
In singele nostru
Curgerea lor semănînd
Cu nopțile albe. Trezește-te,
Trezește-te, dezbracă-ți cojocul de gheață,
Să văd dacă sinii tăi mai pulsează,
Intorși către Sud, arătîndu-mi lumina
Luată pe aripi de păsări ciudate.

Semn

Auzi cum trece steaua
Pe cerul altor stele ?
Vuieste universul
De gindurile mele.

A noastră e ? Ori numai
O umbră-i ce s-aniă
Ca de cerdacul nopții
Speranța din verbină ?

Citește-i tu destinul
In ochii mei, preatristii,
Și fă-mi un semn pe fruntea
De lut, precum artiștii.

Duminecă

Duminecă... Nici clopotele... Nici tu...
Aerul joacă pe-acoperșuri
Ca ursul pe jar...
Codrii-s departe... Păsările absente...
De mult nu mai am amintiri...
Doar stinca din mine așteaptă
Ploile s-o inverzească,
Pletele tale să-i plîngă
Pe umeri cu negre suvoaie...
Adună-te, toamnă, adună-te
Și las-o să vină
Din toropelile verii,
Pe cîntec de toacă să vină,
Pe aripi de clopote mari,
Să-mi întorcă izvoarele
Din țara copilăriei...

Casele poetei

Dacă nu aș fi știut că femeia din fața mea — pe care o surprinsesem stînd în picioare și vorbind cînd la un telefon, cînd la altul, mai dînd între timp și cite-o lămurire celor care-i deschideau ușa cu cite o-nțebare, fără să o părăsească măcar o clipă zîmbetul și seninătatea ochilor — este poeta Lucia Olaru Nenati, aș fi putut crede că am nimerit într-un dispeccerat, nu în biroul directorului Teatrului „M. Eminescu” din Botoșani. Problemele artistice nu se mai alegeau de cele administrativ-organizatorice, năpădeau toate într-o singură direcție — rezolvarea, iar la capătul firului ei — poeta. Cum s-or fi împăcînd unele cu altele ? Scena m-a făcut să-mi reamintesc că în urmă cu aproximativ zece ani poeta trăia cu același patos tensiunea reorganizării Casei memoriale „M. Eminescu” din Ipoștești, dorind ca acest lăcaș de cultură să se apropie cît se poate mai mult de înălțimea „Lucașăruului” poeziei românești. Eminescologii noștri (Augustin Z.N. Pop, Gh. Bulgăr, Zoe Dumitrescu Bușulenga) se obișnuiseră să o revadă pe tînăra poetă, venită iar și iar pentru o nouă consultație, convorbire privind înălțarea și asezarea acestui edificiu cultural.

— Toată ființa mea spirituală, se mărturisește poeta, se mișcă în spațiul eminescian, și pentru aceasta nimic din ce gîndeam nu mi se părea irealizabil.

Dar cînd Casa a ajuns să găzduiască și să pună sub privirea lăuntrică a vizitătorilor imaginea complexă a vieții și creației poetului nepereche, Lucia a primit o nouă misiune — Teatrul de păpuși „Vasilache”. Aici a luat totul de la capăt. Copiii aveau nevoie de o Casă a lor, unde lumea lor să fie văzută și auzită. Cine era mai nimerit pentru crearea universului copilăriei decît o poetă ?

— Mai puteam scrie o carte de poezii pentru copii, dacă nu lucram și gîndeam zi de zi pentru ei ?... se bucura Lucia întocmai ca un copil.

Pentru că Lucia este poate cel mai tînăr director de teatru din țară, și pentru că este pe la-nceputul acestei noi misiuni încredințate de organele de partid și de stat botoșanene, am ținut să-i aflăm gîndirea și simțirea despre ceea ce face și vrea să facă în viitor în teatrul lui Eminescu. S-o lăsăm să se mărturisească :

— Un colectiv de actori este ca orice colectiv de creație cultural-artistică, cu specificul muncii lui.

Vreau, vrem cu toții să împlinim acest colectiv, adică să instaurăm un spirit de colectivitate, fără de care nu se pot realiza lucruri notabile, deosebite. Unui teatru de provincie nu-i vin spectatorii de la sine, el trebuie să și-i facă, să și-i formeze, cu trudă, cu dare, cu spirit de echipă. Vrem să realizăm ceva care, din păcate, nu prea se face : să formăm și să afirmăm mari talente, personalități artistice, care să și rămînă aici, la Botoșani.

Actorilor tineri le deschidem cele mai ferecate porți pentru afirmare. Lucrăm în acest scop cu regizori-studenți, tocmai pentru a le crea climatul cel mai adecvat. Roadele se și văd : tînăra actriță Maria Roxana Ionescu a obținut un prim premiu pentru interpretare, iar, mai recent, Dan Puric a „smuls” Premiul special, al juriului „Galei tinerilor actori” de la Costinești.

Celor două Case, Lucia le-a dăruit două vieți, pe cea de a treia o făurește acum. Nu-i trece prin cap pic de gînd să se abată din drum. Aștept cu nerăbdare editarea cărții sale de meditații despre viață și artă. Viața cere artă și arta cere viață. Nu pot exista una fără cealaltă.

Ce știe și vrea să știe Lucia, se poate citi și în versurile ei : „Eu știu cu sufletul stîng de la inimă / Și cu cel drept de la dreptate / Vuietul apei cum din spire minimă / Noaptele de noaptele spre maximă bate.”

MARIN RADU MOCANU

NICOLAE CORJOS:

„Sînt un regizor de echipă”

(Urmare din pag. 9)

— siguranța punerii în cadru, de la Gheorghe Vitanidis — forța discursului în artă și nu numai, de la Sergiu Nicolaescu (alături de care am lucrat ani de zile ca regizor secund) — cum se insuflă de platou senzația de viață în acțiune și așa mai departe. Apoi, dincolo de toate acestea, trebuie să fie la mine și un tic povestea aceasta cu învățatul.

— Un tic ?

— Da. Părinții mei au fost învățători. De la trei ani am crescut în clasă. Probabil că acele clase modeste din Băicoana copilăriei mele, în care făceam desenind mai multe ore pe zi, învățînd înainte de vreme scrisul și cititul, m-au modelat într-un fel anume.

— Dacă mai adăugăm și faptul că ați absolvit o școală pedagogică de învățători... Ce ați păstrat din această apropiere cu profesia de dascăl ?

— Dragostea pentru muzică (am cîntat la vioară mulți ani după ce terminasem școala pedagogică, iar azi, în familia mea, muzica este demult o profesie) și familiaritatea cu mediul școlar. În multe din filmele mele (în cele la care am fost regizor secund, în cele peste treizeci de documentare, în cele cinci lung metraje) școala, clasa cred că sînt un fel de leitmotiv. O anume plăcere de a filma școala, pe care o înțeleg probabil mai bine decît alții, trebuie trecută la acest capitol.

— Cine, ce v-a făcut să re-

nunțați la cariera pedagogică ?

— Foarte probabil că actorul Ion Dămian, care îndruma echipa de teatru (mai bine zis de recitatori) a școlii noastre de învățători, unde mă remarcasem. Dar de renunțat cred că n-am renunțat. Munca într-o echipă de filmare are mult din atribuțiile profesoratului.

— Ar accepta și actorii ceea ce spuneti ?

— Sînt convins că da, pentru că actorii cu care am lucrat îmi cunosc vorba : „La mine face flecare ce vrea” asta înseamnă că înțeleg să lucrez cu colaboratorii mei într-o atmosferă de destindere (care evident, nu exclude exigența) în care starea de creație să nu aparțină doar regizorului, ci tuturor, mai ales actorilor. În ce mă privește, sînt un regizor de echipă. Cred că nu se poate face nimic bun în afara unor relații de echipă bine sudate. Odată cîștigat acest punct, las actorilor deplină libertate. Cred că e necesar ca ei să simtă că ceea ce fac este al lor și nu o dorință impusă de regizor, pe care, vor-au vor, trebuie s-o îndeplinească. Așa că priceperea pedagogică, tactul — atît cît l-am avut de la natură sau l-am deprins, pot-tim !, la școala de învățători mi-a folosit în flecare clipă.

— Unde așezați actorul în mecanismul realizării unui film ?

— În punctul cheie. Am învățat, cum spuneam, de la Lucian Pintilie ce capital minunat este actorul, natura umană ca instrument artistic și am rămas fidel acelor revelații de tinerete. În locul dialogului pe care-l purtăm acum, ar fi fost cu siguranță mult mai nimerit un interviu cu oricare dintre interpreții filmelor mele. În fața publicului, ei, actorii sînt intruchiparea ideilor noastre regizorale, prin ei sînt valorificate toate eventualele noastre calități.

— Ultimele două filme pe care le-ați semnat — și care

v-au adus și o mare popularitate în rîndul spectatorilor — sînt filme ce și despre tineri. Înainte de a vă întreba asupra opțiunii tematice — ce a însemnat lucrul cu actori foarte tineri, ba chiar și cu neprofesioniști, în DECLARAȚIE DE DRAGOSTE ȘI LICEENII ?

— Ceva asemănător muncii unui învățator în acele clase din vreau cîtun de munte, unde trebuie să predea simultan unor copii de vîrste diferite. Asta ca să rămînem în aria comparațiilor cu mediul didactic. Altfel spus, un efort suplimentar de aducere la același numitor — al stării de creativitate — a fiecărui interpret, indiferent de vîrstă, de experiență, dar, cred eu, și un cîștig care a venit ca o răsplătă pentru riscurile asumate : sinceritatea, autenticitatea. Dacă Declarație de dragoste și Liceenii au avut un asemenea succes de public este, probabil, pentru că ele au reușit să vorbească limba tineretii, fără prea multe biblicii. Reușita o datorez, în egală măsură, colaborării cu scenaristul, profesorul și scriitorul George Șovru, un „profesionist al sufletului tînăr”, ca să zic așa.

— Filmul cu tineri și despre tineri e o opțiune conjuncturală ?

— Nu cred. Am iubit și iubesc necondiționat meseria de cineast și, în toți acei ani cît „am învățat” spre a o putea face pe cont propriu, semînd deci ca regizor principal propriile mele filme, n-am încetat să-mi definesc opțiunea. Mi-am dorit și-mi doresc să fac filme cu sentimente tineresti, hrînite de o stare de spirit tinerească. Vreau să fac, mai departe, filme de dragoste, pentru că, vorba (întorsă pe toate fețele) a lui Marin Preda : dacă dragostea nu e, film nu e. Eu cred că astăzi, ca întotdeauna, tinerii au nevoie de astfel de filme, de filme care să emoționeze, care să ajungă la sufletul

lor prin emoție, prin sensibilitate, prin frumusețe. Mulți soteresc asemenea lucruri ca fiind desuete, depășite de noile stiluri cinematografice.

— Nu credeți în modernitate ?

— Nu în modernitatea cu orice preț. După cum nu cred nici în ideea că filmele mele cu tineri ar ține de „stilul retro”. Cred că, în materie de stil, criteriul este unul singur : sinceritatea. Este inutil să ai „stil” dacă ceea ce faci este inautentic, desprins de cerințele celui mai elementar realism.

— Și totuși, tinerii spectatori de la Costinești v-au sesizat, în discuțiile din cadrul Galei filmului cu tematică pentru tineret, tocmai unele „stilizări” ale realului, idealizarea situațiilor de viață. Credeți că viața liceenilor este exact așa cum o prezentați în LICEENII ?

— Cred că este și așa. E firesc să nu poți reda întreaga complexitate a realului. Eu aleg un unghi, o „felie” a realității, pe care o „colorez” conform sensibilității mele, conform bagajului de idei pe care le propun. Chiar dacă viața tinerilor nu este numai așa cum o prezintă filmele mele, important mi se pare că ei aderă la acest model de existență prin emoție participativă. Succesul de public al ultimelor două filme pe care le-am făcut m-a asigurat că merg pe un drum durabil.

— Ați colaborat la realizarea multor filme de război, istorice, de aventuri, filme cu mari desfășurări de forțe umane. Cum se explică totuși opțiunea dumneavoastră pentru această zonă stilistică a filmului de dragoste, a filmului de tineret ?

— Probabil că aici sînt eu cu adevărat, iar experiența anterioară a fost menită doar să-mi echilibreze structura. În orice gen există, în simbură, toate genurile, așa, ca niște ecouri. O

scenă de dragoste nu se poate realiza cinematografic, fără o vastă experiență cinematografică, fără exercițiul filmării realului din toate unghiurile, pentru că nimic nu este în sine, totul este în legătură, în complexitate. Nu e mai puțin adevărat că în tot ceea ce am făcut, ca regizor secund, ca autor de filme documentare, ca regizor principal, în filmele mele mai vechi sau mai noi, fie Ora zero, Pădurea nebună sau Alo, aterizează străbunica, ori acestea, mai recente și mai cunoscute — Liceenii, Declarație de dragoste, un leitmotiv al nostalgiei, al sentimentalismului (nu mă feresc deloc de acest termen !), al sensibilității. Acesta sînt eu și înțeleg să nu mă falsific tocmai în ceea ce mă reprezintă mai profund : profesia.

— Cum ați primit succesul, fie el și de public, al ultimelor dumneavoastră filme ?

— L-am dorit, desigur. M-am pregătit ani și ani pentru înfrînerea cu el. Cum l-am primit ? Cu sentimentul că am găsit calea de comunicare cu spectatorul. Nu există satisfacție mai mare pentru un artist decît aceea de a se face înțeles de cei care-l receptează.

— Ce veți face în continuare ?

— Lucrez la un alt film cu tineri și despre tineri, care se va numi **Extemporaj la dirigenție**. Cum vedeți, sînt consecvent. Deocamdată nu mă gîndesc decît la ceea ce fac. Mai departe, vom trăi și vom vedea. Tot ce pot să-mi doresc este ca fiecare film al meu să primească premiul tineretii. Va fi un semn că mai am dreptul să vorbesc despre această vîrstă care, cred eu, deține cheia a tot ce este mai profund omenesc. Luați tot ce voi face de aici înainte ca pe o declarație de dragoste către spectatorii filmului românesc, către toți cei cărora le datorez șansa acestei profesii.

Românii și-au demonstrat din totdauna utriașele disponibilități pentru creația și creativitatea tehnico-științifică. Să nu uităm că pe teritoriul țării a apărut, de pildă, primul vagon pe șine, iar moara cu făcâie a anticipat cu câteva veacuri celebra turbină Pelton. Ca să nu mai vorbim de realizările lui Babes, Pulescu, Odobleja - autorii unor invenții și descoperiri prioritare pe plan mondial, chiar dacă la data respectivă nu au fost recunoscute ca atare. Dar demonstrația plenară pentru această vocație a poporului nostru a fost făcută abia în anii puterii populare când știința, ridicată la rang de politică de stat, a creat teren fertil pentru afirmarea și încurajarea talentelor virtuale, creativitatea științifică devenind, nălmățită Festivalului Național „Cântarea României”, o veritabilă mișcare de masă. S-au adunat, astfel, toate datele pentru ca invenția să se constituie în România ca o disciplină independentă, o nouă ramură a științei naționale. Așa se face că în urmă cu mai puțin de trei ani, avea loc la Iași o premieră națională; Simpozionul de invenție, reunind un mare număr de specialiști.

Care este drumul parcurs în acest răstimp? Iată punctul de pornire al unei recente discuții purtate cu organizatorul celui dintâi simpozion național de invenție, autor, în același timp, al primului curs de invenție apărut în România: prof. dr. ing. Vitalie Belous șeful catedrei „Mașini-unelte și scule” din Institutul Politehnic Iași.

— Dialogul nostru începea în 1984 cu o definiție. Atunci se știa foarte puțin despre ceea ce înseamnă invenția. Pașii au fost uriași.

— Se poate spune că invenția a progresat în ultimii ani, iar o definiție unică nici nu este posibilă. Ea rămâne o știință și artă a creației tehnice, rămâne o știință și artă a parcurgerii optime a întregului drum de la formularea temei de creație până la implementarea industrială a acesteia. Deci, ea se constituie — acesta este elementul nou — ca o praxeologie a demersului creativ. Trăim o epocă în care trebuie să facem lucruri bune, din ce în ce mai bune. Este cinci-nalul eficienței. Eficiența trebuie definită: ce înseamnă, cum se ajunge la ea? Or, de asta se ocupă praxeologia. Demersul creativ este indispensabil, iar asigurarea eficienței este un lucru de la sine înțeles.

Invenția, așa cum a fost ea structurată la Iași, așa cum a apărut publicată — într-un domeniu mai restrâns, al construcțiilor de mașini — este o praxeologie a demersului creativ, a optimizării și eficientizării umane prin creație.

— Acum trei ani abia apărui-

se primul curs de invenție și aveau planuri îndrăznețe.

— Era un curs litografiat. Vreau să vă spun că la solicitările diverselor centre din țară a trebuit multiplicat de șase ori.

— Sase ediții ale unui manual litografiat este un unicat care demonstrează extraordinarul interes.

— A apărut după aceea și un manual la Editura „Junimea”, prezentat cu ocazia celui de-al doilea simpozion de invenție. S-a epuizat în câteva zile. Interesul pentru invenția a depășit de mult granițele învățământului superior. La Iași se făcuseră acum cursuri cu profesorii, inginerii și maistrii din învățământul mediu, pentru a asigura creșterea spre performanță a viitorilor creatori în tehnică de

la cantitate, este singura posibilitate la ora actuală de a realiza calitatea. Inginerul pe care-l pregătim trebuie să aibă patru funcții de bază: să cunoască tehnica, să aplice tehnica, să conducă tehnica și să creeze tehnica. Dacă funcția a patra ar fi onorată de jumătate din numărul de ingineri, cursurile de invenție ar fi complet inutile. Cum lucrul acesta nu se întâmplă încă, cursurile sunt necesare în învățământul superior și post-universitar. La ora actuală sunt generalizate cursurile de invenție în cadrul activității de cercetare-proiectare la toate facultățile de Iași, la multe facultăți din Institutul Politehnic București, la Timișoara, Brașov și Galați.

— Tendința este, așa cum spuneați, de a depăși granițele uni-

versitare. Este și motivul pentru care v-am intilnit, nu de mult, la Constanța cu prilejul inaugurării unui curs de invenție.

— Este primul curs de acest gen care se desfășoară în țară, după cele de la Iași, căci la noi s-a ajuns deja la cea de-a cincea ediție a acestor cursuri, cu inginerii din județ. Iar anul acesta, cursul are o participare mult mai largă, fiind urmat de specialiști din București, Cluj-Napoca, Bacău, Constanța, Piatra Neamț etc.

— Iată deci, cei care ce în 1984 era doar un deziderat — o școală de invenție — a devenit fapt împlinit.

— Proliferarea acestor genuri de cursuri este extrem de utilă. Se cultivă și o pornire interioară a individului pentru a realiza lucruri folositoare societății. A crea din inițiativă proprie este o problemă și de educație. Înșiși creația este o manifestare de patriotism. Există o serie întreagă de români care au adus contribuții esențiale în domeniu — în afară de Odobleja care este, sigur și fără nici un echivoc, părintele invenției.

Sint oameni cu peste 100 de invenții care știu cum trebuie să acționeze în procesele de proiectare, ca actul de creație să fie deliberat și forțat. După părerea mea, invențiile se clasifică în trei categorii. Sint

mergem la sigur. De aceea, există și a treia categorie — invenția logic determinată. Se formulează logic tema de creație și se folosesc metode și tehnici de căutare metodologică — deci logică — după care se găsește, în final, soluția — obligatorie. Personal, mi-am făcut o reconstituire a proceselor proprii de creație, încercând să stabilesc logica. Nu am putut-o stabili decât pentru 90 la sută din invențiile proprii. Asta nu înseamnă că celelalte nu au logica lor. N-am găsit-o eu pină la ora actuală.

— O mare parte din timp îl dăruieți acum pentru a-i învăța pe alții să creeze.

— Este, cred, și mai important, pentru că inventatorul este un mijloc de producție și a produce un mijloc de producție este extrem de folositor societății. De aceea, inventatorii — vorbesc de cei de performanță — care au structurat deja o invenție proprie, adică o mică praxeologie a demersului creativ personal, n-au dreptul să fie egoiști. Ei sint obligați să dezvăluie lucruri noi pentru o îmbogățire efectivă a invenției, o știință structurată, dar care trebuie restructurată. Eu, deja m-am apucat să scriu altceva, altfel, pentru că am mai aflat niste lucruri — cum se creează în chimie, cum se creează în construcții, în elec-

trotehnică etc. Nu sint domeniile mele, dar specialiștii — marii noștri inventatori în ramurile respective — care sint cuprinși în Comisia de invenție a Academiei R.S.R., ce funcționează la Iași — au prezentat acești algoritmi ai creației, specifici pe domeniu. Invenția nu poate fi contribuția unui singur om, evident. Un om poate sintetiza ceea ce fac ceilalți, fiecare în domeniul lui de activitate.

— Care ar fi obiectivele invenției în actuala etapă?

— Trebuie ca la nivel național să ajungem de la 1.500 de invenții cite facem acum, la un minim de 15.000—20.000, ca să ne instalăm bine în partea din față a plutonului care alearga în maratonul acesta al creației. Ne situăm în prezent pe un loc onorabil, locul 16 la densitatea de invenții pe plan mondial. Deci, sintem undeva prin față. Dar, întotdeauna creația tehnică și știința trebuie să meargă înaintea dezvoltării industriale. Dacă sintem o țară mediu dezvoltată industrial, gîndirea noastră tehnică trebuie să fie ca într-o țară înalt dezvoltată industrial. Și, după părerea noastră, se poate ajunge la acest deziderat în 3—4 ani. N-ăș vrea să folosesc vorbe mari, dar românii are caractere native pentru creație, pe toate planurile. Dovadă că am dat atîta creații atunci cînd condițiile interne erau jalnice. Vuia, Vlaicu, Coandă, ș.a. au trăit în condiții grele și totuși au creat atît de mult. Nu ne vom ierta niciodată dacă în anii acestia, cînd avem condiții materiale, industriale, tehnice, nu apar alți Vuia, Vlaicu, Coandă. Dar, pe lîngă acești asi care vor trebui să se dezvolte, este necesar să fie cuprinși masa mare a inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor, unde există o mare capacitate creatoare.

— Invenția încearcă, deci, o integrare în această linie generală a dezvoltării potențialului creativ.

— Da, pentru că acesta nu este suficient valorificat la ora actuală. Se spune că doar unu la sută din potențialul creierului este folosit. Un creier uman cu circa 16 miliarde de neuroni și cu circa o sută de mii de contacte sinoptice are posibilități ce se inscriu cu o cifră cu 15 zerouri, deci depășeste orice mașină electronică de calcul. Și nu se folosesc toate aceste posibilități. Nici nu se pot folosi toate, dar, cu cît vor fi mai multe, cu atît creierul uman se va dezvolta în continuare. Este un organ care nu trebuie cruțat deloc. Cu cît este folosit mai mult, cu atît trăiește mai mult.

— Iar de viața lui depind și caratele aurului nostru cenușiu.

LIANA MOLNAR ■

Gîndiți băieți, gîndiți mult, gîndiți bine!

Dialog despre starea invenției cu prof. dr. ing. VITALIE BELOUS

pe băncile școlii. Performanța pleacă astăzi de la vîrste nebănuite de înfrăgite. Obiectivul pe care ni l-am fixat deocamdată este acela de a transforma miscarea românească de invenții dintr-o activitate de elită într-o activitate de masă.

— Saloanele de invenții și inovații organizate în ultimul timp de Oficiul Național pentru Invenții și Mărci în diferite județe ale țării, numărul mare de noulăți prezentate de fiecare dată de autori, proveniți din toate categoriile socio-profesionale, dovedesc faptul că sintem pe drumul cel bun. S-ar putea naște, însă, și o întrebare: De ce ne trebuiesc atîtea invenții?

— Este un domeniu, în care calitatea nu poate să apară decît pe fondul unei mari cantități. Nu există o invenție de valoare fără alte 50 normale. Asta nu înseamnă că cele 50 nu sint importante.

— Reprezintă treptele unei scări.

— Și asta. La mine, de exemplu, este specific acest lucru. Nu puteam să ajung la a 15-a invenție fără să clădesc scările prealabile. O mașină nu conține o singură invenție, ci sute. Sau, un avion. Nu se poate inventa un avion acum. Un avion modern are în structura sa 2.000—3.000 de invenții în termen de valabilitate. Așa că, nu poate fi vorba de a renunța

la cantitate, este singura posibilitate la ora actuală de a realiza calitatea. Inginerul pe care-l pregătim trebuie să aibă patru funcții de bază: să cunoască tehnica, să aplice tehnica, să conducă tehnica și să creeze tehnica. Dacă funcția a patra ar fi onorată de jumătate din numărul de ingineri, cursurile de invenție ar fi complet inutile. Cum lucrul acesta nu se întâmplă încă, cursurile sunt necesare în învățământul superior și post-universitar. La ora actuală sunt generalizate cursurile de invenție în cadrul activității de cercetare-proiectare la toate facultățile de Iași, la multe facultăți din Institutul Politehnic București, la Timișoara, Brașov și Galați.

— Tendința este, așa cum spuneați, de a depăși granițele uni-

versitare. Este și motivul pentru care v-am intilnit, nu de mult, la Constanța cu prilejul inaugurării unui curs de invenție.

— Este primul curs de acest gen care se desfășoară în țară, după cele de la Iași, căci la noi s-a ajuns deja la cea de-a cincea ediție a acestor cursuri, cu inginerii din județ. Iar anul acesta, cursul are o participare mult mai largă, fiind urmat de specialiști din București, Cluj-Napoca, Bacău, Constanța, Piatra Neamț etc.

— Iată deci, cei care ce în 1984 era doar un deziderat — o școală de invenție — a devenit fapt împlinit.

— Proliferarea acestor genuri de cursuri este extrem de utilă. Se cultivă și o pornire interioară a individului pentru a realiza lucruri folositoare societății. A crea din inițiativă proprie este o problemă și de educație. Înșiși creația este o manifestare de patriotism. Există o serie întreagă de români care au adus contribuții esențiale în domeniu — în afară de Odobleja care este, sigur și fără nici un echivoc, părintele invenției.

Sint oameni cu peste 100 de invenții care știu cum trebuie să acționeze în procesele de proiectare, ca actul de creație să fie deliberat și forțat. După părerea mea, invențiile se clasifică în trei categorii. Sint

mergem la sigur. De aceea, există și a treia categorie — invenția logic determinată. Se formulează logic tema de creație și se folosesc metode și tehnici de căutare metodologică — deci logică — după care se găsește, în final, soluția — obligatorie. Personal, mi-am făcut o reconstituire a proceselor proprii de creație, încercând să stabilesc logica. Nu am putut-o stabili decât pentru 90 la sută din invențiile proprii. Asta nu înseamnă că celelalte nu au logica lor. N-am găsit-o eu pină la ora actuală.

— O mare parte din timp îl dăruieți acum pentru a-i învăța pe alții să creeze.

— Este, cred, și mai important, pentru că inventatorul este un mijloc de producție și a produce un mijloc de producție este extrem de folositor societății. De aceea, inventatorii — vorbesc de cei de performanță — care au structurat deja o invenție proprie, adică o mică praxeologie a demersului creativ personal, n-au dreptul să fie egoiști. Ei sint obligați să dezvăluie lucruri noi pentru o îmbogățire efectivă a invenției, o știință structurată, dar care trebuie restructurată. Eu, deja m-am apucat să scriu altceva, altfel, pentru că am mai aflat niste lucruri — cum se creează în chimie, cum se creează în construcții, în elec-

Incurșiuni in lumea laboratoarelor:

Ca să ne cunoaștem, ca să fim cunoscuți!

La Institutul de subingineri din Bacău funcționează, de cîtiva ani, un laborator unic în felul său. Este vorba de laboratorul de psihologie condus de conf. univ. dr. Liviu Filimon. Rodul a 15 ani de cercetări, laboratorul este înzestrat astăzi cu 40 de aparate, din care 30 sint construite cu forțe proprii, cu sprijinul întreprinderilor din Bacău, în colaborare cu studenții și cadrele didactice din institut. O mare parte dintre acestea sint premiere mondiale, din cele 15 dosare de invenție înregistrate la O.S.I.M., 9 fiind deja confirmate ca invenții.

„Am fost” tot timpul stăpînit de convingerea că tehnica este chemată să joace un rol deosebit de important în cunoașterea calităților proceselor psihice și dezvoltarea aptitudinilor profesionale, ne spune conf. dr. Liviu Filimon. Am considerat psihicul drept o realitate obiectivă ce poate fi măsurată, ca și realitatea fizică, în unități metrice, electrice etc. Ceea ce am urmărit, de fapt, este o psihologie aplicată, prin intermediul unor procedee tehnice, mai exact al unei aparaturi capabile să evidențieze fizic calități

apreciate pînă nu demult exclusiv în mod subiectiv. Pornind de la această idee am inventat, bunăoară, aparate care măsoară durata unui stimul (viteza, profunzimea, greutatea etc.) construind, prin manevrarea unui buton, un alt stimul, cu o durată egală. Eroarea — exprimată metric, în hertzi — măsoară pragul diferențial al percepției. Rezultatele studiilor au demonstrat clar că nu este posibilă dezvoltarea aptitudinilor profesionale, sportive, muzicale fără selecție și orientare profesională. Și de aceea mi-am îndreptat atenția asupra realizării unei aparaturi psihologice, dacă se poate numi astfel, care să evidențieze, să testeze și să educe aceste aptitudini, aparatură, după opinia mea, strict necesară într-un moment în care viața modernă solicită tot mai complex individul, în care precizia a devenit elementul determinant în tot mai multe meserii.”

Iată cîteva dintre aparatele construite de conf. dr. Liviu Filimon. Pentru măsurarea percepției spațialității, aparate ce măsoară percepția proiectiei co-

liniare a punctului, percepția centrului cercului, percepția paralelismului liniilor, percepția ariei trapezului, a adîncimii, a mărimii ariei cercului, a constructurii unui pătrat perfect. Cinci din aceste șapte aparate sint brevetate ca invenție. Construite în cîte 10 exemplare, în atelierul de microproducție al institutului, aparatele au intrat în dotarea laboratoarelor de psihologie din Bacău și Iași, dovedindu-și utilitatea. Cum percepția spațialității este extrem de importantă pentru educarea aptitudinilor copiilor și nu numai ale lor, aparatele de măsurare au fost adaptate la cerințele utilizării lor ca mijloc de învățămînt în grădinițe și în școli. Deși trusa este omologată de Ministerul Educației și Învățămîntului și inscrișă ca mijloc de învățămînt, deși a fost produsă sub numele de SPATIAL 1 (urmîrind dezvoltarea percepției coliniarității punctului, a poziției centrale a punctului, a paralelismului liniilor și percepției ariei) la contractări s-a manifestat o stranie rezervă față de acest mijloc modern de învățămînt.

În ceea ce privește percepția mișcării și temporalității în cadrul testelor efectuate în laborator și-au dovedit eficacitatea aparatele pentru măsurarea percepției vitezei de deplasare a unui stimul luminos, a vitezei de succesiune a unui stimul luminos ca și a duratei aceluiași stimul, aparate extrem de utile în selecția profesională a lucrătorilor industriali, sportivilor, conducătorilor auto etc.

Cea de a treia categorie de aparate realizate este destinată măsurării calităților psihice implicate în coordonarea motorie — aparate pentru măsura-

rea coordonării mișcării în profunzime, în plan rotit, pentru măsurarea percepției forței de apăsare, pentru măsurarea vitezei de decizie la o reacție motorie. Folosite în demonstrațiile psihologice, aparatele sint de asemenea utile în selecția lucrătorilor industriali și a sportivilor.

Mai amintim numai cele trei variante ale mașinii de învățat pentru preșcolari și preocuparea actuală de construire a unor aparate de măsurarea aptitudinilor profesionale strict specializate pe diverse meserii. Astfel, a fost realizat și înregistrat deja ca invenție aparatul pentru măsurarea aptitudinilor de sudor și este în curs de realizare prototipul aparatului pentru măsurarea aptitudinilor de macaragiu.

Considerăm că rezultatele cercetărilor conf. dr. Liviu Filimon și materializările acestora, ca dealtfel întreaga activitate a laboratorului pe care l-a creat și îl conduce, meriță o atenție specială. Pledează pentru aceasta largă arie de utilizări ale aparatelor sale. Pe plan mondial, testarea și educarea aptitudinilor rolul acestora în orientarea școlară și profesională este în prezent o practică obișnuită, în realizarea unor asemenea aparate fiind antrenată chiar o industrie specializată. Existența unor priorități mondiale aparținînd unui român, recunoscut ca deosebit de valoroase la multiple reuniuni internaționale de specialitate, este, credem, o pledoarie convingătoare pentru valorizarea psihologiei în testarea și cultivarea aptitudinilor, atît în plan școlar cît și profesional.

ROXANA MANOLESCU ■

Breviar științific

Noi aparate medicale

Continuînd preocupările în domeniul terapiei durerii, întreprinderea de electronică industrială din București a realizat de curînd — rod al fructuoasei colaborări dintre electroniștii întreprinderii și specialiștii în medicină — două noi aparate.

CALMOSTIM, primul dintre ele, este destinat localizării și stimulării punctelor active ale durerii. Cel de-al doilea aparat poartă numele de THERASTIM și este un neurostimulator transcutanat.

Premiate la faza finală a festivalului național Cîntarea României — secțiunea de creație științifică și tehnică, cele două aparate vor constitui ajutoare prețioase în arsenalul medical românesc.

Întreprinderea „Industria tehnică medicală” a finalizat și ea rezultatele unei interesante cercetări, concretizate într-o trusă osteosinteză pentru tratamentul chirurgical al fracturilor oaselor lungi. Caracterizat printr-o manevrabilitate deosebită, noua trusă — constituită o nouă dată în domeniu — permite reducerea duratei intervențiilor chirurgicale și a duratei spitalizării. Autori: dr. Andrei Firică, ing. Alexandru Manof și designer Georgebu Dragoș.

(R. P.)

Medicamente românești brevetate în S.U.A.

Brevetarea unei invenții dincolo de granițele țării în care a fost concepută și finalizată reprezintă cel mai important și dificil examen al calității și originalității ei. O probă cu atât mai severă pentru produsele farmaceutice, deoarece, firește, în acest domeniu se impune verificări judicioase conform cunoscutului principiu al terapiei: primum non nocere (prima calitate a unui medicament este de a nu face rău).

În lume, lucru cunoscut, piața Statelor Unite este cea mai grea de cucerit, ea rămânând închisă pentru foarte multe din medicamentele produse în Europa, Asia, America de Sud, Africa și Australia, intrarea sau brevetarea unui medicament conceput în țări din aceste continente fiind în general o întreprindere dificilă. Americanii justifică această rigiditate, invocând extrema scrupulozitate a celor ce iau în cercetare drogurile farmaceutice. O opinie pe care însă nu o împărtășesc marile firme de medicamente din celelalte țări. Acestea consideră severitatea americană dictată de rațiuni strict economice, de protejere a produselor indigene, arătând, între altele, că preparatele de mare eficiență, folosite de multă vreme în lumea întreagă, nu au nici până azi acces pe piața americană. Evident, nu e locul și nici menirea noastră de a clarifica această dispută. Am amintit-o numai în scopul de a prefăta o victorie a industriei farmaceutice naționale; obținerea, în acest an, a brevetului american pentru două medicamente românești. Este vorba de **Rodilemid**, creație aparținând doctorilor Romulus Dinu și Ileana Dinu, și de **Compoziția vegetală pentru tratarea afecțiunilor hepatobiliare**, invenție și descoperire datorată medicilor Aritina Elthes și Ludovic Elthes.

Ei bine, controlul american de specialitate a inclinat steagul în fața produselor românești nu din motive sentimentale, ci, evident, fiindcă cele două preparate amintite sunt destinate combaterii unor maladii foarte răspândite pe teritoriul Statelor Unite și împotriva cărora nu există nici medicamente similare, nici alt procedeu terapeutic eficient.

Rodilemidul și-a demonstrat forța curativă în două boli greu de combătut până astăzi: herpesul simplex și herpesul zoster. E de ajuns să amintim că endemia mondială de boală herpetică cunoaște în ultimul deceniu o recrudescență neașteptată. În S.U.A. se apreciază de pildă că există între 20 și 50 milioane cazuri, predominant dovedindu-se herpesul genital considerat sub forma sa recidi-

vantă ca o redutabilă boală venerică. În Europa Occidentală incidența bolii (herpes simplex, varicela-zoster și virusurile înrudite Epstein-Barr sau cytomegalovirus) este și ea extrem de mare. Mai notăm că nici un vaccin nu și-a dovedit eficacitatea, iar în ceea ce privește tratamentul, nu se citează până în prezent nici o medicație valabilă, netoxică. În această situație, Rodilemidul se recomandă ca primul medicament capabil de a rezolva în mare măsură această afecțiune extrem de neplăcută și dureroasă. În privința tratamentului pentru herpesul zoster, studiile clinice au relevat, între altele, următoarele: „Produsul Rodilemid influențează net parametrii clinici urmăriți, în principal durerea și morfopatologia erupției zosteriene. La 5-6 zile de la începerea tratamentului, leziunile cutanate se vindecă sau sînt în curs de vindecare, evoluind rapid spre epitelizare. Durerea, chiar intensă, este influențată după 24-48 ore, iar odată cu diminuarea sau dispariția ei, sînt influențate și celelalte simptome: cele generale, febra, parasteeziile, adenopatia etc.” În ceea ce privește tratamentul herpesului simplex, studiile notează: „Rodilemidul este un medicament prețios în tratamentul herpesului recidivant însoțit de dureri nevralgice. Durerile care de regulă sînt puțin sau deloc influențate de analgezice uzuale, cedează rapid în primele 24-48 ore. Leziunile cutanate sînt stopate în evoluția lor și evoluează rapid spre

epitelizare. Același efect este obținut și prin badijonaj extern. Rodilemidul nu previne apariția recidivelor, dar mărește intervalul de timp dintre acestea”.

Medicamentul a mai fost de asemenea brevetat în Italia, Canada, Elveția, R.F.G., Franța, Anglia.

Cel de-al doilea preparat, „Compoziție vegetală pentru tratarea afecțiunilor hepatobiliare”, a făcut în mai multe rânduri obiectul unor relații în revista noastră. Medicamentul a demonstrat efecte surprinzătoare în terapia bolilor hepatice (maladii de care suferă o treime din populația globului), demonstrând vindecarea formelor mai ușoare și ameliorarea sau stoparea hepatopatiilor grave. Preparatul, sub formă de drageuri, va apărea în curând în farmacii. Pînă atunci, conform instrucțiunilor Ministerului Sănătății, tratamentele se fac la Oradea la Spitalul județean și, mai nou, la Hotelul „Lotus” din stațiunea Felix. Internările se fac în baza unei cereri adresate prin poștă Direcției sanitare județene Bihor. Produsul a obținut de curind și brevetul austriac și sînt așteptate în continuare brevetele din R.F.G., U.R.S.S., Franța, Japonia, Elveția.

Sînt exemple concludente despre afirmarea României în lume și pe această cale dificilă a luptei pentru sănătate, domeniu în care, iată, știința românească se impune prin realizări prioritare pe plan mondial.

LIVIU TIMBUS ■

Breviar științific

La nivelul normelor internaționale

În întreaga lume se pune, în ultimul timp, din ce în ce mai acut problema evitării coliziunii navelor, mai ales în zonele aglomerate de navigație. Normele internaționale impun cu rigurozitate montarea pe bordul tuturor navelor a unor instalații complexe, în scopul avertizării echipajului în momentul unui eventual pericol de coliziune. O navă lipsită de asemenea dotări poate fi pasibilă, în anumite zone navigabile, de amenzi ce se ridică la zeci de mii de dolari în fiecare zi.

Instalațiile — din care doar puține firme produc în lume — sînt în curs de asimilare la noi, ca rezultat al cercetărilor unui grup de cadre didactice și studenți de la Universitatea din

Galați, Facultatea de Mecanică, Secția Nave.

Trebuie arătat că un astfel de aparat este mai pretențios decît un calculator, atît din punct de vedere al realizării fizice, cit și al calității programului după care funcționează. Plastic vorbind, instalația se compune din mai multe calculatoare interconectate într-un singur aparat. În ceea ce privește calitatea programelor, este de menționat faptul că acestea sînt la ora actuală mult îmbunătățite, în sensul că nava nu mai este considerată un obiect fără inerție, masa ei fiind luată în calcul, ceea ce reprezintă în domeniu un important pas înainte. (L.M.)

Ropală Cicherschi — și pînă atunci mina lui dreaptă — a preluat cabinetul de medicină legală al Tribunalului de Iași. O revistă a vremii, „Lumea”, scria în 1935: „Succesora profesorului G. Bogdan este un fel de mamă a tuturor răniților. De la 1 la 7 primește în biroul ei defilarea convoiului de estropiați, cărora li se pansează rănile, și li se dau certificatele constatatoare de incapacitate de lucru. Și după ce a scăpat de certificate și de morgă... își reia morga și intră în lume [...] Așa cum o vedeți, experta medico-legistă a Parchetului de Iași este o femeie excepțională [...] De obicei se spune «cherchez la femme» — în cazul nostru c'est la femme qui cherche; și, în sfîrșit, fiindcă bărbaiții invinovățese femeile spunînd că taie în carne vie, doamna Ropală își ia revanșa, tăind mereu și adînc în carne moartă [...] În pofida specialității pe care o practică, își păstrează vitalitatea, robustețea spiritului, echilibrul și optimismul, refuzînd total ideea morții, considerînd moartea ca o injustiție”. Am dat crîmpeie mai ample din acest reportaj de epocă, fiindcă, în ciuda unor efecte uneori facile, redă într-una atmosfera cabinetului unde doctorița Ropală pansa, constata și uneori diseca, unde trebuia să abordeze probleme ca (cităm iar din reportaj): „răniri, loviri, pruncideri, avort, moarte subită, atență la bunele moravuri”.

Cît despre vitalitatea amintită de revistă, e confirmată și

Poate pentru că s-au numit „naive”, incintatoarele „Cin-tece” ale lui Emil Brumaru nu pot imagina pătrunjeii decît „celești”, bostanii „ca mierea”, țelenele „ca finetul”, iar dovleicii „anonimi... vecini cu roua și cu leușteanul”.

Fizicianul Nicolae Crivaci are o cu totul altă viziune asupra roadelor pămîntului. Lipsa de poezie se compensează bogat și extrem de folositor pentru noi cu precizia științelor exacte. Toate alimentele sînt considerate de inventator — căci este un inventator — ca materiale dielectrice. Pornind de la această idee, Nicolae Crivaci a creat, împreună cu colectivul în care lucrează la întreprinderea „23 August” din Satu Mare, o mașină de gătit neconvențională, ce se bazează pe conversia energiei electromagnetice a microundelor în energie termică. Alimentele — considerate, deci, materiale dielectrice — amplasate într-un cîmp electromagnetic se încălzesc în urma așa numitului efect de conducție și histerezis electric — forme de transmitere a căldurii de la unde la alimente. Cele mai

să așteptăm cu nerăbdare noua creație a industriei românești. Aburul și mirosul, deci poluarea, dispar cu desăvîrsire. Este eliminat orice fel de pericol de incendiu sau de explozie. Mîncarea se gătește de trei ori mai repede decît pe un aragaz obișnuit, cu un consum redus de electricitate. Vasele pot fi nu doar cele tradiționale, ci și din sticlă, plastic sau... hirtie. De ce? Explicația pare simplă. Sau, oricum, a fost simplificată de specialiști pentru cei neavizați: acestea nu se încălzesc în procesul de preparare a hranei, pentru că nu conțin molecule de apă. Alimentele astfel pregătite sînt mult mai gustoase și mai hrănitoare, vitaminele păstrîndu-se în întregime. Orice fel de mîncare, oricît de complicată, este gata în 10 minute, mașina de gătit făcîndu-ne apoi un ultim serviciu: se autocurăță.

Pentru că aragazele care „se spală singure” sînt interesante, am cerut amănunte specialiștilor întreprinderii sătmărene, dat fiind că tot acolo s-a născut și această idee. Nu este deloc un vis al

Realizări care există

Bucătăria cu microunde

mari pierderi prin conducție și histerezis le au moleculele de apă, care se încălzesc cel mai repede și mai mult. Or, se știe, cantitatea de apă din orice aliment este mare, variînd între 60 și 70 la sută. Apa, încălzindu-se instantaneu de la moleculă, conduce la încălzirea volumică a alimentului respectiv. Elementul de noutate, ne explică autorul invenției, constă în faptul că procesul se declanșează în întregime în fiecare punct al produsului respectiv și aproape instantaneu.

Fără a ne mai pierde în amănunte de fizică pură, ce ar necesita cunoștințe de specialitate, am găsit potrivit să creionăm o descriere sumară a obiectului. Pentru a fi funcțională, mașina este construită din materiale opace pentru microunde. Este necesar un sistem de circulație forțată a aerului și un sistem de programare. Arată, de fapt, ca un cuptor electric obișnuit, în care partea electronică și de reglare este miniaturizată și înglobată în produs. Are o capacitate de 30 litri, o greutate totală de 32 kg și o putere de absorbție de 1 kW la 220 volți curent alternativ. Mașina de gătit cu microunde, ne informează Ion Gheorghie, responsabil cu probleme de invenții și inovații la întreprinderea „23 August”, se află în faza de prototip industrial.

Microundele pătrund deci și în bucătăriile noastre. Cu ce avantaje? Simpla lor enumerare este în măsură să ne facă

comodel gospodine, ci o ingenioasă idee bazată pe temeinice cunoștințe ingineresti. Materialul este un email catalitic „autocurățător” ce se aplică pe pereții cuptorului și are proprietatea de a oxida depunerile de grăsime, uleiuri, particule de alimente ce se depun în timpul preparării hranei. E un material poros cu suprafață specifică mare, un fel de burete care absoarbe murdăria.

Chiar dacă pe orice gospodină ideea o incintă, autorii ei sînt deocamdată mai puțin entuziasmați, pentru că-i găsesc un cusur. Proprietățile de autocurățire se pierd după trei ani de folosire, emailul căzînd în banal. Soluția folosită acum este aceea a montării unor pereți dubli. După trecerea primilor trei ani se scot primii pereți și aragazul se folosește în continuare alți trei ani. La Satu Mare, unde nimeni nu se mulțumește doar cu rezolvări de moment, se caută acum înălțurarea acestui dezavantaj și prelungirea vieții emailului „autocurățător” cît mai mult timp posibil.

N-am ști să vă spunem dacă cercetătorii ale căror idei au fost conturate în prezentele rânduri s-au incintat, vreodată, precum poetul de „fragede căpîte de pătrunjei celești”, dar, sigur, truda lor ne dă dreptul nouă, tuturor, nu doar la mai mult confort, ci și la mai multă poezie.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

Cea dintii femeie medic-legist

În ciuda prejudecăților misogine din trecut, nu ne putem plînge că știința feminină românească nu s-a bucurat și în trecut de izbinzi și încă răsunătoare, e drept răzlete, în contextul afirmării coplesitoare a bărbatilor. Opoziția „sexului tare” era dirză, la noi și în alte țări, dar cu atît mai mare e meritul unei femei care a devenit prima doctor în drept din lume (Sarmiza Bilcescu), a celor două pioniere ale femeilor arhitecte pe plan mondial (Ada Zăgănescu și Maria Virginia Haret Andreescu), a primei inginer (Elisa Leonida Zamfirescu) ș.a. Nu este, credem, puțin lucru. Ne-am referit într-un articol al acestei rubrici (la 14 februarie 1986), în numai cîteva rînduri, și la o altă pionieră de mare merit, și anume **Maria Ropală Cicherschi**, o vrednică fiică a Iașului. Credem că este deplin demnă de o mai amplă evocare.

În anul 1907, adică acum 80 de ani, Facultatea de medicină din Iași acorda titlul de doctor în medicină și chirurgie Mariei Ropală Cicherschi, teza ei purtînd titlul **Contribuțiuni la stu-**

diul biologic al criminalității feminine sub aspect medico-legal, era pentru prima dată în lume cînd o asemenea tematică era abordată de o studentă, care devenea astfel intîiul medic legist în rândurile femeilor care îmbrățișau nobila profesiune hipocratică. Astăzi personalitatea acestei eminente doctorițe este aproape uitată. În volumul **Medicina (1980)** din substanțiala colecție „Istoria științelor în România” a Academiei nici nu e pomenită, în mai amplu tratat **Istoria medicinei românești (1972)** numele îi este doar menționat, în calitate de colaboratoare a profesorului George Bogdan, întemeietorul școlii de medicină legală de la Iași. Și totuși, ea nu fusese doar practicantă unei profesii — s-o recunoaștem, dură, neobișnuită pentru femei —, ci și o cercetătoare, autoare de articole și studii valoroase. Doar harnicul biograf al **Personalităților ieșene**, Ionel Maftel, îi consacră în vol. V (1985) un medallion spre neuitare.

Cînd profesorul George Bogdan a decedat, în 1930, Maria

specialității ei, dr. Maria Ropală era de o mare sensibilitate, iubea arta, muzica, opera, teatrul, citea mult, scria poezii și epigrame. Era extrem de feminină, avea o conversație extrem de atrăgătoare.”

Intr-o carieră de multe decenii, a efectuat mii de expertize, a evaluat vătămările corporale ale celor loviți și a autopsiat nenumărate cadavre, a minuit cu pricepere penseta și bisturiul, a eliberat certificate medicale și autorizații de înmormîntare.

Lucrările ei științifice, publicate în țară și peste hotare, sînt, firește, din domeniul medicinei legale. În 1925 îi apare studiul **Contribuțiuni asupra asfixiilor din punctul de vedere medico-legal**. A mai publicat o lucrare intitulată **Capriciile proiectilelor**, bazată în mare parte pe experiența acumulată ca medic în primul război mondial, cînd a fost mobilizată, a adus contribuții privind moartea subită datorită arteropatiilor și coronaritelor, a scris despre simfizele pericardo-pulmonare, a prezentat rezultatele unor autopsii revelatoare.

Să menționăm în încheiere că a fost o luptătoare fermă pentru cauza emancipării și demnității femeilor, deziderate pe care le-a ilustrat prin propriul ei exemplu. S-a stins la 10 august 1973, la București, cu un an înainte, în 1972. Almanahul „Flacăra” îi înfățișase sumar semnificativa activitate.

L. M. ȘTEFAN ■

Gindită să realizeze și să completeze gama de produse și obiecte de consum destinate pieței interne și solicitărilor la export, în special prin valorificarea resurselor de materii prime locale și a materialelor refolosibile ca și prin atragerea în circuitul productiv a forței de muncă disponibile din fiecare zonă a țării, mica industrie se poate dezvolta, practic, într-un registru foarte larg. Ea are menirea să ne ofere mica serie, unicatul, o sumedenie de lucruri mari și mici necesare traiului nostru, necesare vieții și care nu pot intra în structura sau în vederile marii industrii.

Analizând posibilitățile, Congresul al III-lea al Consiliilor populare a prevăzut ca, la nivelul anului 1990, producția industriei mici să ajungă la 8 000 lei pe locuitor.

În ce măsură își respectă industria mică profilul și îndatoririle, în ce măsură fructifică toate posibilitățile pe care le are — iată tema raidului nostru întreprins în județele Bacău și Vilcea.

TOT OMUL
SFÎNȚEȘTE LOCUL !

În județul Bacău, am poposit anume într-o comună de munte, necooperativizată, acolo unde acest mod de producție poate constitui o sursă importantă, dacă nu cea mai importantă, pentru întărirea economică a localității. La prima vedere așa s-ar părea că stau lucrurile și la Doftana, comună mare cu aproape 10 000 locuitori. Cele 20 de secții cu 18 profile, ce însumează un volum de activitate de 60 milioane de lei anual reprezintă ceva. Dar, dincolo de această privire peste catastrofa contabilului șef al cooperativei de producție, achiziții, desfacere a mărfurilor și de credit, Ion Hirbu, descoperim că această frumoasă imagine vine dintr-o suprapunere a serviciilor cu mica industrie. Ni se declară a fi „mică industrie”, laolaltă, goșeria și timpăria pentru binele și servicii pentru populație, tapițeria și croitoria, coafura-frizeria și bolovanii de riu, daracul pentru destrămat cirpe și răcoritoarele, marochinăria și eizmăria de reparat încălțăminte... Practic, secții specifice sînt doar cîteva, printre care cele mai aproape de adevăr le constituie extragerea bolovanilor de riu, un atelier de confecții și altul de prelucrare a lemnului. Acesta din urmă fiind o fabricuță în toată legea, un model, după opinia noastră, a ceea ce trebuie să fie o mică industrie, unde înțilnești gîndire, creație, tehnologii, utilități moderne, calificare corespunzătoare, faimă și rentabilitate. La ora de față, produce jucării. Jucării pentru copiii lumii, o comandă pentru piața externă. Pe un flux tehnologic, minuit de 38 meseriași, se intruchipează, colorate și perfecte, „mini” și „maxi-magazine”. Mobilier lăptos pentru prăvălii din universul păpușilor, incifrind, ca orice jucărie, mijloace de învățătură, / mijloace prin care cei mici descifrează lumea celor mari. Sînt atîț de sugestive și de tandre, încît, adult fiind își vine să te așezi pe un colț de covor cu ele în față, întrebînd cu o voce petică: „Nu doriți nuci, stafide, bomboane?” Cîteva mii de copii vor repeta cu încinare acest joc sau altul, căci jucăriile din lemn executate în satul românesc de la poalele Munților Nemira sînt ireproșabile în farmecul și calitatea lor. Meșterul Vasile Belchim — cel căutat de reprezentanții multor firme străine în runde de con-

tractări —, șeful secției, ne conduce, mai întîi, în magazinele de materii prime, nu doar pentru a urma logica firească a procesului de producție ci, pentru a ne convinge de un adevăr. Cu idei și preocupare, se pot obține mari valori de întrebuințare, chiar și din cele mai mici resturi de lemn, altădată ridicînd muniți în unitățile „Combustibilului” și vindute pe nimica toată pentru foc. Ori, ei dintr-un foc, au cîștigat o altă piață și o altă tradiție, convertindu-le inteligent în noi produse. Sînt profilele din lemn, ori bucăți de scinduri, PAL, placaje, furnire de cea mai bună calitate rezultate de la Combinatul de prelucrare a lemnului din orașul Bacău ori de la fa-

Doftanei, între care bogăția de izvoare minerale (de care ne-am ocupat nu demult într-un articol de sine stătător), de agregate de riu și calcare, de produse rezultate din indeletnicirile milenare ale locului, creșterea oilor și a vitelor, fructe de pădure etc.

MERCEOLOGI ÎN
DEPLASARE

În Vilcea, ne-am lovit, mai întîi, de o întrebare: „Care mică industrie vă interesează? A cooperativei de producție, achiziției și desfacere? A cooperativei meșteșugărești? A cooperativei agricole de producție? Sau a consiliilor populare?” Sînt derutată, în fond, ce importanță are „stăpînul”, mă interesează efectul?! Ce gamă de produse oferă? Din ce materii prime? Cu beneficii ori pierderi? Realitatea îmi arată însă, că înțelegem de mai sus își are un tîlc mult mai serios decît îl bănuiam uneori, în unele locuri, tînde să devină chiar frînă, fiecare așteptînd să ia taurul de coarne celălalt sau, dimpotrivă, însușindu-și și ce nu-i aparține. O analiză a Consiliului popular județean, ale cărei materiale mi se pun la dispoziție, surprinde două fenomene, deloc subtile, dar asupra cărora nu s-a insistat, bag seamă, și în consecință, rămîn simple enunțuri. Se subliniază că „urmăre slabei preocupări pe care au avut-o birourile exe-

ecale — fructele. Fructele de pădure și fructele din livezile cetățenilor. Nu problema (subliniem, cînd e vorba de mica industrie și nu de serviciile pentru populație), numărul de unități, credem, trebuie să se pună, ci a valorii acestora a încadrării în adevăratele norme ale micii industrii, bine precizate în documentele de partid și de stat, în legislația acesteia. Ignorînd acest aspect răsăr tot felul de ateliere și activități, ce trăiesc doar o clipă, sau devin povară pentru altele ce își realizează planul, fiindcă nu s-a studiat în perspectivă asigurarea materiei prime ori a desfacerii (a se vedea, de pildă, atelierele de marochinărie pentru genți din PVC, existente aproape în toate comunele). La Păușești Măglaș — la 5 km de Olănești, unde mai ființează una —, secția de săpun a trecut de agrind în schema cooperativei agricole de producție din aceea a cooperativei de producție și achiziții „pentru a avea și ea mai multe surse de venituri bănești”, cum ne spune președintele acesteia din urmă, Elena Popescu. Un schimb, prin generozitate?! Dar materia primă? Soda se aduce de la Govora, după grăsimi se aleargă destul de mult timp, la concurență cu Olănești, pe la tăbăcăria întreprinderii de pielărie din Rm. Vilcea ori în alte întreprinderi din țară. În schimb, secția de împletit răchită, are comun cu satul doar sediul (aflat în curtea dispensarului uman și

fice ei? Nu prea are, aflăm. În schimb, cooperativa de producție și achiziții a avut inițiativa să organizeze pășunatul pentru oile cetățenilor, de unde va rezulta o altă secție de producție industrială, ce se întrevăde rentabilă — pentru argăsit-tăbăcit și prelucrat piei de oaie. Cine are idei și preocupări, are și industrie mică.

Celălalt fenomen surprins, dar la fel de expeditiv într-o frază, se referă la faptul că „majoritatea volumului de producție al unităților consiliilor populare s-a realizat în mediul urban (85,7%) existînd încă destul de multe comune care sînt lipsite de activități de mică industrie și prestări servicii, populația fiind obligată să se deplaseze la mari distanțe în localitățile învecinate sau în orașe pentru executarea acestora”. Perfect adevărat, desigur, se cunoaște că importanțele rezerve și surse de materii prime, identificate sau nu, se află, mai ales, pe teritoriul satelor, în mediul rural. Există însă o inventariere a acestora, un studiu al posibilităților de valorificare a lor în cadrul micii industrii? Am întrebă la Păușești Măglaș, am întrebă la primăria orașului Olănești și n-am prea aflat răspuns. Cîtînd nomenclatorul cu profilele industriei mici din județul Vilcea, ca și cele din județul Bacău am descoperit un raport ciudat între cele ce se bazează pe materii prime locale ori pe cele refolosibile (recuperate din marea industrie) și cele ce așteaptă repartiții prin bazele de aprovizionare de pe plan central. Ponderea, contrar rațiunilor micii industrii, o dețin cele din a doua categorie. Căutînd cauzele, să recunoaștem, realist și obiectiv, că situația nu se datorează faptului că acestea nu s-ar cunoaște, nici faptului că cele patru organisme răspunzătoare de mica industrie nu ar ști cum să le valorifice, dar le ocolesc cu intenție. De ce? Fiindcă s-au lovit și se lovesc de cîteva vechi bariere — lungul drum al omologărilor și aprobărilor de noi produse, ca și de mai lungul drum al aprobărilor de prețuri. Și totuși, nu credem că ele nu ar fi surmontabile. Dar, să existe acele propuneri concrete.

Concluziile s-au impus astfel, de la sine. Mica industrie are încă numeroase rezerve și posibilități locale (lemn, fructe, piatră, lut, var, ape minerale, ape termale, riuri, biogaz, vînt, soare, plante medicinale, cereale, paie, răchită, pămînt impropriu pentru culturi agricole, dar și valorificabile industrial, apicultură, sericultură, creșcătorii de animale mici și de blană dar cîte?) pentru o înfințire de bune afaceri, spre propășirea fiecărei localități, contribuînd, totodată, la ridicarea nivelului de viață al populației întregii țări. În conformitate cu prevederile Congresului al XIII-lea al partidului, la sfîrșitul actualului cincinal va trebui să constituie, alături de servicii, cea de a treia ramură economică a societății. Prin urmare, se așteaptă mai multă inițiativă din partea tuturor celor răspunzători.

CICI IORDACHE ADAM

Cît de mari sînt ofertele industriei mici

brica de cherestea existentă pe teritoriul comunei. Chiar și „peticele” de 2 ori 3 cm. sînt folosite, rezultînd delicate sertărașe pentru mărfuri-jucărie. Meseriașul Vasile Belchim, cel care a înființat acest atelier în 1963, executînd, la început, mărunte lucrări de reparații pentru cetățenii comunei, mai făcînd, din cînd în cînd cite o masă cite un scaun, ceea ce nu-l mulțumea, la origine el este timpilar de mobilă de artă, a pus ochii pe aceste, așa-zise deșeurii. Prin 1971, a început să deschidă uși, în dreapta și în stînga, cu ideile și proiectele sale așternute pe hîrtie. Planurile sale au convins destul de repede, întrucît propunerea să construiască din niște resturi ce nu-și mai găseau utilizare, mic mobilier, stelaje pliante pentru cămări, crame, pivnițe, magazine, ambalaje pentru diferite mărfuri perisabile și, iată, jucării, nu putea fi ignorată. Atelierul cu un singur strung și cîteva fierăstraie și rîndeale a devenit o mică fabrică utilată modern, — autofinanțîndu-se —, iar prin obiectele ce ies pe poarta ei, comuna Doftana a ajuns cunoscută în Grecia, Israel, Olanda, Franța, R.F.G. și în alte și alte țări. Pe scurt, revenînd de unde am pornit, din păcate exemplul secției lui Vasile Belchim nu este extins la toate posibilitățile și resursele

cutive de la comunele Alunu, Băbeni, Budești, Ciineni, Crețeni și Mihăilești, nici pînă în prezent, în aceste localități nu s-au înființat secții proprii de producție și prestări servicii”. Nu se nominalizează însă, ce secții, cu ce profile, pe ce bază de materii prime, cu ce personal, ce lipsește, și ce este absolut necesar, locuitorilor din comunele respective. Analiza rămîne unilaterală iar optica îngustă, nu imbracă, așa cum este de datoria oricărui birou executiv al consiliului popular mica industrie în totalitate pe raza unei localități, ci doar pe „felia” proprie. Ce să se mai organizeze la Băbeni, de pildă, fără a se crea paralelisme, din vreme ce o serie de activități ale cooperativei de producție, achiziții și desfacere nu-și ating cifrele de plan, pentru a nu mai vorbi de beneficii? Deoarece nu se analizează profilele activităților de mică industrie în județ, indiferent cine ar fi organizatorul, prin prisma surselor de materii prime ale acestora. De unde vin, cu ce cheltuieli? Care e desfacerea, care e nivelul de rentabilitate? La Băbeni, pentru a mă opri la un loc binecunoscut de reporter, există, de pildă, cea mai bună experiență, și nu doar la nivelul Vilcei, chiar la al țării întregi, privind valorificarea unei mari bogății naturale lo-

ținut într-o stare de igienă precară) și forța de muncă. Aparține întreprinderii județene de producție și prestări servicii din Rm. Vilcea. Cultură proprie de răchită nu are, așteaptă aprovizionarea prin baza județeană sau prin deplasările în țară ale șefului, de secție Ion Gheorghiuțescu. Acum, în plin sezon de muncă, e cald și răchită se împletește cu spor, 27 de lucrătoare bat păsul pe loc, din lipsă de materie primă. Șeful e dus s-o caute, ne spune magazionierul Gheorghe Ciurci ca și talentata maistră a acestor fete harnice, Doina Neacsu. Ori, cine ar putea s-o stăpînească mai bine, avînd toate posibilitățile să asigure materia primă din culturi proprii de răchită, aparținîndu-i pămîntul comunei decît cooperativa agricolă de producție? Și totuși, aceasta caută cite ceva de lucru prin afara ogrăzilor personale. Secția ei de timpărie (căci există și în cadrul cooperativei de producție și achiziții una), are, în sfîrșit, o comandă de a executa stupi pentru albine. Cu lemnul Asociației crescătorilor, deși Păușești Măglaș este inconjurată de muniți acoperiți cu păduri. Am întrebă pe primarul comunei dacă C.A.P.-ul are ciupercărie, crescătorie de viermi de mătase, de iepuri ori alte și alte ramuri anexe menite să valorifice resurse agricole specifice locului și speci-

Doina Armenca se ține de cuvînt pentru că așa a fost educată. Am început cu această calitate esențială pentru conducătorul unei mari unități, cum este I.C.L., „Alimentara” din sectorul 4 al Capitalei, deoarece programările, distribuirea cantităților de mărfuri, nu sînt vorbe aminate de pe o zi pe alta.

— Cum izbutiți atît de tînră, atît de feminină, adică atît de puțin bătaioasă?

— Mai priviți-mă o dată!

— Să adaug, atunci, atît de puțin bătaioasă la prima vedere...

— Așa da, așa putea spune că ați sesizat esențialul din ființa mea. Sînt extrem de dură, cit nu v-ar veni să credeți, cînd colaboratorii mei vorbesc doar ca să... vorbească. Am înțeles din facultate audiînd cursul care mă entuziasma că nu se poate sincroniza cu viața. Pe hîrtie e ușor să rînduiești problemele cum vrei, chiar și în ordinea lor logică... Dar în practică un singur furnizor, întîrziat, dereglează un lanț. Degeaba mă gîndes la cursul la care am luat nota 10, cu el nu-l pot convinge pe cumpărător, mecanismul desfacerii mărfurilor e complicat,

dar nu trebuie să-l privească.

În viața de fiecare zi sînt greutăți care trebuie învinse, nicidecum considerate obstacole. Secretul reușitei, în orice profesiune, ține de dirigenia cu care lupți.

— Deci seriozitatea cuvîntului dat, dirigenia... Competența vă ajută în aceeași măsură?

— Cu o condiție: să fii sigur pe decizia ta. Un om care știe carte, care e foarte bine pregătit, dar e lasă-mă să te las, se conduce după părerea unuia și a altuia, care e dispus să-și schimbe, în fiecare clipă, strategia, după părerea mea nu are capacitatea să conducă eficient.

— Cu cine vă „încecați” puterile cel mai mult?

— Cu indolenții, care cred că au tot timpul înaintea lor, care mereu așteaptă să vină altul să le facă treaba, care promit că se îndreaptă și iar o iau, la fel, de la cap.

— Ați declarat război și plimbăreților...

— Categoria respectivă venca în audiență și mă făcea să-mi pierd timpul...

— Cronofagil... Erau așa mulți?

— Destul. Își motivaau perfect, în cuvinte alese, dorința

de a lucra mai mult, mai bine, ce poate fi mai nobil?, „mai pe măsura lor”. Îmi cereau un alt loc de muncă, nu puteam renunța la ei pentru că nu se prea înghesuie lucrătorii în comerț, și eu aprobam cererea de transfer. După cîteva săptămîni, iar ne întîlneam la audiențe cu același pas. O dată îl crezi pe om, dar de patru-cinci ori devine neserios. M-am lămurit de fapt care era locul „mai pe mă-

Punctul pe i...

sură, mai potrivit cu posibilitățile lor... Un loc cit mai călduț, care să nu-i stingherească prea mult din apatie.

— I-ați depistat pe cei care vroiau prea des să arate „ce pot” și ați reușit să-i fixați, să-l transformați în vînzători model?

— Deocamdată i-am stabilizat la locurile de muncă...

— Să nu credeți însă că toată lumea este la fel. Avem cîteva colective deosebite, model, in-

tr-adevăr, în str. Pieptănarilor, în str. Bercei bloc 38, în bd. Metalurgiei 16, în Șoseaua Olteniței 48. Intrați în aceste magazine și veți constata foile albe, neatînsse, din condicile de reclamații.

— Poate nu-i tocmai ușor să găsești condica de reclamații în aceste magazine!?

— Răspund de seriozitatea acestor colective.

— Am văzut într-o zi, într-un magazin, cum responsabilul se străduia să-l convingă pe cumpărător să renunțe să scrie critic, își cerea chiar scuze numai să nu rămînă urme ale atitudinii neprofesionale.

— Nu mă îndoesesc că se înțimplă și așa, încă în multe magazine. Repet, rămîne o problemă deschisă — atitudinea... Personalul calificat în magazine, care să știe să vîndă, dar să se și poarte, să vorbească frumos, să nu aibă timp pentru prieteni în timp ce cumpărătorii așteaptă, rămîne un obiectiv de acționat pentru fiecare conducător de unitate.

Noi ne-am preocupat de atragerea și formarea tinerilor. Am recrutat mult personal dintre elevii de la liceele economice și rezultatele sînt excelente.

— E într-adevăr o mare plăcere să intri într-un magazin unde servesc ei. Sînt și frumoși și politicoși...

— Inscriu multe puncte în favoarea lor. De la cochetăria spectacolului (deși toți poartă obișnuitele halate albe, dar își pun o floare la butonieră, în păr) pînă la curățenia locului de muncă... Nu neglijează importanța igienei a vînzării, vorbesc politicos, ascultă descendent și cu răbdare cumpărătorul, au un ritm de mișcare care ușurează fluxul dintr-un magazin. Ei „notează” în minte multe din aspectele de corectat, inerente la început de drum, ni le aduc cinstiți, deschis, la cunoștință, din aceeași dorință de a fi mai bine. De oameni ca ei avem nevoie, sintem permanent în căutarea lor.

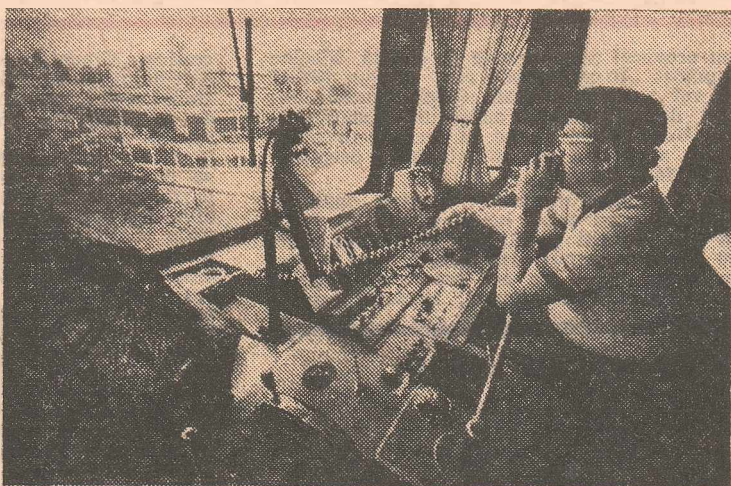
— Pentru corectitudinea discuției noastre, mai este ceva de spus. Aveți nevoie și de cumpărători politicoși, calmi, respectuoși față de munca dumnea-voastră. Și nu întotdeauna este așa...

— Vă mulțumesc că ați pus punctul și pe celălalt!

CARMEN DUMITRESCU

Ce nu știu călătorii din personalul 3114

Despre trenul 3114 se vorbește, în aproape toate gările pe unde trece — între Oradea și Timișoara — ca despre un veșnic întârziat. Am căutat să aflăm cauzele acestei nedorite perseverențe alăturându-ne, într-una din zilele acestei luni (mai precis pe 13 august) echipei de serviciu de pe locomotivă. E ora 14,21, asta însemnând că mai sînt trei minute pînă la plecarea din Oradea. Daniel Hațegan, mecanicul ajutor, fixează frîna de mină. Și tot el spune: Oradea. Pornim și circulăm pînă la Oradea Vest, cuvinte repetate imediat de mecanicul Gheorghe Sima, care dă drumul ceasului de bord. Cu ce viteză puteți circula? Numai cu viteza prevăzută în grafic, adică aceea pe care o suportă linia. Aici — cu o sută la oră. În fața mecanicului — un tabel care conține: distanțele în kilometri, viteza maximă, stații, halte și alte puncte de oprire, minute de restricție, timp de mers, sosire, oprire, plecare. Totul — cum nu se poate mai precis. Ora 15. Ajungem la Cefa, conform graficului. Am auzit că trenul acesta întârzie aproape zilnic... Nu aproape, ci zilnic — vine răspunsul lui Gheorghe Sima. De curind l-am așteptat și eu și a întârziat un ceas jumate. De ce? O să vedeți... Cîmpie lină de-o parte și de alta a liniei. Mecanicul cu care stau de vorbă duce trenul numai pînă la Arad. De acolo se schimbă locomotiva, e linie electrică. Dar trenul, insistăm, întârzie din pricina mecanicului sau din alte cauze? Rareori din vina mecanicului. Doar cînd apare vreo defecțiune pe care să n-o poată remedia. Dar, de obicei, întârzierile se datorează comunicărilor ce ni se fac. Opriri la gări, la semnale... Mai sînt, apoi, lucrări la linii... Tot felul de cauze. Am citit odată, în gazeta noastră, în „Lupta C.F.R.“, o glumă, un dialog dintre operatorul de cale ferată și un impiegat de mișcare. Cum merge trenul cutare?, întreabă operatorul. Normal — zice impiegatul. Și tu l-ai lăși?! Fă-i ceva! La ora 15,30 fix, conform graficului, intrăm în Ciurmeșiu. Urmează Boțu Bihor, de unde începe Regionala C.F.R. Timișoara. Ajutorul de mecanic primește o hirtie pe care o înmînează mecanicului. Acesta semnează de primire și o așează, fără s-o mai citească, deasupra graficului de mers. E un ordin de circulație (3071972): „Zerind linia 2 cu 70/h“. Restric-

ție. Nu pot depăși viteza stabilită. Dacă, atunci cînd se scoate banda și se verifică, precum la radar, mă sancționează dacă am mers mai tare. Zilnic se primesc asemenea ordine, fiind lucrări pe linie. De ce nu s-au prevăzut direct în trafic? Nu primim răspuns. La Zerind ajungem cu o întârziere de șase minute. A

garnitura). Facem haz de necaz: cum, dom'le, și cu zece motoare, cu 3 500 de cai putere adică, și tot întârziem? Întârzierea e acum de 43 de minute. Stai, că mai avem! — zice mecanicul. Intrăm în Năbab. Acolo să vezi distracție. Are dreptate. Sîntem trimiși pe linia 4 abătută. Ce abătută? — încearcă ajutorul un

Manual de zăpăceală?

Luni, 27 iulie 1987, am luat bilet de București și am plecat, la ora 15,42, cu personalul 412 din Miercurea Ciuc. Mi s-a spus că am legătură în Brașov la rapidul 22 pentru care trebuie să cumpăr acolo tichet, și supliment. Dar personalul a ajuns în Brașov nu la 17,48 cum trebuia ci la 18,01, adică exact la ora de plecare spre București a rapidului. La coborire, un cerferist mi-a spus că acesta n-a sosit. Era gata să mă bucur de mersul brambura al unor trenuri. Numai că la casa aveam să află că trenul 22 își păstra, în ziua aceea, numai numărul, nu și numele de rapid, fiindcă i se anunțase o întârziere de 180 de minute. Ați citit bine: o sută optzeci de minute. Dar

de somnolență nepermisă a cite unuia în îndeplinirea sarcinilor de serviciu. Iată doar două exemple recente. Simbătă, 8 august, acceleratul 521 a circulat conform orarului său pînă în fața gării Ploiești Sud unde nu i s-a dat intrarea și a fost ținut exact cinci minute. Cu această întârziere a tras la peron și tot cu ea a plecat mai departe. El fusese scos abuziv din orar fără ca mecanicul, locomotiva sau starea căii să fi avut vreo vină. Că nu era vorba decît de proastă organizare în gara ploieșteană ne-a dovedit-o, nu peste mult timp alt fapt. Din aceeași gară, la ora 8,33 urma să plece personalul 3041 care se formează acolo. Contrar unei prevăzute în mersul trenurilor, la biroul de informații, ora de plecare a acestui tren era scrisă cu creta: 8,30. Am bănuț că o modificare de ultim moment a făcut necesară precizarea. Trenul a fost garat din timp, dar nu numai că n-a plecat la 8,30 — ora trecută pe tablă de informații — el nu s-a cîntărit nici la 8,33 — ora prevăzută în mersul trenurilor. A plecat la 8,38. Alt tren scos din orar. Din pornire. Și din cauza aceeași brambureli care îi stătuse în față lui 521. Ar fi absurd și, de fapt, păgubitor să nu spunem lucrurilor pe nume. Mai ales că asemenea lucruri de care se lovește prea mulți oameni sînt deja publice. Întârzierile așa numitelor trenuri locale sau ale celor cu trasee lungi au devenit obișnuite. Și, dacă există uneori lucrări, remedieri urgente care impun dereglări, este incorect, ca sub acest paravan, în umbra prea des invocatei „cauze obiective“ să fie tolerate șiocoloșite toate întârzierile. Chiar și acelea provocate de incorectitudine, de proastă organizare, resimțite prin lipsă de respect pentru cetățean. Circulă cumva clandestin prin gări un manual de zăpăceală? Sau experimentează cineva procedee pe care să le publice într-un astfel de manual? Ce să mai crezi cînd, de pildă în aceeași gară Ploiești Sud, duminică, 9 august, casiera repeta: „La rapidul 56 nu avem locuri la nici o clasă și nu dăm bilet în picioare!“. Ei bine, numai primele două vagoane ale acestui tren, unul de clasa întâi, altul de clasa a doua, aveau fiecare zece de locuri neocupate și așa au rămas pînă la București. Ce se întîmplă în această gară? Cine este vinovat de necomunicarea locurilor libere dintr-un tren? Fiindcă dincolo de fiecare loc nevîndut — deși el rămîne liber! — există cel mai adesea un om care se grăbește, care este refuzat fără motiv, care își irosește timpul, nervii și uneori sănătatea de-a surda. Iar dincolo de fiecare întârziere aceste efecte se multiplică. Și ele înseamnă oameni. Înseamnă o parte din propria noastră viață.

Doi reporteri s-au întrebă ca și dumneavoastră:

De ce întârzie trenurile?

Început balul — zice mecanicul. Nu se mai pot recupera pe drum întârzierile? Nu. Maximum 2, 3, hai să zicem 5 minute. Aici ar trebui să stăm două minute. Să vedem. Află că acceleratul automotor 355/344 e întârziat. Trebuie să-l așteptăm. Asta înseamnă că întârzie și personalul 3113, din sens opus. Și pe asta-l așteptăm? Și. Pornim, în fine, cu o întârziere de 28 de minute. Nu înainte de a primi un alt ordin de serviciu (2843317): În stația Chișineu Criș pe linia 3 directă pe toată lungimea liniei în 70 km/h. Ajutorul de mecanic oftează, iar pierd oamenii aștia legăturile din Arad și Timișoara. Și spre Deva și spre Reșița. Mai stau câteva ceasuri în gară ca să aștepte alt tren... Intrăm în Chișineu Criș, conform indicațiilor primite prin stație, pe „linia 2 abătută“. Așteptăm să treacă un marfar. În fața noastră se mai atașează o locomotivă. Venise de dimineață, pentru lucrările de la linia, și acum oamenii se duceau și ei acasă. Trebuiau legați de un tren. Acum mergem cu zece motoare în loc de șase (locomotiva care ni s-a alăturat nu are decît patru motoare valide, așa că nu poate trage singură toată

joc de cuvinte — e supărată de-a binelea! La bariera așteaptă zeci de mașini. Așteptăm și noi. Călătorii coboară și fumează posomorîți printre linii. Acum ar fi trebuit să fim la Arad — zice unul. Da' ai mai pomenit tu ca trenul asta să-nțirzie mai puțin de o oră? Mersul trenurilor e așa, ca o carte pe care s-o citești ca să nu te plictisești, cînd aștepti prin stații. Făcut în birou, ce vrei?... Plecăm. 70 de minute întârziere. Sîntem în grafic, zimbete forțat mecanicul. În graficul nostru, ăla de fiecare zi, nu în ăla scris. La 17,41 ajungem la Sintana. De aici începe linia dublă. Nu mai sînt probleme. Dar de ce stăm? Nici mecanicul nu știe. Nu ne dau pornirea. De ce? Mecanicul întreabă pe cineva de pe peron. Acu' a trecut un „motor“. Trebuie să depășească prima stație ca să putem pleca. Ce motor?, nu se dumirește mecanicul. Căutăm în mersul trenurilor. Dilemă. Din două una. Ori a fost 3684, care a plecat întârziat, deși aici se formează, ori 3732 și a trecut mai devreme... Pînă la urmă, de ce întârzie trenurile?

— ca și cînd asta nu era de ajuns — la biroul de mișcare mi s-a explicat că și un accelerat următor va întârzia... 200 de minute, încît primul tren ce avea să ajungă în București era personalul 2002. Întârzieri de asemenea proporții nu mai pot avea nici o justificare și, în numele unui transport civilizat — pentru care statul nostru cheltuiește mulți bani! — în numele respectului pentru cetățean, pentru sănătatea și pentru timpul lui, singurul răspuns — de asemenea civilizat — al factorilor responsabili nu poate fi decît curmarea severă a acestei stări de lucruri. În umbra unor astfel de întârzieri uriașe, micile întârzieri ajung să pară ceva „normal“. Deși, se știe, chiar cu un singur minut întârziere, un tren este considerat — cum și este — scos din orar și, la nevoie, va aștepta, lipsit de prioritate, să treacă orice alt tren care circulă conform graficului său de mers. Numai că scoaterea trenurilor din orarul lor normal se petrece uneori absolut anapoda, lucrul pînă în evidență exclusiv dezorganizarea din cite o gară sau un fel

DAN MUCENIC ■

DORIN GHERGHESCU ■

Mai mult decît soare și apă

Întrebîndu-l pe timișorean: care este cea mai frumoasă zonă de agrement, dacă are 10, 15 sau 20 de ani el va răspunde negreșit: Parcul copiilor. Dacă-i place liniștea, foșnetul pădurii și aerul ozonat, dacă preferă să se odihnească privind, va spune rezervația de arhitectură populară de la Pădurea verde. Dacă e un om obișnuit, ca mine, ca noi, va preciza: depinde de cum vrei să-ți petreci câteva ore sau o întreagă zi, de duminică sau de concediu. Dacă ești pretențios, te oprești într-un loc îngrijit, amenajat cu gospodărească grijă și căldură, bunăoară, la baza sportivă și de agrement a întreprinderii mecanice, unde poți alege între trei bazine, dintre care două sînt cu apă termală, terenuri de fotbal, volei, handbal, tenis de câmp, popicarie, săli pentru șah sau tenis de masă. La cele câteva chioșcuri preponderența nu este berea, deși o ai la îndemînă, și nici biscuiții uțați de vreme. Alte baze de agrement s-au profilat mai cu seamă pe practicarea sporturilor: baza întreprinderii de rețele electrice numără chiar 8 terenuri de tenis și două de baschet. Un echilibru mai sănătos guvernează organizarea spațiilor de profil de la IAEM unde accentul cade deopotrivă pe baie și mișcarea în aer liber, decît gimnastică, tenis, volei, fotbal, handbal, baschet și inot.

Agrement în două ipostaze

Marile ștranduri ale Timișoarei, ștrandul tineretului și ștrandul termal au calitatea esențială de a putea găzdui vizitatori peste capacitatea planificată. Depășind zona Timișoarei ești invitat vrînd nevrînd să renunți la așteptări și exigențe. La Albina, unicul punct de reper este terasa cu același nume; pentru a pătrunde însă în orice punct al plajei Cooperativa agricolă locală îți aplică taxe, pe cap de om, pe autoturism, fără nici o acoperire în serviciu sau posibilități de agrement. Doar pentru „încălcarea teritoriului“! La Timișeni, între imaginea ștrandului mare și cea oferită de bazele de agrement ale unor întreprinderi deosebite este considerată în favoarea celor din urmă. Sondînd cauza, o identifiți în spiritul gospodăresc deficitar al respectivelor consilii populare comunale. Posibilele contraargumente se află la cîțiva kilometri distanță, la Teremia Mare sau Lovin unde ai la dispoziție ștranduri termale moderne, curate, intens vizitate nu numai de timișoreni ci chiar de turiști de peste hotare. Care va fi cea mai frumoasă bază de agrement? De ce nu, în comuna Remetea Mare la „Privighetoarea Banatului“, la 12 km. de Timișoara, complex de agrement întins pe 10 hectare într-un mare parc natural pe malul canalului Bega. Spații de cazare și de alimentație pu-

blică, ca și pentru practicarea sporturilor, mult bun gust, funcționalitate și nenumărate idei: printre ele un punct muzeistic care oferă repere și trasee timișene, nu doar turistice, ci și de istorie, tradiție, cultură și artă. Peste o lună sau două, peste un an sau doi, obișnuți cu acest altfel de agrement vom spune că cea mai frumoasă zonă pentru timpul liber este „Privighetoarea Banatului“ sau Casa apelor de la Coștei, tot ce înseamnă adică mai mult decît soare și apă...

ILDIKO ACHIMESCU ■

La... pinii lăudați

Intr-una din zilele trecute mă aflam la Moinești. Mercurul termometrelor trecuse bine de 35 de grade și, cum îmi terminasem documentarea, cum toate tentativele de a-mi potoli setea dăduseră greș, cum și foamea îmi dădea tîrcoale, m-am decis să trag o fugă la Parcul cu pini. Pînă la primul autobuz spre Bacău îmi rămîneau aproape două ore la dispoziție, așa că, mi-am zis, am timp să mănînc ceva și să beau și o bere rece. Prima impresie a fost, în-

tr-adevăr, frumoasă. Drum asfaltat, spațiu pentru parcare amenajat, căsuțe cochete ascunse printre pini, chioșcuri, terase... Temperatura a început și ea să scadă sau cel puțin așa mi s-a părut înainte de a intra în cochetul restaurant. În sală, lume puțină, răcoare și fum. Un grup gălăgios, de 13, discuta aprins, așteptînd ospătara să vină cu bucatele comandate. Îmi aleg o masă de partea cealaltă a sălii și aștept să mi se ia comanda. Alături de mine, o singură familie. Ospătara vine, mă vede, stă de vorbă cu cei doi, pleacă, iar vine, iar discută, mai aduce cite ceva, continuă dialogul, ride cu poftă, iar pleacă... Eu, pe timpul meu, stau și aștept. Cinci minute, zece, cinspre, zece... Cum începusem să mă uit des la ceas, mă observă cealaltă ospătara, care nu mai prididea cu transportul farfuriilor, sticlelor, tacimurilor... 18 minute! Cam mult, domnișoară, îi spun și ea își cere scuze, înformîndu-mă că nu mă poate servi decît cu rinichi și ficat. Bun și asta, zic, dar aș dori numai ficat, cu garnitură de cartofi. Mai vroiam și o bere, dar dacă nu-i, nu-i. Sesizînd probabil iritarea de pe chipul meu, așteptarea s-a scurtat doar la șase minute! Mă uit la farfuria asortată, vîd și felile dintr-o roșie veștedă, amestecate cu altele de castravete, în chip de salată, zimbesc protocolar și încep să mănînc. Fica-

tul, proaspăt și bun. Cartofii, la fel. Salata, mai mult oțet. Mazărea, tare ca piatra și de o culoare deloc îmbietoare. Pîinea, veche, din recuperări. De foame, mîncînc ce-mi place, adică ficatul, cartofii și, cu chiu cu vai, două felii de piine. Aștept nota. Cinci minute, zece, cincisprezece, douăzeci... La 23 nu mai ajung, pentru că Viorica Creangă apare. Trece tot ce am consumat, ba și ce a rămas neatins, socotește și pleacă. Am scîpat ieftin, îmi spun. Revine, o fac atenție că m-a pus să plătesc, pe lângă mazărea care nu o cerusem, și trei felii de piine în plus. Îi cer condica de sugestii și sesizări. Îmi scade 1,05 lei din total, își cere scuze, dar mă anunță că șefu' e plecat și condica e la el. Bine, o liniștesc, încă mai am timp. Aștept să-l găsiți pe șef. Cinci minute, zece... După 14 apare, cu Gelu Dascălu. Tinerel, elegant, fără ecuson. Îi povestesc toată întîmplarea, îi amintesc de proverbul cu pomul lăudat, îl anunț că voi face publică într-o veștigă „aventură“. La aflarea veștii, atitudinea lui se schimbă brusc. De unde pînă atunci încercase să ia apărarea, culmea, tocmai celei care era cea mai vinovată de toată situația creată — ospătara Maria Vasiliță, — își cere scuze și, nici mai mult, nici mai puțin îmi propune, chipurile ca să plec mulțumit, un tîrg: „țigări bune și cafea“ în schimbul tăcerii mele. Bineînțeles, nu le-am acceptat mîrdăria și propun din acest colț de pagină sancționarea tuturor!

CORNEL GALBEN ■

Niciind de la terminarea celui de-al doilea război mondial, omenirea nu s-a aflat într-o asemenea situație de încordare, de creștere a pericolului unui nou război mondial, care, inevitabil, ar duce la o catastrofă nucleară. Înrautățirea climatului internațional, ascuțirea confruntărilor dintre diferite state sau grupuri de state, utilizarea pe scară largă a violenței armate, reactivarea unor contradicții și conflicte mai vechi și apariția unor noi surse de încordare sînt elemente care justifică temerea că starea actuală de pace este tot mai mult pusă în pericol. De altfel, un studiu al O.N.U. remarcă faptul că „războiul a constituit o caracteristică permanentă a perioadei de după 1945. Armele au fost folosite într-o măsură semnificativă aproape fără întrerupere și, de cele mai multe ori simultan în diferite locuri. Jertfele umane au crescut necontenit, numărul victimelor fiind în perioada de după cel de-al doilea război mondial de ordinul milioaneilor”. Statisticile arată că în perioada postbelică au avut loc 156 de conflicte armate, 403 ciocniri în care s-au întrebuințat armele și 706 manifestări de forță.

Toate acestea vin să se adauge la un bilanț absurd și tragic: potrivit unor studii, în ultimii 5500 de ani, în lume s-au produs peste 14500 războaie în care și-au pierdut viața 3,64 miliarde de oameni. Un expert a calculat că într-o perioadă de 3400 de ani din istoria omenirii, pentru care există documente scrise, doar 234 de ani au fost lipsiți de războaie. Ce înseamnă războiul modern au arătat cele două conflicte mondiale din acest secol care s-au soldat cu moartea a peste 75 milioane de persoane. Alte 25 de milioane de oameni și-au pierdut viața în conflictele care au afectat diferite zone ale globului după anul 1945. Studiind dinamica conflictelor armate care au avut loc în ultimii 150 de ani, expertul britanic Robin Clark estima că în perioada 1950-2050 ar putea avea loc alte aproximativ 240 de războaie, care ar costa omenirea 4,5 miliarde de victime omenesti.

Ce s-a obținut prin uriașa vărsare de sînge de pînă acum? Războaiele — exceptînd, firește, pe cele juste, de apărare, de eliberare națională — nu au dus la soluționarea problemelor existente între state și nu au contribuit la progresul umanității. Dimpotrivă, conflictele armate nu au făcut altceva decît să invenioneze relațiile între popoare, să înrautățească climatul politic internațional, au sporit ten-

siunile și au provocat resentimente de durată. Nicolae Titulescu spunea: „În cel mai bun caz, într-un război victorios se vor schimba numai datele problemei; nemulțumitul de mine este substituit nemulțumitului de azi. Unui război purtat în numele dreptății îi va urma un alt război purtat în numele dreptății. Și așa mereu, fără sfîrșit”.

Dezvoltarea armelor nucleare a creat, însă, în prezent, o situație cu totul nouă, a pus și pune în cu totul alți termeni problema războiului. Cele peste 55000 de focoaie nucleare existente au o putere de peste un milion de ori superioară celei a bombeii lansate asupra Hiroshimei, fiecărui locuitor

COMENTARIUL SĂPTĂMÎNII

Civilizație și Dezarmare (I)

al planetei revenindu-i o forță distructivă de peste trei tone de trinitrotoluen, suficientă pentru a-l ucide nu o dată, ci de mai multe ori. În asemenea condiții, puțini sînt cei care se mai indoiesc de faptul că declanșarea unui război nuclear va duce la distrugerea omenirii, a înșeși condițiilor vieții pe planeta noastră. Cu toate acestea, asistăm pe plan mondial la declanșarea a noi și noi runde ale cursei înarmărilor, la lansarea unor proiecte de militarizare a Cosmosului, de făurire a arme tot mai sofisticate, cu putere de distrugere tot mai mare. Această uriașă risipă de resurse duce la continua agravare a crizei economice mondiale, care are repercusiuni deosebit de negative asupra situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Se amplifică contradicțiile dintre țările bogate și cele sărace. Așa cum arată președintele Nicolae Ceaușescu, se poate spune că se dezvoltă puternic o nouă criză socială, morală și politică ce pune cu putere la ordinea zilei necesitatea unei abordări noi a problemelor sociale, politice, a realizării unor relații noi, demo-

cratice. „Omenirea — sublinia secretarul general al partidului — se află într-o epocă de profunde transformări, care impun un nou mod de gîndire și de soluționare a problemelor complexe ale războiului și păcii, ale dezvoltării economico-sociale”. România, președintele Nicolae Ceaușescu apreciază că în noul mod de gîndire trebuie să se plece de la faptul că armele nucleare, în minile oricui s-ar afla, nu pot asigura pacea, ci sînt armele distrugerii civilizației și a vieții. De aici decurg acțiunile consecventă a țării noastre, inițiativele de amplu răsădit internațional ale președintelui ei pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, pentru trecerea la măsuri de dezarmare, pentru apărarea dreptului suprem al omenilor la existență, la viață, la libertate și independență, la pace.

Continuînd o tradiție cu adînci rădăcini în istoria sa, poporul român se află în primele rînduri al promotorilor civilizației împotriva forței, considerînd că tratativele și negocierile, dialogul permanent constituie singura cale adecvată pentru rezolvarea ori căror tensiuni și conflicte, că nu există problemă care să nu-și găsească soluționarea prin convorbiri constructive și realiste, desfășurate într-o atmosferă de bună credință și încredere. Prin faptul că războiul a devenit de neconceput se impune să înceapă o nouă eră în relațiile dintre state, o eră care să se caracterizeze prin ceea ce constituie esența oricărei civilizații: înlocuirea dreptului forței prin forța dreptului.

Renunțarea la logica forței ar fi însoțită și de consecințe dintre cele mai benefice pentru întreaga umanitate, pentru că încetarea cursei înarmărilor echivalează cu eliberarea unor enorme resurse financiare, materiale și umane care pot fi alocate imediat dezvoltării, progresului și înfloririi tuturor națiunilor. Această idee forță a politicii externe românești este reafirmată cu vigoare și în recentul Mesaj al președintelui Nicolae Ceaușescu adresat Conferinței internaționale privind relația dintre dezarmare și dezvoltare, strălucit document care dă expresie voinței de pace a poporului român, lansînd un apel la rațiune într-un moment decisiv al istoriei omenirii.

ION VIRGIL ■

Frumoși, bogați și asasini

È un asasin. Se numește Robert Chambers și într-o noapte din vara trecută, în Central Park din New York, și-a ucis cu bestialitate prietena.

Un financiar californian, de numai 27 de ani, cu scripici de geniu, cere 1,5 milioane dolari pentru drepturile asupra poveștii sale unei edituri sau unei case de film. Nu, nu este vorba de o fuziune senzatională pe Wall Street, nici de crearea unui computer care să ruineze firma IBM. Și el, Joe Hunt, e tot un asasin care a ucis un om pentru bani și a provocat moartea altuia în timpul unei răpiti.

Hunt și Chambers au multe lucruri în comun. Amîndoi sînt tineri și frumoși, se mișcă în niște corciri în care doar aparițiile contează și unde obiceiurile (alcool, droguri, femei și mașini frumoase) prăpădesc o mulțime de bani. Pe acești doi eroi răi pe care, așa cum am învălat din povești, ar trebui să-i învingă eroii buni, îi curtează întreaga industrie a spectacolelor, considerîndu-i o succulență materie primă.

Connie Clausen, agent literar, spune referitor la delictul din Central Park: „Sînt entuziasmat. Cazul are toate elementele — bani, sex, un acuzat frumos ca un inger, o victimă delectoasă, un grup de tineri care au totul”. Bineînțeles, precizează revista italiană „L'Espresso”, dacă ar fi fost vorba de un negru din Bronx care a ucis pentru banii necesari traiului sau de un traficant prăpădit, asasin din datorie în războiul unor bande rivale, „show business”-ul nu s-ar deranja. Sînt niște lucruri atît de banale! Mai ales că pentru ei n-are plăti nimeni cautiunea, cum s-a procedat pentru cei doi frumoși asasini. Lui Chambers „New York Magazine” i-a dedicat un lung articol pe un ton evident părtinitor. „Băiatul, provenit dintr-o familie destrămată, a găsit în barul «Dorrian's» cea de-a doua casă”, scria revista. Și, în această atmosferă poleită cu aur, unde tinerii de bani gata își fac de cap din toate punctele de vedere, Chambers a devenit un nou Dorian Gray. Aici a cunoscut-o pe Jennifer, fata pe care a ucis-o și tot de aici i s-a plătit cautiunea.

A fost angajat un avocat celebru căruia 100 de agenți literari, editori și producători cinematografici i-au făcut tentante oferte pentru utilizarea întîmplării. Dacă totul merge bine și asasinul va scăpa, scria „Wa-

shington Post”, vor apărea cărți și filme, tricouri, afișe, publicitate pentru bere și cine mai știe ce pentru a serba victoria acestui erou care va semna zîmbind autografe!

Hunt, diplomat la Harvard, a constituit cu un grup de prieteni așa numitul „Bilionaire Boys Club” al cărui membri, pentru a-și putea plăti mașinile Porsche, hainele semnate Armani și mesele la barurile de noapte din Los Angeles au inventat un sistem simplu și eficient. Societatea de investiții pe care au format-o cu ceva bani de la părinți era mentinută printr-o schemă în spirală — vîrsămintele noilor investitori serveau pentru plata celor vechi, și așa mai departe. Pînă într-o zi cînd Hunt a fost păcălit de un escroc mai mare decît el. Atunci, însoțit de cîțiva fideli, l-a silit pe debitor să-i semneze o poliță de 1,5 milioane dolari, după care l-a așezat cu fața în jos în pat și i-a tras un glonț în ceafă. Scurt. La o lună după această ispravă, la rugămintea unui prieten, l-a răpit pe tatăl acestuia care refuza să-i dea prea mulți bani progeniturii. Din nefericire, după torturile la care a fost supus pentru a semna un act de trecere a întregii sale averi pe numele fiului, bietul tată a murit.

Cum credeți că-și motivează industria spectacolelor interesul bolnav pentru cei doi asasini? Cărțile, filmele, chiar dacă povestesc cu lux de amănunte și detalii scabroase întîmplările respective, nu o fac pentru a crea personaje fascinante din ticăloși imorali, ci, chipurile, pentru a „întări fibra morală a tinerei generații, pentru a o pune în gardă asupra riscurilor de a fi frumos, bogat și, din cînd în cînd, asasin”. Un producător de filme rezuma: „Pentru a fi complet venali, alegem poveștile care se adresează acele grupuri de vîrstă — adolescenții și tinerii — pentru recuperarea căreia societatea trebuie să facă eforturi disperate”.

IOAN ROȘCA ■

Risu-plînsu

De cite ori sînt uneori, în stare, copiii noștri rîsfățați. Orice pas înainte înseamnă un zîmbet în plus, o linie trasă, gros, cu creta pe tabla în întinderea căreia ținem evidența lucrurilor în stare să ne bucare. Un succes este înainte de orice un succes și nimic nu ne poate lua dreptul de a ne considera cu o clipă mai bogați în clipa consemnării lui.

Există trandafiri fără spini? Or fi, acolo pe unde cercetăto-

rii se întrec să observe cît de departe normalul îngăduie să devină anormal. Altfel, cum copilul nu poate fi altfel decît dulce și oamenii iubitori de oameni, viața nu se dezmințe în a se compune din lumini și umbre, din ochi rîzînd și ochi lacrimînd, din alternanțe spectaculoase, din antiteze seducătoare, din surprize sută la sută.

Cîtă corneală nu ne curge printre degete salutînd mersul cavalerului atotbiruitor, rătăcitor prin cîmpurile viselor noastre cele mai rotunde — computerul născut să cîștige toate raliurile, indiferent de formulă și anolimp. Zodia sub care s-a născut n-are nume pentru că nu s-a știut că ar trebui inventat o dată cu el ceva care să-i pună în relief forța de subjugare, vocația izbînzii, semnul binelui.

În această euforie de casă mare, vin soaptele îndoielii, provocatoare de coșmaruri. Atenție! par a striga micile bazaconii de care, din prea multă zburdănicie dragele noastre computere și le permit cu nepăsare, ca un jucător de șah care sînt să cîștige fără pauze lasă adversarul — divertisment scuzabil — să-i ia regina cu pionul, ca în final să rămînă doar cu regele pe tablă. Cu alte cuvinte, de ce n-am încerca și noi această figură, noi zeii, de ce nu am friza, fie și pentru secunde numărate, starea pămînteanului plebeu care... Cine muncește, nu-i așa, să mai și greșească, dragi convivi, par a spune de la o vreme computerele, făcîndu-și complice cu ochiul și uitîndu-se pe sub sprîncene pentru a constata dacă noi ne-am prins la giubuslucurile lor.

Se înmulțesc, vreau să spun, situațiile, cazurile, locurile în care computerele par a se fi înțeles să greșească, nu neapărat pentru a se juca de-a baba orba cu noi ci mai degrabă să avertizeze că s-ar putea să fie și mai rău. Că la o imprimantă s-a blocat microprocesorul de la selectorul de adrese, mai treacă meargă. Ce se poate întîmpla, în fond? Ceea ce s-a și întîmplat de fapt: întreg tirajul unui ziar a fost trimis aceluiași destinatar blocînd intrarea pe strada în cauză, lăsîndu-i pe ceilalți abonați fără gazeta lor preferată. Dar dacă o rachetă lansată, experimental, spre cine știe ce pustietăți ajunge deasupra unei mari aglomerații umane, din cauză că un computer n-a înțeles prea bine unghiul de lansare?

Ar putea fi deschisă o carte a gafei roboticești de cîțiva ani încoace. Un constructor de automobile a trebuit să recheme pe rampa de montaj mașinile abia plecate spre beneficiar. Computerul însărcinat cu calculul frînului a încercat scotocirea și a programat eronat respectivelor comenzi. Chiar „Ford” a reardus 14000 de autoturisme

deoarece computerul de la suspensia pneumatică, supraîncîlzindu-se nefericit, a lucrat anapoda.

Un detector cu microunde de infractori instalat la un magazin, depășindu-și atribuțiile, a modificat stimulul cardiac purtat de un posibil client, și i-a provocat moartea. Tot un purtător de stimulul cardiac a fost adus în situația de infarct din cauza unui generator hertzian care avea ca menire combaterea artritei; acesta a determinat creșterea ritmului cardiac la 214, sfîrșitul fatal n-a putut fi evitat. Se știe că în ianuarie 1983, incurcînd niște socoți, un computer a comandat gresit deschiderea unor baraje pe valea fluviului Colorado. Consecința — inundarea unor întinse regiuni. Un calculator a semnalat trecerea unui tren care nu exista. Al altul de la dispozitivul de identificare a radarului, a taxat drept prieten o rachetă inamică, adormînd vigilența militarilor de serviciu. Receptionînd-o în plin, vasul s-a scufundat.

Stingăcie? Parsivenie? Răutate?

Parcă pentru a face zile fripte și celor din banii cărora s-au intrupat, computerele poznașe au intrat și pe alea băncilor. Din cauza incompatibilității sistemelor, la o importantă bancă americană, cifra tranzacțiilor interbancare s-a mărit de... o mie de ori. Într-un mare oraș nord-american indicele de la bursă s-a trezit sporit cu 50 la sută. Motivul? Calculatorul a reciclat, după doi ani, o sumă de care uitase.

Lent dar sigur, zîmbetul dă în plin. Avertismentele cu litere mari, nu lasă loc glumelor ușurele. Ca să nu se întoarcă spre noi cu intenția de a ne da în cap, trebuie să fim siguri că jucăriile făcute de mina noastră știu ce au de făcut. Iar noi, suficient de pricepuți în a le ține genunchiul pe grumaz. Pentru că, altfel, vorba proverbului pus în circulație pe ici pe colo, cine nu muncește — ca lumea — ne mîncă — sigur — zilele.

NEAGU UDROIU ■

Păpușa de chiparos

În rîndul vestigiilor culturii naționale japoneze se află și teatrul de păpuși Bunraku ce numără 350 de ani. Spre deosebire de alte teatre de păpuși aici minutorii sînt vizibili audienței, arta lor fiind apreciată în funcție de modul cum știu să capteze atenția publicului exclusiv asupra păpușii. O altă caracteristică o reprezintă păpușile însele care au jumătate din dimensiunea unui om și sînt astfel executate încît pot mișca

ochii, sprîncenile, gura nemai-vorbînd de gestică miînilor. Capul păpușilor este sculptat în lemn de chiparos japonez, iar îmbrăcămintea este cea mai tradițională. Repertoriul este alcătuit din piese clasice scrise în secolul al 18-lea.

În perioada anilor '60, cînd s-a manifestat un oarecare declin al teatrului, autoritățile din Osaka (legănatul păpușilor Bunraku) au luat măsuri de redresare a situației prin crearea unei asociații care să păstreze și să continue tradiția. Păpușarii, în majoritate bărbați — decanul avînd 82 de ani, își transmit meșteșugul din tată în fiu. Pentru a putea fi un bun minutor este nevoie de un stagiu de pregătire de 2 ani. Poziția minutorului este cea tradițională adică în genunchi pe o rogojină și asta cel puțin o oră. Păpușarul trebuie să studieze intonația specifică narațiunii, manevrarea păpușii și cînte la samisen — un instrument tradițional. După doi ani de studii asidue profesorul și învățăcelul decid care va fi rolul pe care acesta din urmă îl va interpreta; o altă caracteristică îl constituie faptul că păpușarul interpretează o singură tipologie de personaj toată cariera. Străinii nu sînt admisi la pregătire, ceea ce face ca teatrul Bunraku să aibă un caracter strict național. Dincolo de sofisticatele produse electronice „made in Japan”, păpușile Bunraku își continuă, ne tulburate, existența ancestrală!

DAN DANUȚ DORU ■

Bani și blindate

O dubă transportînd bani, precedată de o mașină a poliției cu sirena în funcțiune și urmată de un vehicul blindat al armatei, nu mai constituie de la o vreme ceva neobișnuit în Belgia. Avînd în vedere sporirea numărului de atacuri criminale asupra transporturilor de bani, asemenea măsuri de securitate au devenit ceva curent. Nu demult o bandă a reușit să oprească în zona localității Verviers din estul țării un vehicul poștal ce transporta o mare sumă de bani. Tînd în șah cu pistoalele mitralieră pe polițiștii care însoțeau transportul, bandiții au aruncat în aer ușa dubei în care se găseau banii, provocînd prin aceasta moartea a doi funcționari poștali aflați în interiorul vehicului. Gangsterii au fugit cu o pradă de șapte milioane de franci. Deocamdată forțele de ordine nu au reușit să-i prîndă, dar se află pe urmele lor.

În ultimii doi ani, administrația poștală a fost nevoită să achiziționeze aproximativ 50 de vehicule blindate pentru a spori

gradul de siguranță în domeniul transportării valorilor. Fiecare vehicul de acest gen cîntărește 6,5 tone și costă sute de mii de franci. Automobile similare, înzestrate cu mijloace de securitate tot mai sofisticate — de la ferestre-ogîndă la alarmarea automată prin radio a poliției în caz de atac — au trebuit să-și cumpere și firmele de transport al banilor și valorilor, precum și o serie de bănci particulare.

Printre puținii care profită de această gravă evoluție a situației se numără și singura firmă din Belgia specializată în blindarea caroseriilor — Johann Blijweert din Bruxelles. Anual, cei 60 de salariați ai firmei repară circa 3.500 de automobile și blindează în cadrul unei secții speciale un mare număr — ținut secret — de limuzine și vehicule de transport. Reclama firmei evidențiază cu mîndrie că se lucrează după licențele firmei italiene Fontauto. Cum s-ar fi putut altfel?! Tara Măfiei are o îndelungată experiență în lupta cu crima organizată. Fontauto a elaborat de acum 20 de ani tehnologia de blindaj pentru peste 110 modele de automobile. Firma belgiană a trimis mai multe echipe la specializare în Italia. Intre timp alte întreprinderi din Italia, Belgia și alte țări ale Europei occidentale lucrează de zor la perfecționarea materialelor și tehnicilor de blindaj. Astfel, dacă pînă nu demult ferestrele incasabile se realizau prin aplicarea mai multor straturi de sticlă, care ajungeau să totalizeze șapte centimetri în grosime, astăzi sînt suficiente geamurile făcute dintr-o sticlă specială care nu este mai groasă de 2,2 centimetri. O piață nouă și prosperă s-a deschis în fața amatorilor de profit și aceștia s-au repezit să exploateze fără să-și pună nici un fel de întrebări. Dar după ce gangsterii vor găsi mijloacele de a anihila și blindatele, ce se va mai născoci pentru protejarea transporturilor de valori? Periculosul „joc” de-a hoții și vardiștii promise noi momente de suspans.

ROMEO NADĂȘAN ■

Doar un paleativ...

Nu de mult, deputatul britanic în Parlamentul (vest)-european, James Scoot-Hopkins, a rostit un „speech” asupra flagelului drogurilor în țările occidentale. Din informațiile prezentate a reieșit o dată în plus, că tineretul este cel mai expus tentației „fericirii chimice”. Luînd act de acest nou și lucid semnal de alarmă, Comisia executivă a Pieței comune a hotărît (în urmă insistenței lui Hopkins de a se lua măsuri urgente și ferme de stopare a acestui fenomen) elaborarea unui manual conținînd informații — avertisment despre gravele consecințe ale toxicomaniei. Manualul urmează a fi difuzat cadrelor didactice din țările „celor 12”. Aceasta, deoarece Comisia a apreciat că „poziția ideală pentru a observa comportamentul tinerilor și pentru a preveni folosirea de către aceștia a drogurilor, o are corpul profesoral”.

Unii experți în problemele drogurilor din țările aparținînd C.E.E. se îndoiesc însă de eficiența unei asemenea măsuri. Ei se alătură unei mai vechi — dar la fel de actuale — opinii a prof. Arthur Kreuzer din Wiesbaden, care apreciază că principala cauză a narcomaniei trebuie căutată în situația socială, atrăgînd atenția în special asupra creșterii șomajului în rîndul tineretului ca și a lipsei de perspective a tinerilor care ies de pe băncile școlii.

Cit timp, afirmă specialiștii amintiți, nu se va „umbra” în acest sector, toate celelalte măsuri se vor dovedi simple paleative. Ei își argumentează această „prognoză” apelînd la statistici oficiale atestînd puternică creștere, în ultimii ani, a ratei șomajului juvenil. Astfel, în cele 24 state membre ale O.E.C.D. (Organizația vest-europeană pentru Cooperare Economică și Dezvoltare) la jumătatea anului trecut, numărul absolvenților a diverse școli, fără angajament, era de 19,5

milioane! Neconștient, ei „în-groașă rîndurile așa-zisei „armate a brațelor de prisos”. Privit studiilor întreprinse de experții vest-europeni, șomajul care afectează în prezent principalele 24 de țări industrializate ale lumii capitaliste afectează în prezent peste 30 de milioane de persoane constituind un adevărat record pentru perioada postbelică. Dintre aceștia, cum arată statisticile, mai mult de jumătate sînt tineri. Neizbutind să obțină ani în șir un loc de muncă, mulți dintre ei cad pradă stărilor depresive, sentimentul de inutilitate, conștiința faptului că societatea nu-i vrea, împingîndu-i în brațele drogului și, nu rareori, în ale sinuciderii. În rîndurile a numeroși tineri care se simt frustrați de dreptul lor la o viață demnă, înșelați în idealurile lor, medicii constată grave tulburări de comportament. De la o agresivitate mereu sporită pînă la acte violente, antisociale nu-i decît un pas. Pierzîndu-și speranța într-o viață pe făgașul ei firesc, în întemeierea unei familii, „adevărate batalioane de tineri mărșăluiesc spre prăpastia drogurilor, spre un teritoriu al iluziilor” — cum scria, sugestiv, cotidianul italian „Corriere della Serra”. Zguduitor în acest sens este și scrisoarea adresată publicației britanice „The Observer” de părinții unui tânăr toxicoman: „Fiul nostru, de 20 de ani, a murit singur, cu o seringă și un ac alături de el. Am luptat pentru a-l salva, sperînd că dragostea noastră, sprijinul nostru, maturizarea îl vor ajuta să se elibereze de dependența de drog. Dezolați, am asistat la deteriorarea continuă a stării sale fizice, psihice, la deteriorarea sensibilității și personalității sale”.

Fără îndoială că în lupta împotriva drogurilor educația are un rol însemnat. Dar numai ea singură nu-i de-ajuns. Altfel, vreme cit nu se înlătură cauzele care-i fac pe tineri, și nu numai pe ei, să recurgă la droguri, indemnurile și sfaturile sînt doar un paleativ.

MIHAI VASILIU ■

Fotografii fără argint

Prețul ridicat al argintului, care a devenit un metal din ce în ce mai insuficient pentru a acoperi nevoile industriale, a făcut ca o serie de firme să facă cercetări în vederea înlocuirii lui, cel puțin la fabricarea hirticilor și filmului fotografic. Firmele Kodak și Fuji încearcă să pună la punct suprafețe sensibile la lumină, fără argint. Societatea japoneză Sakura a creat o peliculă fotografică care nu conține decît urme de emulsie de argint, fără a afecta calitatea produsului. Firma ameri-

ferite condiții de filmare, dezvoltarea nu mai este necesară, fotografia apărînd în câteva sute de secunde. În plus imaginea poate fi ștersă și înlocuită cu alta.

Sobolanii... curajoși

Se știe că soarecii și sobolanii constituie o hrană apreciată de serpi, așa că o întâlnire între aceștia este întotdeauna în defavoarea primilor. Există însă o specie, sobolanul de Texas, care este foarte... curajoasă. El atacă serpii, în special pe cei veninoși, pe care îi distrug. „Curajul” îl are de la faptul că veninul unui șarpe oricît ar fi el de puternic, nu are nici un efect

Breviar științific

asupra lui. Pentru a se verifica imunitatea acestor sobolani, cercetătorii Universității orașului Kingsville (Texas) au injectat doze duble de venin. Sobolanii au avut o ușoară hemoragie, nesemnificativă, păstrîndu-și în continuare vigoarea. În prezent se caută substanța care permite acestei viețuitoare să neutralizeze toxinele și enzimele veninului, pentru a se putea pune la punct un nou ser anti-veninos.

Trăind sub efectul de seră

Prin anii 70 Mihai Budiko, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., a prevăzut o încălzire a climatului, calculele lui bazîndu-se pe ceea ce se cheamă „efectul de seră”. Cantitatea de gaz carbonic crescînd în atmosfera terestră împiedică, din ce în ce mai mult, reflectarea excedentului de căldură solară, în spațiu, de pe suprafața Pămîntului. Specia-

listii, din „Organizația meteorologică internațională”, au ajuns la aceeași concluzie, întocmind hărți cu schimbările probabile climatice. Numai în ultimii 15 ani, datorită resturilor industriale aruncate în atmosferă, temperatura medie anuală a crescut cu 0,3 grade Celsius. Către finele secolului încălzirea va atinge o creștere de 1,5 grade Celsius, iar pînă în anul 2050, dacă omenirea nu va lua măsuri eficiente, ea va atinge 3-4 grade, ceea ce va atrage mutații în climat și în sistemul hidrologic. În viitorii ani, pînă la finele secolului, ținute vor fi mai blînde, iar verile mai secetoase. Litoralul arctic va avea un climat mai dulce, iar zonele subtropicale se vor întinde mult spre poli. Cu toate că începutul secolului XXI va marea o creștere a precipitațiilor în zonele nordice, datorită accentuării încălzirii climatei în fiecare an, agricultura va necesita tot mai multă apă. Ca urmare, spun climatologii sovietici, omenirea va trebui să-și conjuge eforturile în vederea rezolvării, pe scară internațională, a nevoilor de apă, problemă care în prezent continuă să se agreveze.

Laserul și arterele

Cercetătorii Institutului de Cardiologie din Houston-Texas au anunțat folosirea, în mod experimental, a laserului pentru înlăturarea depunerilor de plăci ateromatice din arterele coronariene obturate. La conferința cardiologilor americani, doctorul James Livesay a dat explicații referitoare la folosirea noii metode la 8 pacienți, arătînd printre altele că: „laserul poate îndepărta plăcile și înlătura stenoza arterială, fără să se dăuneze arterelor coronariene ale omului”. Energia a fost transmisă prin fibre optice conectate la artera stenoată sau blocată, fără a fi necesară incizia acesteia. Utilizînd un tip special de laser și o tehnică diferită de cea aplicată în Texas, Daniel Choy de la spitalul „St. Luke's Roosevelt” din New York a început să trateze arterele bolnave. El intenționează să practice acest procedeu prin cateter, fără să deschidă toracele.

A. DIANU ■

Cronica șoselei

După faptă și răsplată

„Unde-s doi puterea crește, dăm-te cînd sînt patru forța sporoste și mai mult”. „Ce vrei să spui cu asta Filimoane, vorbești în dodii. D-ai-a ne-ai convocat aci pe cîmp la miezul nopții?”. „Dacă vă spuneam despre ce-i vorba umplcați tot satul. Așa n-are cum să vă mai ia gura pe dinainte, pentru simpiu fapt că nu aveți timpul material”. „Dacă nu spui imediat despre ce-i vorba, eu plec, n-am timp de pierdut noaptea pe coclauri, mai ales că la șase trebuie să fiu la serviciu” ripostă iritat Lipan. „Nu te otări colega, te vei convinge imediat că merită să pierzi puțin timp pentru o treabă mai mult decît rentabilă. Vedeti locul ala îngrădit cu sîmă ghimpată? Doar e lună plină. Nu se poate să nu-l observați”. „Îl vedem și, ce-i cu asta?”. „Acolo e o comoară, e aur”. „Vorbești prostii, ce fel de comoară poate fi?”. „Marea voastră eroare e că auzind de aur, vă duce gîndul neapărat la metalul galben, strălucitor, nu și la modestul aur negru nu mai puțin prețios”. Celalți doi, vînzînd că timpul se scurge numai cu vorbe, se asociază cu Lipan, somîndu-l pe Filimon. „Dacă nu intri în subiect, la concret, plecam”. „Că tare ocupați mai sînteți. Mălăețu e sofer, neangajat însă la vreo unitate, „harnic” cum e, nu face purici nicăieri. Sava ține și el tot de tagma transportatorilor, e căruțaș particular. Vrea, se scoală la 8, nu, se trezește la 10. Așa că vă dați seama ce „eforturi” teribile face. Singurul adevărat ocupat și harnic e Lipan. Electrician de înaltă calificare, el nu-și poate permite să piardă nici un minut, în cele 8 ore”. „Dar de tine, Filimoane, nu vorbești nimic?”. „Doar îmi știți meseria, sînt sonda”. „Ha, ha, auziți, sonda”. Si cei trei riseră în cor. „Dar ce sondezi, nu spui”. „Dacă voi credeți că a sfredeli pămîntul, să dai de apă pentru fîntînă e un fleac, atunci gresiti”. Si omul cu fața de copil, în pofida celor 30 de ani pe care îi avea, începe o perorație despre rolul nobil al muncii lui care aduce apa indispensabilă vieții. „Eu am plecat, zise Lipan. Imi pare rău că am dat curs acestei invitații dubioase”. „Nu pleci nicăieri, frățioare. Pînă nu se termină „operația” nu pleacă nimeni de aci”, preciză Filimon amenințător. Infantil la figură, ce-i drept, dar înalt de un metru optzeci și cu niște miini de karatist, forța „sondoului” nu putea fi ignorată. Lipan se resemnă. Adopțînd o mină indiferentă se retrase culcîndu-se pe mîriștea încinsă de arșița din timpul zilei. Filimon își dădu în vileag planul. „Înlocuim flanșa simplă cu una mai sofisticată. Uite-o aci” își scoase din sacose o alta confecționată artizanal, dar prevăzută cu un robinet. „Trageți mașinile aproape, aici lîngă locul de „muncă”, scoateți bidoanele din portbagaj și fiți pregătiți”. Omul lucra cu dexteritate. În nu mai mult de 15 minute, lichidul, după ce a făcut o băltoacă apreciabilă, a început să curgă în canistrele aranjate, una lîngă alta pe partea dreaptă a automobilelor. „Acum ur-

mează plasarea vaselor înapoi în mașini. Aveți mare grijă să nu se scurgă nimic din valorosul lichid. Sînt două motive. Primul că putem arde ca niște soareci și al doilea e păcat să facem risipă. E bunul statului doar”. Ultimele cuvinte le însoțea de un zîmbet timp. „Cînd motoarele celor două autoturisme vor fi pe cale de a termina de „băut” conținutul bidoanelor, continuă el, băieții vor veni tiptil, tiptil, aici la punctul lor de aprovizionare, mai corect spus la stație și vor deschide caneaua. Dar nu, nu-i bine, să lăsăm robinetul montat. Il vom demonta de fiecare dată, luîndu-l cu noi. Nu trebuie să se știe că cineva a umblat pe aici”. Lipan se sculă în picioare apropiindu-se de grupul celor trei. „Știam că nu prea te dă mintea afară din casă, Filimoane, dar nu mi-am închipuit că poți fi capabil de asemenea prostii, de atita nesăbuiță. Tu confunzi fîntînile pe care le sapi, cu dispozitivul ăsta la care se umblă cu zeci de precauții. În aer se simte deja mirosul vaporilor de carburanți. Fiți atenți, orice scintile vă poate transforma în ingerași, iar mașinile voastre în fiare calcinate”. „Norocul tău e că sînt ocupat, altfel... ai plăti pentru cuvintele tale, Lipane. Cine m-o fi pus să te chem și pe tine? Știam doar că ești un incuțai și jumătate”. Electricianul se retrase. Nu voia să întindă coarda prea mult. Lăcomia și imprudența merg deoseori mină în mină. Neluînd în seamă avertismentele lui Lipan, considerîndu-le o manifestare de invidie, șoferul, după ce așeză canistrele în portbagaj, dădu să invită cheia de contact. Il admonestă Filimon. „Ți-ai pus saci în căruță și ce-ți pasă, te pregătești să speli puțina. Dă-mi o mină de ajutor să montez flanșa la loc”. Florin, șoferul de autocamion, cobori în silă din mașină îndreptîndu-se spre locul unde lucra „eminenta cenșie”. Căruțașul auzi convorbirea. „Cînd doi se ceartă al treilea cîștigă” gîndi el îndreptîndu-se spre postul de pilotaj al mașinii lui umplută vîrf cu bidoane pline. Intenționa să depășească mașina lui Mălăețu și să o steargă. Nici nu apucă să întoarcă ca lumea cheia de contact și o vilvătaie puternică de foc și fum învăli totul. Cei trei fură cuprinși de flăcări. Instinctiv o luară la fugă pe mîriște. În zadar se tăvăleau pe jos, focul nu putea fi biruit. Doar imaginile de front cu epave calcinate pot fi comparate cu cele trei autoturisme transformate în câteva minute în schelete negre, jalnice. Cei trei au fost transportați cu arsurii teribile, la spital. Păturile scoase din mașina lui, de către Lipan, aruncate peste trupurile celor trei, i-a salvat de la moarte, dar nu și de la chinurile prin care trec cei cu arsurii. Vindecarea lor e incertă. Deocamdată medicii nu garantează nimic. „După faptă și răsplată”. Zicătoare înțeleaptă, mereu actuală, dar, vai, la care nu se gîndesc deloc înainte de a trece la fapte nesăbuite, cei de teapa lui Filimon.

VICTOR BEDA ■

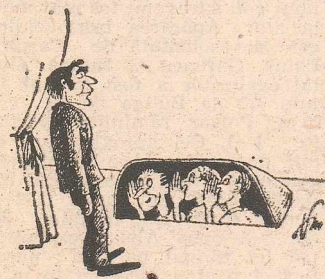
Racul

Aforisme

- Plagiatorul este un papagal cu o singură pană.
- Un trîntor criticat, mai degrabă devine viespe, decît albină.
- Ce veșeli musafiri sînt gazdele țuște!
- Așezați pe cîntar unii oameni devin imponderabili.
- Uncori, mai puternic este ecoul șoptelilor.
- Dacă proștii n-ar fi așa plini de ei, gropile nu ar fi așa pline de proști.
- Și-a vindut încălțările pentru a-și cumpăra pălărie...
- Cum a-nvățat să zboare? Scuturîndu-și aripile de praf!
- Prețul unor tablouri n-ar trebui să depășească cu mult pe cel al vopselelor folosite.

● Zidurile bibliotecii sînt obstacole numai dacă le ocolești.

N. PETRESCU-REDI ■

VIRGIL MILITARU ■

S-a redeschis festivalul fotbalului

Reluarea campionatului de fotbal nu este numai un eveniment sportiv, ci și o mică sărbătoare a sufletului nostru de microbiști. Așteptăm reînălțarea cu stadioanele, cu echipele favorite, cu prevăzutul și mai ales neprevăzutul jocurilor de fotbal ca pe o adiere de aer proaspăt ce oxigenează ca nimic altceva pasiunea noastră pentru cel mai îndrăgit dintre sporturi.

În consonanță cu această nerăbdare a dumneavoastră, stimați cititori, s-au aflat și redactorii și colaboratorii noștri, prezenți la toate partidele rundei inaugurale. Prin intermediul lor vă putem oferi în aceste pagini o luare de puls „în priză directă” de la aceste jocuri privite (la fața locului) și comentate (aici) din perspectiva a ceea ce ele au oferit mai interesant. Sperînd că în acest fel vă veți edifica și asupra celor petrecute pe stadioanele unde n-ați fost prezenți, promitem repetarea unor astfel de comentarii ori de câte ori necesitățile tipografice o vor permite.

STEUA — CORVINUL 4—0
(1—0)

Campioana continuă cursa

Pe bulevardele Drumului Taberei, lume multă chiar cu 2 ore înainte de meci, semn că s-au numărat cu nerăbdare zilele pînă la sunetul clopoțelului de închidere a vacanței fotbalului. În fața premianței, o echipă ce a avut întotdeauna ceva de spus, Corvinul, și care i-a pus probleme și în debutul sezonului trecut. Numai că de data aceasta, Steua, gîndindu-se la cele 87 de goluri marcate în campionatul trecut, a învins cu 4—0 după o întrecere pe care a dominat-o cu dezinvoltură, lăsînd totuși impresia că n-a rulat tot timpul în viteza a patra. A atacat mult, dar în prima repriză a concentrat jocul pe centru, acolo unde hunedoreni se apărau cu exactitate și ea urmare, a înscris doar odată prin Pițurcă care a reluat cu capul centrarea parcă desenată a lui Haği. După pauză, intervenția antrenorului Iordănescu a făcut ca ofensiva să se desfășoare ca de obicei în evantai, schimbările de locuri și circulația rapidă și fantezică a la handbal oferind culoare de sut lui Haği, Balint și Rotariu, care l-au și învins pe Ioniță. Corvinul a căutat nu numai să ridice redute în fața atacurilor în valuri ale Stelei, ci a brodat frumos la mijlocul terenului avînd și 2—3 țîșniri perpendiculare pe poartă, rezolvate sigur de Stîngăciu. Dar în fața clasei de joc a campioanei era greu de făcut ceva.

Corvinul are un dirijor de mare tehnicitate și clarviziune a gamei, l-am numit pe Klein, o apărăre tenace și o circulație bună a balonului. Fantezia lui Suci dublată de mai mult suflu, un Petcu amintindu-și că a condus cîndva în clasamentul golgeterilor și un Cojocaru devenind mai abil pe spații mici, ar putea schimba lucrurile în bine.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

C.S.M. SUCEAVA — F.C.M. BRAȘOV 3—1 (1—1)

Un pas cu dreptul

Gazdele s-au temut mult de un start fals în primul lor joc din divizia A și tocmai din această cauză au început timorat. Plusul de experiență și-a spus cuvîntul și FCM Brașov a deschis scorul în min. 14 prin Terhes, care cu capul a trimis în colțul lung sub privirile visătoare ale apărătorilor suceveni: 0—1. Avînd acum de învins și tracul dar și handicapul unui gol, sucevenii ies mai mult la atac. Apărarea brașovenilor este des sollicitată de Cașuba, Păuș, Gafencu și Buliga. Golul egalizator a fost marcat în min. 32 de Buliga de la o ecu 25 m. Polgar rămînînd spectator: 1—1. Cei aproximativ 14 mii de suceveni ce umpluseră stadionul Areni au aplaudat îndelung acest gol. Putea fi 2—1 pentru brașoveni, în min. 38, dar s-a opus Alexa, excepțional tot timpul partidei; putea fi 2—1 pentru suceveni în min. 39 însă Sfirjan a gresit la 10 m de poartă. Și fiindcă vorbim de greseli precizăm că al doilea gol al sucevenilor a fost rea-

lizat ca urmare a unei gafe a lui Bălan care în min. 67 la un cap al lui Sfirjan, vrînd să trimită portarului, înscris în proprie poartă: 2—1. Scorul final a fost stabilit în min. 89 de Cașuba care i-a croșetat pe Șulea și Ștefănescu și a trimis pe lângă Polgar: 3—1. Victorie meritată. Brașovenii nu au putut rezista în fața elanului și prospeității fizice a sucevenilor.

O curiozitate a programării: echipa ce joacă „azi” cu CSM va juca „mîine” cu Dinamo (prima în această suită, FCM Brașov, care miercuri a jucat cu Dinamo); situația se repetă și în cazul jocului CSM cu Sportul studentesc (echipa studenților jucînd apoi cu Dinamo); apoi, după ce Flacăra Moreni va juca la Suceava se va întîlni acasă tot cu Dinamo. Și aceasta, etapă de etapă, de 15 ori, pînă la încheierea turului. O programare destul de bizară.

DUMITRU MIRON ■

A.S.A. — F.C. ARGES 1—2
(1—1)

Jocul n-a spus totul

Cele două echipe au așteptat cu o oarecare freneză acest joc, pe măsura ambițiilor și orgoliilor temperamentalelor lor antrenori. Numai că interpretarea din teren a corespuns doar parțial desenelor tactice imaginare de Cornel Dinu și Florin Halagian în pregătirea respectivei partide. Piteștenii au fost elerni „vulpoi bătrîni”, căutînd cu premeditare momentele de dispariție din joc, pentru a răbufni apoi în contraatacuri dintre cele mai tăioase și mai imprevizibile. De partea cealaltă, noua promovată n-a avut deloc aerul unei re-debutante, arătînd un pronunțat spirit ofensiv susținut nu numai de elanul unei echipe ce juca acasă (în fața unui public entuziast) ci și de suporturi tactice, o adevărat, necristalizate încă suficient.

A.S.A. a pierdut un joc, nu o bătălie, arătînd nu numai că de meritată i-a fost promovarea, ci și hotărîrea de a evolua fără emoții în actualul campionat. Pentru asta va trebui să nu mai lase „garda jos” în situațiile mai dificile, așa cum s-a petrecut multă vreme duminică după ce s-a văzut condusă pe tabela de marcaj.

F.C. Arges și A.S.A. sînt două echipe de urmărit în acest campionat, pentru că n-au nimic de pierdut, nimic de cîștigat și au doi antrenori cu imaginație tactică debordantă, egalată doar de propriile ambiții.

AUGUSTIN MUREȘAN ■

„POLI” TIMISOARA — VICTORIA BUCUREȘTI 1—1
(1—0)

Toată lumea mulțumită

Reînălțarea timișorenilor cu fotbalul, cu divizia A, nu a coincis și cu o victorie, pe care cei 25 de mii de spectatori au așteptat-o cu sufletul la gură pînă în min. 91, cînd Vlădănescu a avut-o în virful bocancului, dar mingea sutată de el a fost respinsă de portarul Nițu la cîțiva centimetri de bară. Pînă la urmă, cum știți, a fost egal pentru că Poli n-a crezut în

șansa unei re-debutante pe prima scenă fotbalistică, pentru că Victoria este o echipă solidă, ce poate și trebuie să confirme acest lucru și în Cupa U.E.F.A. Oaspeții, cu transferări de marcă — Vaiscovi, C. Solomon, Cojocaru, Stere — au fost descumpăniți în prima repriză de aplombul debutanților China și Ilcu, de pendulările tînarului Oloșutean în fața careului de 16 m, de ambiția lui Manea de a arăta că și la 36 de ani poate fi util oricărei echipe, de improvizările din linia defensivă timișoreană, cu virful de atac Oancea pe post de fundaș central. Scorul primei reprize a reflectat doar parțial superioritatea gazdelor, pentru că, în min. 11, imediat după marcarea golului, arbitru Ioan Crăciunescu trece cu vederea un fault clar în careu asupra lui Oloșutean. Repriza secundă a adus în teren două echipe aflate parcă la final de stagione. Poli încercînd să mențină rezultatul, oaspeții cu rare dar periculoase acțiuni de contraatac. Din cele câteva incursiuni în careul advers, Mirea, căpitanul bucureștenilor, a reușit să înscrie o dată.

GEORGE BOIERU ■

S.C. BACĂU — FLĂCĂRA MORENI 2—2 (1—1)

Semieșec, minivictorie

La Bacău, vreme bună pentru fotbal. Aș zice chiar o vreme-talon. Peste 15.000 de spectatori. Gazdele încep iute, încercînd din primele minute poarta lui Dohot. S-a întimplat însă ca primul gol să fie marcat de Flacăra Moreni dintr-o combinație simplă, la capătul căreia s-a aflat Văidean. Mai lucizi, mai limpezi, morenarii își impun jocul atrăgîndu-și în cursă partenerii, infierbîntați și tot mai nervosi. Sigur că în felul acesta, saptete Morenilor face sarje pe teren. Stănescu, ușor accidentat dintr-un meci trecut se gîndește să-și facă „intrarea” cit mai certă Fulga și Ștefănescu caută un culoar spre poarta oaspeților, iar antrenorii Nunweiller și Dima stau liniștiți pe banca rezervelor pentru că meciul decurge „normal”. Băcăuanii își revîndică suprafața de joc și, în urma unor insistențe căutări, îl înving pe Dohot, aduc egalarea, prin Tismăanu în minutul 22. Și, pentru ca acest meci să aibă toate evenimentele necesare, arbitru N. Dinescu (poate fluierînd uneori pr-a firziu) va înregistra o lovitură de la 11 metri pe care Tismăanu o va fructifica în folosul echipei sale: minutul 56, 2—1 pentru Sport Club Bacău!

La Bacău, tensiunea crește, pare că nimic nu se mai poate întimpla, arbitru scoate trei cartonașe galbene, Mihai Stămanich, mascarul morenarii lealegă pe teren pentru repararea micilor accidente. E momentul în care Lala trimite o minge spre poarta lui Arvinte, mai mult în joacă, și, este, 2—2.

PAUL AGARICI ■

RAPID — OTELUL 1—1 (1—1)

Un joc de linia a doua

Debut furtunos al partidei, cu două goluri în primele minute (min. 5 — Tiră, întorcere frumoasă — pentru gazde și min. 8 — Măstăcan, la o lovitură liberă — pentru oaspeți), deci 1—1, scor rămas neschimbat pînă în finalul meciului. Egalarea produsă alt de repede (și cu prea multă ușurință) i-a descumpănit pe rapidiști, care începuseră vioi, cu Tiră dovedind apetit de joc și de șut. Oaspeții, avertizați de programul următoarelor etape (acasă, cu Steua și, în deplasare, cu Corvinul), au încercat marea cu degetul și au reușit să-și îndeplinească obiectivul propus: obținerea unui punct, ei fiind mai

Fotografie de PAUL AGARICI ■

pragmatici în prestația lor, cu o apărăre atentă și mizînd pe contraatacuri, în special prin Drăgoi și Antohi. Nu a fost un meci spectaculos, cu virtuți tehnice deosebite, ci o luptă între două echipe cu loturi întinerite, care au terminat campionatul trecut pe locurile 14 (Rapid) și 11 (Otelul). Rapidiștii sînt încă la ora căutărilor unei formule de echipă și a unei idei de joc. Ei au atacat, într-adevăr, mai mult, dar au ratat înscrierea altor goluri, fie din cauza impreciziei atacanților, fie că s-a opus portarul Popa, după cum pot acuza și lipsa șansei, cum a fost în min. 69. De partea cealaltă, oțelarii n-au îndrăznit mai mult, precipitîndu-se în contraatacuri sau complicîndu-se inutil, astfel că rezultatul final este echitabil.

Oțelul Galați a obținut un punct prețios, însă asta nu înseamnă că este o echipă prea bine pusă la punct, desi prezența lui Drăgoi și Măstăcan reprezintă un evident cîștig. Nici Rapidul nu trebuie să dispere, la rîndul lui avînd în Matei și Ghinea doi tineri de frumoase perspective.

POMPILIU DUMITRESCU ■

„U” CLUJ-NAPOCA — F.C. OLT 1—0 (0—0)

Ne întoarcem în vals?

De fapt, n-a fost mereu ritm de vals. A fost mai degrabă un fel de tango în vreme de dansuri moderne. A fost o primă repriză în care, pe drept, oțelarii au arătat mai multă eleganță, mai multă tinerete, chiar și un plus de grație, pe care, din păcate, spre sfîrșit, au trădat-o complet. Obosiseră. Și erau altă dată aproape de a se întoarce acasă la Slatina cu alt de dorit și fericit punct!

Dar, normal, antijocul s-a răzburat. Și asta, chiar în ultimul minut de joc. Un fel de a zice „ultimul” că era de fapt aproape minutul 95 al unor prelungiri dicteate corect de arbitru, mai ales pentru tragerile de timp ale oaspeților, iar dacă cronometrarea timpului de jucat ar fi fost și mai severă, poate că la Cluj meciul se încheia în minutul 100!

Cu a urmat, nu prea are nimic comun cu fotbalul. Cînd Ciocan s-a înălțat și a înscris cu eleganță și siguranță, fără nici un dubiu asupra corectitudinii, a mai rămas doar atacul împotriva cronometrării timpului. Mai întîi, înmărmurită și lovită ca un trzănet de golul „venit” totuși în ultimele clipe ale jocului, întreaga echipă F.C. Olt s-a prăbușit pe gazon. Peste cîteva clipe, ieșiți din

buiăceală, au plecat spre centrul terenului. Și cînd valsatorii erau pe aproape de a relua dansul, primul-dansator al oțelarii, Anghel, și-a scos coechipierii rînd pe rînd din arenă, de mină sau prin împingeri violente încît clijenii s-au trezit fără parteneri. După alte bune minute, dansul s-a reluat. Urit însă.

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

DINAMO — PETROLUL 5—0
(5—0)

Dinamo a jucat o repriză

Dinamoviștii au realizat scorul etapei în meciul cu Petrolul. Și asta în pofida faptului că s-au întrebunțat numai în prima repriză. O repriză dominată categoric, evidențiind diferența de valoare dintre cele două garnituri, dar și modul diametral opus în care au abordat partida Dinamo și Petrolul: Dinamo — cu aplomb, cu sete de victorie, de goluri multe; Petrolul — cu jucători inhibați de numele adversarei, de faptul că începutul acestui campionat le-a rezervat numai întîlniri cu echipe foarte tari. Așa s-a făcut că Dinamo — avînd în Dănuț Lupu cel mai bun jucător de pe teren și în Mateuț un mijlocas neobosit, inventiv — înscris repede primele goluri, scorul fiind, în minutul 21, deja 3—0. Pînă la sfîrșitul primelor 45 de minute, tot dinamoviștii sînt cei care forțează, înscrisîndu-și dintr-un penalty și apoi printr-o frumoasă lovitură de cap a lui Cămătaru, care a venit din urmă, lansat, neîncomodat de nimeni, ca la antrenament. În repriza a doua Petrolul încearcă ceva mai mult pe fondul superficialității, impreciziei la serviciu a mijlocasilor și lipsei de inspirație a atacanților dinamoviști. Repriză fără goluri, albă din toate punctele de vedere, aducînd în prim plan doar pe tușierii ezitanți și pe arbitru de centru V. Curt, a cărui exigență n-a avut decît o singură direcție de exprimare.

DAN MUCENIC ■

UNIVERSITATEA CRAIOVA — SPORTUL STUDENȚESC

3—1 (0—0)

Seminarul de tactică

Nici una din echipe nu și-a dorit acest meci în etapa inaugurată, dar vechea lor rivalita-

te intradepartamentală s-a menținut în limitele sportivității, așa cum stă bine unor echipe de studenți. Ambianța a fost cam de turul doi al unei cupe europene, așa cum par a fi cotate și protagoniste.

S-au confruntat două orientări tactice distincte care, în prima repriză, s-au și contracarat reciproc. De o parte, Craiova a avut în Săndoi și Gică Popescu doi fundași centrali de tip britanic, în Ciurea, debutant în divizia A, o revelație prin maturitatea și dezvoltarea manifestată în joc, iar în atac, Stoica și Ghiță (alt debutant) au fost extreme lipite de țușă, încadrându-l pe Vancea, pe care l-au și chemat în joc cu dese infiltrații spre interior.

De partea cealaltă, Sportul a etalat o lecție tactică deprinsă în perioada de pregătire: cu libero (Cazan, în nota obișnuită), cu Pană și Mircea Popa la marcajul virfurilor, cu fundașii laterali avansați spre zona de construcție, cu Marcel Coraș rampă de lansare pentru cele două virfuri, Țirlea și Sorin Răducanu. Jocul debordant al

craiovenilor și prospețimea lor fizică au incurcat, însă, socotelile studenților din Regie, aflați adesea în dificultate, în-deosebi în fazele de apărare, unde viteza înceată de reacție (datorată oboselii, ei întorcându-se abia vineri dintr-un lung și oboseitor turneu) i-a costat cele trei goluri. La primul, Ciurea a pătruns perpendicular și a șutat puternic cu spital. La al doilea, Vancea a speculat o bilă a lui Munteanu (care l-a lăsat să centreze pe Geolău) și Mircea Popa, iar la al treilea, tot Vancea a reluat cu capul din apropiere o minge pe care Popa ar fi vrut s-o prindă Cristian. Golul studenților din Regie a survenit la 0-1, când s-a produs o fază spectaculoasă ce ar putea deveni emblema de joc a albnegrilor: interceptie Coraș, pasă la întinire pe direcția de demaraj a lui Țirlea, preluare a acestuia, însurubare printre fundașii centrali, dribling cu sine rece în fata lui Lung și șut în poarta goală.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Declarații de intenții

- În numai trei zile, jocul echipelor noastre nu se poate metamorfoza prea mult, astfel că rezultatele din etapa a doua confirmă, în linii generale, auspiciile, intențiile și nivelul de pregătire arătate de fiecare divizionară A în prima etapă.

Confirmările relevante vin din partea echipelor care par hotărâte să imprime trenu intrajocului campionat. Dinamo învinge la Brașov și rămâne în fruntea clasamentului sugerind că procesul de reconstrucție a echipei, condus cu pricepere și susținut cu încredere, a intrat în faza deplină cristalizării. Șteaua joacă din inerția aceleiași mașinării bine puse la punct, victoriile ei în deplasare nemișcând demult de domeniul surprizei. Argeșul, aceeași echipă ambițioasă și competitivă pe măsura antrenorului său, este cea de-a treia divizionară care înregistrează maximum de puncte după două etape. Flacăra Moreni și Victoria București, potențate de ambițiile justificate la care le dau dreptul loturile de care dispun, sînt „acolo” neînvinse, gata de sprintul spre

podium. În zona fără griji și emoții pare că și-au propus să navigheze Oltul, Bacăul, Corvînul și Oțelul. Pentru tinerii tehnicieni de la Brașov și Tirgu Mureș acest „time out” de zece zile vine la fix, cu speranța reazăării în dispozitiv a celor două echipe care n-au obținut pînă acum nici un punct.

Mai specială este situația Sportului studentesc, echipă care a ratat startul, nu numai sub aspectul rezultatelor ci și sub cel al jocului.

Intreruperea de acum ne reconectează la activitatea loturilor reprezentative, reunite în Capitală joi seara. Olimpietii, selecționați și conduși de Florin Halașian, pregătesc marea revanșă în fata Danemarcei, iar echipa națională, sub conducerea lui Emerich Jenei, va sustine două jocuri de pregătire, cu Panathinaikos la Atena, duminică, și cu echipa similară a Poloniei, miercuri, la Bydgoszcz — repetiții generale înaintea importanțelor deplasări la Tirana și Viena.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Civilizația sportului

Bravo!

Finala turneului de fotbal de la Bruges. Se întâlnesc Șteaua București și reprezentativa Marocului, aceasta din urmă avînd în componența sa șapte dintre jucătorii care la ultimul campionat mondial — ediția Mexic 1986 — au făcut parte din echipa națională a Marocului, egala Angliei și a Poloniei, învingătoare Portugaliei. În minutul 12, lovitură liberă pentru Șteaua de la aproximativ 20 metri. Adversarii fac zid. Traje puternic Hagî și mingea sutată de el este recepționată în stomac de un apărător marocan care se înconoaie de durere și cade la pămînt ca un boxer lovit la plexul solar. Balonul deviază la Lăcătuș, extrema noastră are culoar de pătrundere spre poartă, dar, observînd adversarul căzut, zvîrcolindu-se de durere, nu înaintează spre poartă ci trimite balonul în aut pentru a permite medicului echipei marocane să intre pe teren. Intreg stadionul aplaudă gestul lui Lăcătuș! Medicul își face datoria, jucătorul marocan lovit involuntar cu mingea își revine și arbitrul fluieră reluarea jocului printr-o aruncare de la margine. O execută un alt jucător marocan care, apreciînd gestul lui Lăcătuș, face și el unul la fel de frumos, aruncînd balonul lui Iovan. Publicul aplaudă din nou și parcă și arbitrul este incîntat...

Citim în revista brașoveană „Astra”: „Venind spre București pentru a juca cu Dinamo, echipa F.C.M. Brașov a rămas cu autobuzul în pană, undeva între Otopeni și Băneasa. Necazul brașovenilor era și mai mare deoarece cu toții doreau să ajungă în după-amiaza respectivă la meciul Victoria — Oțelul. Și cînd mai erau doar 30 minute, luîndu-și orice speranță de a mai ajunge chiar și la... hotel, lingă ei s-a oprit în drum spre același meci autocarul adversarilor de a doua zi. Lămurindu-se de... ghinionul brașovenilor, dinamoviștii le-au spus: „Haideți băieți cu noi! O să încăpem cu toții”. Au mers împreună la meci, apoi Dinamo a pus la dispoziția F.C.M.-ului autocarul alb-roșu pentru a-i duce la hotel. A doua zi dimineață (deci în ziua meciului!) din nou autocarul dinamoviștilor a fost pus la dispoziția... adversarului. N-a fost însă nevoie, Asociația Sportivă „Autobuzul” oferind autocarul propriu pentru a-i transporta pe brașovenii la meci și apoi acasă.

Intimplarea, desigur, face parte din firescul unor relații civilizate care trebuie să domnească în lumea sportului, dar de cite ori, din păcate, nu auzim și destule intimplări «nefirești», fără nici o legătură cu ideea de sport.

Parcă de necrezut, dar e adevărat. S-a întimplat la un mare concurs internațional, într-un sport frumos în care n-a mirat pe nimeni că s-a putut petrece un astfel de lucru. Lupta s-a dat acerb, egal, dar pînă la urmă, printr-un absurd joc al întimplării, cîștigătorul real a pierdut locul întâi, așa cum nu o dată se petrece pe stadioane. Și atunci, ce credeți că a făcut cîștigătorul neașteptat, desemnat de întimplare? S-a îndreptat spontan spre deținătorul locului doi, l-a îmbrățișat și i-a spus cu emoție: „Te rog să primești medalia mea. Ea îți aparține, ai fost mai bun ca mine și o meriți din plin!”.

Orice comentarii pe marginea celor de mai sus sînt, evident, inutile.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Asaltul tinerei generații

Tradiționalul turneu internațional al României, desfășurat în prima jumătate a lunii august la hotel „Minerva” în ospitaliera „capitală” a șahului, Băile Herculane, a prilejuit lansarea unor jucătoare aparținînd noului val. Așteptată cu nerăbdare, competiția nu a avut, la fel ca în alți ani, nume sonore din șahul mondial și, din păcate, nu a mai intrunit din start condițiile regulamentare obținutei normei de mare maestră: participarea a trei jucătoare deținătoare a celui mai înalt titlu internațional... În ciuda strădaniilor depuse de Federația Română de Șah, indisponibilități de ultimă oră ale șahistelor din țară și străinătate (!?) au adus la start doar 12 participante (în loc de 14) reprezentînd cinci țări și au privat jucătoarele ambițioase de șansa atingerii obiectivului propus: norma de mare maestră.

Arbitrii Anghel Matei și Haralambie Candea au pornit cursurile de control ce deschideau lupta pe 64 pătrate supravăgînd cu multă competență desfășurarea rundelor în noile condiții regulamentare cu „ședința de joc” de 4+2 ore. Turneul s-a înscris în limitele categoriei a VI-a avînd un coeficient ELO mediu de 2199 puncte și fiind

necesare 7 puncte pentru realizarea normei de maestră internațională. Invitările noastre, jucătoarele tinere de mare perspectivă, participau pentru prima oară la această competiție bine cotată pe plan mondial. Sportivele sovietice: Natalia Titorenko și Nina Sitnikova, în ciuda faptului că sînt campioanele unor orașe cu vechi tradiții în „sportul minții”, Moscova și Leningrad, dețin coeficienți ELO sub nivelul adevăratei forțe de joc. Dacă prima șahistă emitea cu cițiva ani în urmă șanse de calificare din turneul interzonal, cea de-a doua, proaspătă absolventă a Facultății de Științe economice, a concurat doar în competițiile unionale.

La debutul său internațional, N. Sitnikova a jucat curajos și a preluat conducerea în clasament după patru runde cînd, totalizînd 3,5 puncte, a devansat șahistele române, S. Boicu și M. Mureșan, N. Titorenko, înfrîntă în prima partidă de M. Mureșan, a evoluat nesigur și nu a avut suficiente resurse în lupta pentru medalii. Îmbucurătoare a fost evoluția ambițioasă a tinerei Smaranda Boicu, jucătoare de talent ce a menținut permanent contactul cu locurile frunțase. Practicînd un joc atractiv, curajos și, de această dată, eficient, Smaranda s-a impus prin victorii de prestigiu în fața unor maestre internaționale cunoscute: N. Titorenko, L. Jicman, G. Stanciu, G. Baumstark... și a scos din lupta pentru primul loc pe sovietica N. Sitnikova, clasată a treia cu normă de maestră internațională. Deși a realizat punctaverajul necesar celei de-a doua norme de maestră internațională cu două runde înainte de final, Smaranda a continuat cursa pentru un rezultat record, ceea ce demonstrează calitățile sale sportive.

Conform calculelor anticipate victoria a revenit mării maestre Margareta Mureșan, care a încheiat neînvinșă competiția totalizînd un punctaveraj superior celui așteptat conform valorii ELO. Jucătoarele noastre, maestrele internaționale Gabriela Stanciu și Eugenia Ghindă au avut un start indoielnic cu numeroase ratări, dar finalul mai bun le-a fixat în prira jumătate a clasamentului. Se aștepta mai mult! Nemulțumitoare a fost evoluția modestă a campioanei noastre, Ligia Jicman, care, la fel ca cealaltă timoșoreană din concurs — Gertrude Baumstark, a dat dovadă de fluctuație în forma sportivă și de slabă rezistență specifică. Șahistele oaspete, J. Jagodzinska și A. Riedel, tot din tinăra generație, au surprins plăcut prin maniera serioasă în care au abordat întrecerea, confirmînd bunele rezultate atinse în campionatele țării lor.

Clasamentul final al celei mai importante competiții internaționale organizate excelent de Federația Română de Șah cu concursul gazdelor din județul Caraș-Severin este următorul: 1. Margareta Mureșan (IGM — 2295) 9 puncte (+7, =4, —0), din 11 posibile, 2. Smaranda Boicu, (FM — 2170), 8,5 p (+7, =3, —1), 3. Nina Sitnikova (U.R.S.S. — M — 2145) 7 p (+4, =6, —1), 4. Gabriela Stanciu (IM — 2270), 6 p, 5—6. Johanna Jagodzinska (Polonia) — IM — 2225 și Eugenia Ghindă (IM — 2150) 5,5 p, 7—8. Antye Riedel (R.D.G. — FM — 2220) și Natalia Titorenko (U.R.S.S. — IM — 2135) 5 p, 9—10. Gertrude Baumstark (IM — 2225) și Ligia Jicman (IM — 2220) 4,5 p, 11. Nadejda Mitescu (FM — 2200) 4 p și Eva Forgó (Ungaria — 2185) 1,5 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

românească. La mondialele de anul trecut, de pildă, am obținut doar o medalie de aur și una de bronz, iar la europenele de acum doi ani — nici o medalie! Saltul este mai mult decît evident și el se datorează, fără îndoială, eforturilor organizatorice întreprinse de federație, muncii antrenorilor din principalele centre de națatie, strădaniilor celor doi tehnicieni

loarea recordurilor mondiale deținute de Tamara Costache și Noemi Lung în probele lor favorite, recorduri care nu numai că au rezistat, dar par și foarte greu repetabile.

Clasamentul feminin pe națiuni plasează țara noastră pe locul doi în Europa, ceea ce întărește ideea că, asemenea gimnasticii feminine acum cîțiva ani, este ridică națatiei feminine să accedă la performanțe de mare răsunset. De altfel, singura breșă în panoplia medaliilor de aur obținute de sportivele din R.D.G. la aceste campionate europene a fost făcută de inotătoarele noastre. Drept pentru care Tamara Costache și Noemi Lung au fost selecționate în echipa Europei care va participa la începutul anului viitor la un „patrolater” de națatie găzduit de Australia (și unde vor mai fi prezente selecționatele Americii, Canadei și Australiei).

Felicităm pe toți cei care au contribuit la recentul succes al națatiei românești, exprimîndu-ne convingerea că aceste campionate europene vor constitui doar un reper minimal în pregătirile și evoluțiile ce vor urma ale inotătoarelor noastre.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Înotînd în medalii

principali ai lotului, Gheorghe Demeca și Mihail Gothe, precum și nu în ultimul rînd sportivelor inșiși, care au înțeles cum se cuvine exigențele mării performanțe.

Valoarea rezultatelor inotătoarelor noastre este amplificată de valoarea generală a concursului, unul dintre cele mai tari din ultimii ani, dacă avem în vedere că la Strasbourg s-au stabilit nu mai puțin de 6 recorduri mondiale și 23 europene! Acest lucru pune și mai mult în lumină va-

● Apropierea sezonului internațional ne reamînteste că Bôlônia se află în pragul intrării într-un „club” select: cel al jucătorilor cu mai mult de 100 de selecții în echipele naționale. Pînă în prezent, doar 12 jucători europeni (dealtfel, singurii „centenari” siguri) au reușit o astfel de performanță, în frunte cu Pat Jennings, portarul nord-irlandez care a adunat 119 tricouri în reprezentativă. Au mai obținut „cărțile de membri” Bjorn Nordqvist (Suedia), Dino Zoff (Italia), Bobby Moore, Bobby Charlton și Billy Wright (Anglia), Torbjorn Svenson (Norvegia), Franz Beckenbauer (R.F. Germania), Kazimierz Deyna, Grzegorz Lato (Polonia), Joachim Streien (R.D. Germană) și Jozsef Bozsik (Ungaria). De remarcat absențele, care dau o strălucire aparte unui astfel de record. ● Într-o astfel de ierarhie ar putea intra și o serie de jucători sud-americani (între care peruianul Hector Chumplitaz, cu 140 de selecții, se spune, și portarul mexican Carbajal, (prezent la cinci turnee finale ale campionatului mondial), dar statisticele în zonă nu sînt destul de riguroase pentru a intra în calcule. ● Nu numai Schumacher și fotbalul vest-german suferă de pe urma unor dezvăluiri... livresti. Cum știți, Tony a fost eliminat din repre-

zentativă după apariția unei cărți în care semnală că echipierii formației R.F. Germania, ca și mulți jucători din campionat, se doapează. Recent, în S.U.A., Lawrence Taylor, declarat în sezonul trecut cel mai bun jucător din campionatul nord-american de fotbal (american, nu soccer), a semnat o carte, în care dezvăluie că majoritatea jucătorilor ligii

tru temerari (liniștiți-vă, li s-a deschis parașuta) nu au putut intra în formație, astfel că recordul a fost bătut cu numai 6 persoane, precedentă „stea” fiind formată, la 11 august 1986, de „numai” 120 de americani.

● Președintele federației vest-germane de fotbal, Hermann Neuberger, este de părere că Bundesliga ar trebui să cuprindă doar 16 echipe, în loc de 18, cite sînt în prezent (și cite au fost în toți cei 25 de ani de la crearea campionatului). Argumentele ni se par familiare: sporirea atractivității întîlnirilor, posibilitatea pregătirii minuțioase a echipei naționale. În plus, Neuberger propune cunoscutul de acum „play-off”, adică un turneu final cu 8 echipe, primele clasate, celelalte urmînd să lupte pentru evitarea retrogradării... ● Ballyreagan Bob, un ogăr englez, deține invidiatul record de 31 de victorii în curse de primă mîină! ● În cadrul Jocurilor mondiale ale handicapatorilor fizici, disputate recent la Aylesbury (Anglia), americanca Cindy Gettinger, în vîrstă de 27 de ani, pe jumătate paralizată, a stabilit un nou record al competiției, parcurînd 200 m liber în 3'53"/100! În fapt, concursul de inot al Jocurilor a fost de un nivel excepțional.

LUCIAN OPREA ■

ULTIMA ORĂ

● La cea mai adincă sondă de cercetare din țară s-a atins de curind adincimea de 6 335 metri. Sintem însă informați că forajul pe structura Cioceni continuă, astfel că pentru sondorii care folosesc cele mai moderne tehnologii și dispun de utilaje perfecționate de fabricație românească fiecare zi înseamnă practic un record nou.

● Prezentat, în câteva rânduri, în paginile revistei noastre — vă amintiți, sperăm, amplul reportaj „Statuia podarului e chiar podul” — marele complex feroviar și rutier Fetești — Cernavodă, încă o construcție de referință a epocii noastre, a intrat în faza probelor finale. După încheierea acestora, spre sfârșitul lunii viitoare urmează ca noile construcții să fie integrate efectiv în rețeaua transporturilor de mărfuri și călători.

„Scinteia” —

14 000

La puțin timp după aniversarea, la 15 august, a apariției primului număr al ziarului „Scinteia”, dată consacrată ca zi a presei române, iată că la 26 august prestigiosul nostru cotidian, organ al Comitetului Central al Partidului, poartă pe antet numărul 14 000, o cifră rotundă, care este rodul unei munci susținute, zi de zi, săptămână de săptămână, de-a lungul deceniilor în generoasa activitate de reflectare a evenimentelor trăite de poporul român pe drumul marilor izbini. Sărbătoare, discretă, de colonefr, numărul 14 000 al „Scinteii” e un prilej de bucurie și invidie colegială care ne obligă la multe și cuvenite felicitări.

E ora natației

Asemenea gimnasticii feminine, care cu ani în urmă a izbucnit (și se menține) pe firamentul marilor performanțe internaționale, acum se poate vorbi cu siguranță despre o „explozie” similară — cea a natației feminine. În numai doi ani, palmaresul românesc al acestui sport a înregistrat rezultate, recorduri și medalii fără precedent, cea mai recentă dovadă fiind la campionatele europene de natație, de unde cele șapte sportive ale noastre s-au întors cu nu mai puțin de opt medalii,

din care două de aur. În plus, campioanele europene și mondiale, ca și recordmenele mondiale în două dintre cele mai spectaculoase probe ale natației — 50 m liber și 400 m mixt — sint româncele Tamara Costache și Noemi Lung. Pe „pirtia” deschisă de ele în elita natației mondiale se vor inscrie cu siguranță, asemenea gimnasticii — pentru a menține comparația — alte și alte sportive pe care oricând vom fi bucușori să le „găduim” în acest colț de pagină. (O. Ș.)

31 de izvoare naturale

Dacă s-ar alcătui (și de ce nu s-ar face?) un „top” al stațiunilor balneare din țara noastră, sint sigură că Olănești ar figura pe primele locuri, după asaltul cunoscut în vara aceasta. Deși, acum, în august, s-a inaugurat un nou hotel cu bază de tratament și câteva sute de locuri, rămâne mai departe neîncăpătoare, mai departe o irezistibilă atracție. Noutățile nu țin nici decum de vreo mondenitate, țin de știința balneologiei și a geologiei. Continuându-se forajele și amenajarea izvoarelor minerale, alături de cele 19 cunoscute și aflate în circuitul terapeutic s-au identificat și studiat alte 12, sporindu-i rezervele de sănătate și nu doar cantitativ. Situată pe aceeași falie geologică pe care se află Călimănești — Căciulata, foraje de adincime au confirmat ipoteza existenței și în această zonă a unor pinze și izvoare de ape termale, cu temperaturi destul de ridicate, ceea ce deschide perspective rebanuite micuțului oraș de vilegiatură comparat nu o dată doar cu Vichy-ul Franței. Dacă ștrandurile și băile termale de Olănești țin încă de viitor, de prezent (în noile procedee și metode terapeutice impuse aici de către colectivul celor 12 medici balneologi, impuse în urma unor studii, cercetări și observații clinice de ani și ani de zile, care schimbă profilul tradițional al stațiunii. Cunoscută și recunoscută mai ales pentru apele binefăcătoare, prin cură internă, în afecțiuni digestive, hepatice, renale și de nutriție, în urma acestor studii și experimente, poate fi supranumită stațiunea bolilor alergice, ne asigură dr. Vladimir Marusiac, decanul de vechime al echipei de medici, (luna aceasta implinește 29 de ani de activitate în slujba medicinei naturiste aici, în Olănești), și unul dintre inițiatorii

respectivelor formule terapeutice. Utilizând într-o anume alternanță apele mai multor izvoare din cele 3 categorii existente în zonă, într-o formulă complexă — în cură internă, injecții intramusculare și cură externă prin băi — a obținut efecte durabile, chiar cu vindecări totale până la 80 la sută din cazuri, în toate tipurile de alergii (respiratorii, digestive, cutanate), în dermatite profesionale, eczeme etc. Dacă, în general, în balneologia clasică injecțiile cu ape se aplicau intravenos, experiența sa contrazice procedeul printr-o logică elementară: absorbție rapidă, eliminare rapidă și, prin urmare, efectele sint aproape zero. Intramuscular, intervine factorul timp, determină ca microelementele conținute de apele minerale să ajungă, prin absorbție, să participe în procesele enzimatice ale metabolismului uman. De pildă, sulful conținut de apele majorității izvoarelor din Olănești pătrunde, pe această cale, mai ușor, în sistemul ligamentar, cu un aport benefic, uneori spectaculos, în ameliorarea reumatismelor degenerative, ceea ce impune iarăși corecții profilului tradițional. Cercetind cu migală, prin analize de laborator, efectele majorității microelementelor din compoziția apelor, dr. Marusiac, în echipă cu ceilalți 12 colegi ai săi, a abordat și ultramoderna metodă a cronoterapiei balneare, constind din aplicarea unor doze mici ori medii de la mai multe izvoare pentru același pacient, în 6 prize pe zi, în funcție de bolile asociate, în locul celor 2 sau 3 obișnuite. Este apărut astfel organismul și de stressul balnear, intervin favorabil și alți factori de cură (ionoterapia, spre exemplu), oferindu-i omului un climat de vacanță

C. I. ADAM ■

● În județul Mehedinți au fost date în folosință, de la începutul anului, 1 000 de apartamente, colectivele de constructori și montori reușind ca, prin organizarea mai bună a activității, creșterea gradului de industrializare a lucrărilor și îmbunătățirea colaborării și cooperării cu proiectanții și furnizorii de materiale de construcție să depășească prevederile de plan la zi. Cele mai multe dintre noile apartamente au fost ridicate în municipiul Drobeta-Turnu Severin, în orașele Strehăia și Vinju Mare.

● În aceste zile, la Sibiu, în cartierul Hipodrom, a fost dată în folosință o nouă piață agro-alimentară. Noua piață dispune de o suprafață de 1 700 metri pătrați pentru desfacerea mărfuri-

PENTRU OAMENI

lor și de 150 de mese pentru producătorii individuali. Piața este dotată și cu o serie de unități legume-fructe în care își desfac produsele întreprinderile de profil.

● Numeroase familii de mineri, energeticieni și constructori, de alți oameni ai muncii din județul Gorj s-au mutat, recent, în apartamente noi. Cu acestea, numărul apartamentelor construite și date în folosință oamenilor muncii din județul Gorj, de la începutul acestui an, a trecut de 1 100, acestora urmând să li se adauge până la sfârșitul anului alte 1 000, aflate în stadii avansate de execuție la Tirgu Jiu, Rovinari, Mățășari, Motru, în alte localități ale județului.

Jocul

de-a matematica

realizează creșterile patratice, egale cu suprafața. „Treptele creșterilor matematică” parcurse la pas, pe alte dale, colorate în roșu, îți redau limpede evoluția numerelor 1, 2, 3, 4, 5 ridicate la puterile 1, 3 și 9. Depășind această adevărată formă arhitecturală de artă modernă, ce ti-a încântat ochiul și ti-a îmbogățit cunoașterea cu o lege de bază a matematicii, pătrunzi în „Tara coordonatelor”. Este o grădină în terase, decisă să-ți dezvăluie cele trei dimensiuni

din spațiului, loc ideal pentru jocuri în grup, la care esti înzestrat și cu o hartă a „obiectivului”. Bucuria descoperirii curbilor de nivel, sau a oricăruia alt punct ce se materializează de pe peticul de hirtie din mina ta pe teren, face o serioasă concurență toboganelor sau banalelor leagăne, pe care-ți vine să le lași de tot în urmă.

Furat de jocul cunoașterii, te si pomenești la capătul „Alei fizicii și matematicii”, întrebându-te cind ai și străbătut mai bine de un kilometru. N-ai timp să-ți răspunzi. Aici te așteaptă, cuceritoare, „turnul și umbra”, spre a te fura în lumea geometriei. Descoperi asemanarea a trei triunghiuri si, triumfător, începi să cauți aplicații practice imediate. Vezi materializarea umbrei, frumos pictată în roșu și vei ști de acum înainte să determini „din ochi” înălțimea unui corp.

Fără îndoială, jocul pe „aleea fizicii și matematicii” din parcul timișorean este de la început și până la sfârșit grozav de interesant, căci regulile sale sint mereu altele și fiecare dintre ele îți dezvăluie cite ceva. Iar matematica aceasta „în joacă” se arată mai limpede și mai adevărată decit cea ascunsă între coperti.

LIANA MOLNAR ■

Flacăra, Redacția: București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 66; Publiciști-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.